

NA POČITNICE

To ni naslov kake šolske ali domače naloge o bližajočih se počitnicah, ki jih učenci in dijaki, pa tudi učitelji in profesorji vedno z veseljem pričakujejo, da se oddahnejo po zasluženem trudu med šolskim letom. Niti ne gre za kak potopis ali lahkotno branje, ki ga tudi radi prav med počitnicami prebiramo, kjer pač smo: doma, na plaži, v gorskih gozdovih ali kje na potovanju. Naj bo tako ali drugače, imajo te vrstice vseeno neko zvezo s počitnicami, ki si jih bo sedaj privoščil tudi naš list.

Kaj pa so pravzaprav počitnice? Vprašanje, ki se verjetno zdi banalno, odgovor pa kar se da vsakdanji. Res, gre za to, da se odpočijemo vsak od svojega letnega delovnega napora, ki je lahko duševne ali fizične narave. Delo ima pač svoje zahteve in zakone, pa tudi svoje človeško in duhovno poslanstvo. Lepo je pri tem zapisal slovenski filozof France Veber: "Kjer delo, tam človek in kjer človek, tam delo." Gre pa tudi zato, da se v tem času miselno sprostimo in morda prav ob branju kake knjige ali poslušanju dobre glasbe naučimo nečesa novega in osvežujočega. Za poletno vročino (in letos jo imamo kar preko mere!) niso koristne le osvežilne pijače in hladno okolje, ampak tudi notranja blažila in poživila.

Zakaj počitnice? Videli smo, da je na delu lahko le človek. Tudi žival sicer nekaj dela, a ni pri tem onega pravega globljega smisla dejavnosti, ki je lastna človeku. Delavni človek potrebuje oddiha. Pri tem imamo v mislih razne dejavnosti, ki jih človek proizvaja. Gre lahko za tehnologijo in pridobitve naše sodobne civilizacije, pa tudi za stvaritve človekovega duha v širšem in morda višjem smislu. Umetnost, znanost, kultura nasploh, pa še kaj drugega bi lahko tu omenili. In vendar prav v poletnih mesecih zlasti kultura in umetnost navadno ne počivata. Poglejmo le najrazličnejše festivale in prireditve, koncerte in podobno, ki prav v vročih mesecih spremljajo človeka tudi na počitnicah... Tako se je pravkar zaključil čedajski Mittelfest, še prej mednarodno zborovsko tekmovalje v Gorici pa še festival operete v Trstu, ki sicer še privablja ljubitelje te prijetne in lahkotne glasbeno-gledališke zvrsti zlasti na našem področju, ki vneto časti dunajske in sploh srednjeevropske kulturne pridobitve.

Oddih torej velja za vse in za vsa področja naše vsakodnevne dejavnosti. Tudi politika sama gre v glavnem na počitnice, čeprav ne popolnoma, saj se na žalost zlasti boji na kriznih žariščih nadaljujejo, poleg tega pa se stranke med seboj prerekajo, iščejo se nove možne večine. Na vsak način bodo pa vsaj sredpoletne počitnice (Ferragosto) gotovo vsaj, kar zadeva Italijo, ustvarile skoraj popolno zatišje. Izjema bo le notranji minister, ki prav ti ste dni edini predstavlja rimsko vlado in skrbno čuje skupaj z varnostnimi silami nad redom v državi.

Take so v glavnem danes počitnice. Svoj pomen in vlogo bodo nedvomno ohranile in tako kot delovni odmor predstavljale za človeka in njegove dejavnosti potrebno mero primerne oddiha. Kot take jih torej tudi mi preživimo v miru in vedrini, da bomo nato lahko spet bolj poživljeni nastopili svoje vsakdanje delo.

ANDREJ BRATUŽ

NOVA DEŽELNA VLADA F-JK

ITALIJA V PRIMEŽU MNOGIH PROBLEMOM

DRAGO LEGIŠA

Ob pregledu notranjepolitičnega položaja v Italiji moramo, zlasti kot pripadniki slovenske narodne manjšine, omeniti novost, ki zadeva deželo Furlanijo-Juljsko krajino.

Prejšnji teden je deželni zbor po poldrugem mesecu od volitev končno izvolil predsednika deželnega odbora in devet odbornikov. Predsednik je iz vrst Berlusconijevega gibanja, ki je po zadnjih volilnih izidih stranka relativne večine. Gre za dosedanjega predsednika deželnega zbora Roberta Antonioneja, ki je doma iz Trsta. Prav to je ena izmed novosti nove vlade, saj se je po ustanovitvi avtonomne dežele pred 34 leti prvič zgodilo, da je bil na čelo izvršne oblasti postavljen politik, ki je doma v Trstu. Novoizvoljena deželna vlada (na sliki palača deželne vlade) je sicer manjšinska, kar pomeni, da ne more računati na podporo večine v deželnem svetu. Drugo novost predstavlja dejstvo, da sta v novi deželni vladi dva odbornika iz vrst Nacionalnega zavezništva, ki je naslednik neofašističnega misovskega gibanja. Prvič v zgodovini avtonomne dežele torej zavzema vodilni mesti v deželni vladi politika, ki pripadata skrajni desnici. Ostali trije odborniki politično pripadajo krščanskodemokratskemu centru (2) in furlanski zvezi (1).

Medtem ko pišemo, še ne poznamo programskih smernic nove deželne vlade, a je že zdaj jasno, da bo ena bistvenih njenih nalog iskanje zaveznikov v deželnem zboru, saj jo v nasprotnem primeru neizbežno čaka politična smrt.

Od ostalih notranjepolitičnih dogodkov je še vedno v ospredju hud spor med voditeljem pola svobode in torej opozicije Silvijem Berlusconiem in sodstvom oziroma

skupino javnih tožilcev v Milanu. Berlusconi jih namreč obtožuje nič manj kot "zarote zoper politično gibanje", ki ga vodi, in torej veleizdaje zoper demokratični državni red. Obtožba je gotovo pregraba, da bi ostala brez odziva. Marsikdo predvsem ugotavlja, da so že trije različni sodni zbori ugotovili, da je Silvio Berlusconi zagrešil kazniva dejanja, in tudi izrekli ustrezne razsodbe. V vseh teh primerih je Berlusconi prišel na zatožno klop kot podjetnik in ne kot politik. Podobni zapleti se bodo nujno nadaljevali - pravijo nepristranski opazovalci - vse dotlej, dokler sam Berlusconi ne bo naredil jasne izbire med politiko in podjetništvom. V zares demokratičnih državah take pri-

mere, ki jih ni malo, ureja zakon, ki pa ga v Italiji še nimajo.

Senzacijo ali vsaj pomembno novost predstavljajo nedeljska (z dne 2. t.m.) izvajanja nespornega voditelja Severne lige Umberta Bossija v kraju Seriate pri Bergamu, kjer je nekakšen glavni stan njegovega gibanja. Bossi je nepričakovano razpustil svoj "parlament" in svojo "vlado" ter naglasil, da "Padanija še ne pomeni secesije" (odcepitev) od italijanske države, češ da se to lahko doseže po drugi poti in z drugačnimi sredstvi. Marsikdo se zdaj sprašuje, zakaj se je Bossi iznenada odločil za tako korenito spremembo svojih dosedanjih temeljnih smernic. Opazovalci ugotavljajo, kako je

Bossi kot pravi "animal politicum" spoznal, da mu veter ne piha več v jadra in da mora veter drugače loviti vanje. Tudi deželne volitve v Furlaniji-Juljski krajini so pokazale, da je konsenz za Ligo uplahnil. "Pri gradnji svoje politične moči je Bossi - kot smo brali v vplivnem dnevniku - v zadnjih letih lahko računal na dvojno oporo: na neučinkovitost osrednjih vlad in na nezadovoljstvo ter frustracijo prebivalstva na severu države. Stabilnost in evropski uspehi Prodijske vlade pa so mu zadali hud udarec. Res pa je tudi, da doslej še ni nihče verodostojno odgovoril na frustracijo Severa. Zato se utegne zgoditi, da bo razočaran, kdor misli, da je Bossi že političen mrtvak."

Italijo seveda pesti kopica drugih problemov. Čedalje bolj pereče postaja vprašanje nezaposlenosti, zlasti na jugu države, kjer se pojavlja vedno več primerov manifestacij brez sodelovanja sindikatov in celo proti njihovi volji. Osrednja vlada je v primežu nasprotujočih si predlogov ter zahtev. Nekateri - med njimi prenoviteljski komunisti - zahtevajo javne (državne) neposredne posege, drugi pa poudarjajo, naj se vlada ravnava v skladu z zakoni tržnega gospodarstva. Odločitve bodo po vsej verjetnosti padle, ko se bo pripravljala novi finančni zakon in ko bo ta predmet razprave v parlamentu.

Na koncu bi še omenili pojav množičnega nezakonitega priseljevanja v Italijo, ki povzroča najrazličnejše in tudi nepričakovane težave. Najhujše pa je, da v Italiji ni ustrezne zakonodaje, tako da se na posameznih območjih različno spopadajo s temi hudimi problemi. Tako se ponavlja zgodba, da so še najbolj učinkovite ustanove, ki delujejo na voluntaristični osnovi in jih vodi karitativne, zlasti cerkvene organizacije. Še en dokaz več, da je javna uprava dejansko najslabša oblika javnega udejstvovanja.

02

Deželno tajništvo Slovenske skupnosti
KDAJ PRAVA ZAŠČITA?

OBVESTILO

UREDNIŠTVO IN UPRAVA OBVEŠČATA,
DA BO ZARADI POLETNIH POČITNIC
PRIHODNJA ŠTEVILKA NOVEGA
GLASA IZŠLA V ČETRTEK, 27. AVGUSTA.
UPRAVA IN UREDNIŠTVO BOSTA
REDNO DELOVALI OD PONEDELJKA,
24. AVGUSTA, DALJE.

03

Ivan Žerjal / intervju
VERONIKA GERDOL

04

DESET "NEVZGOJNIH" ZAPOVEDI

05

Danijel Devetak
SOLOVJEV, KRŠČANSKI RUSKI MISLEC

06

Jurij Paljk
SODOBNA UMETNOST NA GORIŠKEM

08

Ivan Žerjal
"ŠALOM TRST"

11

Iva Koršič
PRI NAS MLADI Z ONKRAJ OCEANA

11

PRAZNIK OB KOČI SV. JOŽEFA

12

TRADICIONALNO VIŠARSKO SREČANJE

14

Damjan Hlede
ŠE O REFORMI OPOREČNIŠTVA

15

OKROGLA MIZA "ŠPORT IN SOŽITJE"

IZJAVA DEŽELNEGA TAJNIŠVA SLOVENSKE SKUPNOSTI O PREDLOGU ZAŠČITNEGA ZAKONA ZA SLOVENCE POSLANCA MASELLIJA

KDAJ PRAVA ZAŠČITA?

Pravice Slovencev v Italiji so izraz temeljnih človekovih pravic, italijanskih ustavnih načel in mednarodnih obveznosti republike Italije. Nikakor ne morejo in ne smejo biti odvisne od trenutnega razpoloženja večine in od dobre volje večinskih političnih sil. Zato je postopek, ki ga v 4. členu svojega predloga za zaščitnega zakona za Slovence v Italiji predlaga poročevalec posl. Maselli za določitev območja, kjer naj bi veljala zaščitna določila, povsem nesprejemljiv. Ta točka pa je bistvenega pomena za celotno besedilo.

V skupnem predlogu, ki ga je svoj čas pripravilo skupno slovensko zastopstvo, je bil seznam občin, v katerih živi slovenska manjšina. Po Masellijevem predlogu pa bi bilo treba območje slovenske prisotnosti šele ugotoviti. To naj bi opravil tako imenovani paritetni dobor iz 3. člena,

ki bi moral najprej zaslišati prizadete občine, njegove ugotovitve pa bi nato odobrili z deželnim zakonom.

To pomeni, da bi se za vsako občino vnela razprava, v kateri bi odločal ta, ki ima večino. Na koncu bi se razprava o predlogih Paritetnega odbora, za katerega ni pravnih jamstev, da bi bili Slovenci v njem res paritetno prisotni, ponovila z glasovanjem v deželnem svetu. Tudi največjemu optimistu je lahko že zdaj jasno, koliko krajev bi ostalo na seznamu.

Pa tudi roki za uresničitev zaščitnega zakona bi se pomaknili za več kot pet let naprej. Sestava Paritetnega odbora namreč zahteva tudi ustrezne izjave kandidatov za parlament, deželno in krajevne uprave o pripadnosti slovenski manjšini pred izvedbo posameznih volitev, torej čez pet let, ker je odbor vezan na obnavljanje deželnega sveta Furlanije-Juljske krajine. Šele

nato bi se začel postopek za sestavo odbora, nato za poizvedovanje po občinah in na posled za deželni zakon.

Člen, na katerem temeljita kraj in čas uresničevanja še tako dobrega zaščitnega zakona, bi torej Slovence v Italiji pripeljal "žejne čez vodo", in to 50 let po uveljavitvi demokratične republiške ustave.

Izredno hudo je tudi povezovanje omenjenega območja s posebnim volilnim okrožjem za parlamentarne volitve, o čemer, sicer nejasno, govori 28. člen Masellijevga predloga. Ne gre za kako zajamčeno zastopstvo Slovencev v parlamentu, temveč za nekakšen namig: čim bolj bo območje zaščite omejeno na pretežno slovenske kraje, tem več bo možnosti za izvolitev slovenskega parlamentarca...

Deželno tajništvo Slovenske skupnosti, ki je v sredo, 29. julija, razpravljalo o Masellijevem predlogu, kot so o njem poročala sredstva množičnega obveščanja, izraža mnenje, da je treba besedilo v omenjenih točkah povsem spremeniti, da bi lahko nato uresničevali določila, ki jih je poročevalec Maselli v glavnem prevzel iz skupnega predloga Slovencev v Italiji. Tudi glede ostalih točk so potrebna dopolnila in popravki, na primer glede sestave paritetnega odbora, mednarodne zasidranosti zaščite, jamstev za spoštovanje slovenskega jezika, posodobitve členov o šolstvu zaradi najnovejših vsedržavnih reform in še česa. Vse to pa bo mogoče doseči v dialogu med manjšino in parlamentom ter vlado, če bosta dokazala, da predlagana določila o območju, kjer naj bi veljal zaščitni zakon, ne pomenijo poskusa nesprejemljivega oženja pravic Slovencev v Italiji in nadaljnjega odlašanja z njihovim polnim uresničevanjem.

zlasti zapletena in pekoča krizna vprašanja, kot so velike svetovne krize (Kosovo, Irak, boji v Afriki, itd.), predsednik Varnostnega sveta pa mora vse delo koordinirati, predlagati rešitve, zadevne resolucije in drugo. Kot je torej razvidno, bo imel slovenski diplomat tudi v tem vročem mesecu za vse možne vroče svetovne krize polne roke dela.

Pred leti je imela Italija sicer pomembno mesto predsednika Glavne skupščine OZN, ko je tej svetovni tribuni predsedoval takratni zunanji minister Amintore Fanfani. Ni pa nikdar vodila tako politično vplivnega organa, kot je Varnostni svet.

V VRHU SVETOVNE ORGANIZACIJE SLOVENIJA PREDSEDUJE VARNOSTNEMU SVETU OZN

Letošnji avgust bo za mlado slovensko državo gotovo zgodovinski. Kot znano, je leto postala Slovenija ena od desetih nestalnih članic Varnostnega sveta, ki je izvršni in glavni politični organ Organizacije Združenih narodov. Ostalih pet držav članic je stalnih in s pravico veta. Te države so: ZDA, Rusija, Kitajska, Velika Britanija in Francija. S tem bo slovenski veleposlanik pri OZN Danilo Türk za mesec dni predsedoval temu pomembnemu mednarodnemu forumu in s tem tesno sodeloval z generalnim sekretarjem Kofi Annanom.

To je za Slovenijo gotovo velika in nelahka naloga, saj mora Varnostni svet vsak dan sproti obravnavati in reševati nešteta

MEDITACIJA O KANCLERJU KOHLU

JOŠT ŽABKAR

Svojo politično kariero je Kohl začel v velikem industrijskem mestu Ludwigshafen, v katerega je vključena tudi njegova rojstna vas. Začetek kariere ni bil mil in poln razumevanja. Kohl je ostro in neprestano napadal župana in končno dosegel cilj, da je župan odstopil. Ni pa imel nobene težave uničiti tudi osebnosti iz lastne stranke. Ko je leta 1963 postal voditelj krščansko-demokratične skupine v domačem Rheinland-Pfalzu, eni najmanjših dežel v Nemčiji, je hitro obračunal s staro gardo v stranki, pa tudi s katoliškim klerom in evangeličanskimi pastori ni ravnal z rokavicami. Šlo je namreč za državno konfesionalno šolo, kar pomeni, da hodijo katoliški otroci v katoliško konfesionalno šolo s katoliškimi učitelji, protestantski otroci pa obiskujejo protestantsko konfesionalno šolo.

Kohl je proti konservativnemu kleru in pastirjem ta tip šole v Palatinatu odpravil, čeprav je bila opozicija huda v obeh Cerkvah. Namesto konfesionalne šole pa je ustanovil skupno krščansko šolo. V tej so vsi predmeti za vse šolarje isti, verouk pa za protestante protestantski, za katoličane katoliški. Danes ostaja v nemških šolah še možnost, da gimnazijec ne sprejme ne enega ne drugega verouka, lahko pa izbere kot predmet etiko.

Znana je cela vrsta primerov, kako je Kohl z dobro dozo brezobzirnosti in političnega manevriranja odpravil

Nemški kancler s soprogo Hannelore

vse tekmece na poti do kanclerstva. Od vsega začetka se je strinjal s principi Krščansko-demokratične unije. Vedel je pa tudi, da mora imeti stranko v svojih rokah, če hoče priti visoko. Zato je ustanovil v stranki razne skupine in z njimi rušil strankarsko oblast starih in pogosto zaslužnih ljudi. Vedno je imel in ima še danes velik smisel za oblast in zraven še dobro dozo brezobzirnosti do tekmecev, ki jih je ali uničil ali pa jim "preskrbel" kakšna mesta, na katerih mu niso bili nevarni. Zakaj ne bi kdo, ki se mu ni posrečilo postati kanclerski kandidat, ne sprejel mesto ministrskega predsednika v kakšni vzhodno-nemški deželi? Bolje biti kot nebiti!

Kohl je iz domačega Pfalza pred leti oznanil velik preobrat v politiki, ki ga je vsaj tu pa tam tudi pozneje oznanjal. Bil je mnenja, da se človek ali skupina ne smeta za vsako

potrebo obračati na državo. Več mora biti osebnega in svobodnega odločanja za bodočnost in človek ne sme misliti, da bo samo država skrbela za posameznika. Odgovornost za prihodnost leži na posamezniku in ne na državi. To zadeva predvsem penzije, štedenja, zdravstveno in socialno skrbstvo. Nova vlada naj bi odpravila strah pred bodočnostjo. Odpravila naj bi pesimizem in strah pred razvojem. Gradila naj bi na religiji, avtoriteti, družini, spoštovanju do starejših. Slavila naj bi družino in patriotizem. Pri vsem tem pa se je pokazala ena od tipičnih Kohlovih lastnosti. In ta lastnost se lahko tako označi: Kohl vse generalizira. Podrobnosti pusti drugim. Nima rad dosjejev, polnih podrobnosti, dejstev in števil. Zanima se le za splošne smernice vlade, ostalo pa prepušča drugim.

KONEC

POVEJMO NAGLAS

JANEZ POVŠE

PO POLETJU ČAKA NAŠO
MANJŠINO NEKAJ TEHTNIH
ODPRTIH VPRAŠANJ

Kot manjšino nas čaka takoj po poletju nekaj tehtnih odprtih vprašanj, na katera bo treba slej ko prej odgovoriti. Dovolj je spomniti na zaščiti zakon, pa na odnos do krajevnih uprav kakor tudi na odnos do Slovenije oz. celotnega narodnostnega prostora; vse pomembnejše mesto zavzema nastajanje nove Evrope, ob vsem tem pa se bomo morali tako ali drugače ukvarjati še s svojimi notranjimi razmerami. Vsa navedena vprašanja se zdijo le na prvi pogled zelo različna, v bistvu so zelo povezana in se vedno vračajo na nas same.

Zaščitni zakon s svojo problematiko bo z dokončnim sprejemanjem velika spodbuda le v primeru, če bo v odnosu nanj celotna manjšina našla skupen jezik, resnično skupen jezik in ne kakšen škodljiv kompromis, ki bi nas zgodovinsko zaznamoval. Toliko bolj bi nas sprejem zakona zaznamoval, v kolikor se kot manjšina o njem sploh ne bi sporazumeli. Drugo področje so uprave od dežele do pokrajin in občin, pa najsi imamo v njih svoje predstavnike ali ne. Znano je, da jih je kar nekaj in to pomembnih v rokah sil desne sredine. Za manjšino bi bilo nevarno ideološko opredeljevanje oziroma demoniziranje desnice, v kolikor bi se slednje kazalo kot odmik od vsakršnega poskusa vplivanja na tekoče politične odločitve. Vseposvobod bi kot manjšina morali zato najti pot do odločnih pozitivnih programov, s katerimi bi lahko aktivno soustvarjali razmere v svojih okoljih.

Posebno poglavje je odnos do matične države Slovenije. Pravzaprav ne gre le za odnos, ampak za izgrajevanje plodnega razmerja med matico in manjšino oziroma med manjšino in matico. Vznemena leta nastanka slovenske države in demokracije so mimo, zato bi veljalo tudi s strani manjšine posvetiti še več naporov izgrajevanju koristnega sobivanja, kar se samo od sebe nikakor ne bo uresničilo. Nemara smo bili bodisi v Sloveniji bodisi v manjšini kar preveč prepričani, kako bomo dopolnjevali drug drugega brez posebnega truda.

Izziv, ki ga ni mogoče spregledati, je seveda Evropa. Evropa je v Bruslju in Strasbourgu, toda istočasno je za nas predvsem v Tolmini, Novi Gorici, Sežani in Kopru. Zanimivo je, da so prav uradni predstavniki večinskega naroda vsaj v zadnjem času "krajevni obraz" Evrope dobro prepoznali in ni videti razlogov, da bi manjšina pri tem zaostajala.

Rešitev vseh osvetljenih vprašanj je v prvi vrsti odvisna od tega, kakšne bodo razmere znotraj manjšine same. Slej ko prej je utemeljeno prepričanje, da bomo na vsa vprašanja odgovorili toliko uspešneje, kolikor bolj bomo s svojimi različnostmi med seboj zares povezani. Torej bi se morali izogniti nasprotni možnosti, po kateri bomo kot manjšina v celoti toliko manj uspešni, kolikor manj bomo s svojimi različnostmi med seboj povezani.

NOVI
GLASUREDNIŠTVO
IN UPRAVA:

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA

IZDAJATELJ: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA: ITALIJA in SLOVENIJA 70.000,

INOZEMSTVO 100.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 130.000 LIR

POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493

CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18

TEL 0481 / 533177

FAX 0481 / 536978

E-MAIL noviglas@tmedia.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3

TEL 040 / 365473

FAX 040 / 775419

E-MAIL nglasts@tin.it

INTERVJU / VERONIKA GERDOL

ZANIMIVO JE BITI SLOVENEK

IVAN ŽERJAL

Veronika Gerdol, doma iz Trsta, je po izobrazbi in poklicu morská biologinja. V zadnjih štirih letih (od leta 1994 do letos) je poučevala biologijo in ekologijo na Zavodu Združenega sveta v Hong Kongu. Pravzaprav to ni njena edina mednarodna izkušnja, saj je univerzitetni študij dokončala v Londonu, že prej pa je bila gojenka Zavoda Združenega sveta v Devinu. Sedaj se je vrnila v Trst in smo jo zaprosili za pogovor o njenem poklicu, izkušnjah s tujino ter o njenem stiku z domačim okoljem.

DRAGA *98

IZŠEL BILTEN LETOŠNJE DRAGE

V prejšnjih dneh je kot priloga zadnje številke revije *Mladika* izšel bilten, posvečen študijskim dnevom Draga 98, ki bodo potekali v parku Finžgarjevega doma na Opčinah od 4. do 6. septembra. Tudi letos prinaša bilten na prvi strani spored Drage z vsemi štirimi predavatelji - Damjanom Hledetom, Zorkom Simčičem, Rudijem Konciljo in Jožetom Pučnikom -, na notranjih straneh pa sporede vseh prejšnjih Drag. Objavljeni so tudi spored 8. Drage mladih (gl. spodaj) in odlomki nekaterih nedavnih posegov letošnjih predavateljev, ki nakazujejo tematike tokratne Drage.

Na prvi strani biltene si lahko preberemo tudi tradicionalni uvodnik z naslovom *Iskanje in srečanje*. V njem je med drugim napisano, da ni mogoče predvidevati, kaj vsega bo povedanega na Dragi, saj je le-ta le okvir za sliko, ki je še ni in ki bo sproti nastajala. Draga je tudi iskanje in srečanje misli in ljudi v želji, da bi se kaj novega videlo in kaj vrednega spodbudilo.

8. DRAGA MLADIH

Tridnevno srečanje za mlade iz zamejstva, zdomstva in Slovenije bo letos potekalo v parku Finžgarjevega doma na Opčinah pri Trstu od 3. do 5. septembra na temo: *Meje politike ali vpliv civilne družbe na politiko*.

SPORED:

3. septembra ob 16.30: dr. Tone Jamnik: *Vpliv kulture, ideologije, religije na politiko*; **ob 20.30** gledališka predstava: *Tajno društvo PGC* (igrajo člani gledališke skupine SKK);

4. septembra ob 10. uri: sen. Mitja Volčič, časnikarka Radia Glas Amerike Alenka Adamič Richardson, časnikar revije *Mag* Janez Markez, sociolog in pravnik Peter Jambrek - okrogla miza o vplivu medijev in javnega mnenja na politiko; **ob 14.30** izlet v Trst in obisk SLO-Rija; **ob 17.30** vključitev v program ŠD Draga; **ob 20.30** ples;

5. septembra ob 10. uri: minster za delo, socialo in družino Slovenije dr. Tone Rop, ravnatelj SDGZ Vojko Kocjančič, salezijanski duhovnik Martin Lisec, bivši študentski minister za socialo Uroš Slamič - okrogla miza o mladih (in njihovih problemih) ter o njihovem vplivu na državno politiko.

Za informacije: Slovenska prosveta, ul. Donizetti 3, Trst, tel. (040) 370846, od ponedeljka do petka, od 9. do 17. ure.

Veronika, najprej bi te prosil, da poveš kaj o sebi...

Rojena sem v Trstu. Tu sem obiskovala slovenske šole vseh stopenj, od osnovne do višje. V zadnjih dveh letih višje srednje šole sem obiskovala Zavod Združenega sveta v Devinu. Študij sem nadaljevala na Queen Mary and Westfield College univerzi v Londonu, zadnja štiri leta pa sem živel v Hong Kongu, kjer sem delala.

Sedaj pa še nekaj o tvojem poklicu. Zakaj si izbrala biologijo? S čim se ukvarja ta veda?

Biologijo sem izbrala, ker me je vedno zanimala. Že ko sem bila majhna, sem iskala živalce, tako da me je to vedno zelo zanimalo, tako biologija kot kemija. Na višji srednji šoli me je bolj privlačila biologija in tako sem izbrala ta študij. Bilo mi je zelo všeč tudi zato, ker je zelo praktična veda. Všeč mi je namreč, da se ne učim vsega na pamet po knjigah, ampak da delam tudi kaj praktičnega v laboratorijih. Biologija se ukvarja s preučevanjem vseh živih bitij. Na univerzi sem se potem specializirala v morski ekologiji: ekologija me je vedno zanimala, morje pa sem si izbrala slučajno, ker sem imela zelo dobre profesorje in so me privlačili ter navdušili za to.

Danes je v ospredju problematika genetskega inženiringa. Se kot biologinja zanimaš za to vprašanje? Kaj misliš o tem?

Pravzaprav sem se za to zanimala predvsem v zadnjih letih, ker to učim. V učnih načrtih smo obravnavali genetski inženiring. V lanskem in letošnjem letu smo se posvečali npr. primeru klonirane ovce Dolly. Mislim, da je genetsko inženirstvo postalo za človeka zelo koristno, predvsem v zdravstvu. Vendar mislim, da, kot v vsaki stvari, ne smemo iti v skrajnosti. Človek pa je zmožen iti v skrajnosti, zato je treba nekoliko paziti. Obstajati bi morali določeni mednarodni zakoni, ki bi omejevali preizkuse. Že sedaj je npr. skoraj možno, da lahko izbereš, katerega otroka boš imel, kakšno barvo oči bo imel itd. To se mi zdi ekstremno. Koristno je, če rešiš otroku življenje, klonacija ljudi pa je veliko tveganje in se z njo ne strinjam.

Preidimo na obdobje tvojega bivanja in delovanja v Hong Kongu. Katere okoliščine so te pripeljale tja?

V Hong Kong sem prišla nekoliko slučajno. Ko sem končala univerzo, sem si želela učiti na kaki mednarodni šoli. Pisala sem raznim takim šolam v Evropi, pa sem od vseh prejela odgovor, da moram imeti vsaj dve ali tri leta izkušenj. Potem sem se obrnila še na druge šole po svetu. V Hong Kongu so mi po-

nudili delo brez nobene izkušnje, tako sem šla, s trebihom za kruhom. Imela sem srečo, ker sem pisala pravi šoli v pravem trenutku. Potrebovali so nekoga, ki je bil specializiran v biologiji, zlasti morski. Imela sem srečo, ker sem pisala v tistem mesecu, ko je profesorica, ki je ta predmet poučevala, dala ostavko.

Pred dobrim mesecem je poteklo leto dni, odkar je Hong Kong spet postal del Kitajske. Si opazila kake spremembe?

V vsakdanjem življenju se ni spremenilo nič. Spremembe so bolj političnega značaja, vendar so zelo majhne oz. do njih prihaja na tak način, da se dobro ne razume. Nava-jam primer: šest mesecev pred vrnitvijo Hong Konga Kitajski so kitajske oblasti določile vlado, ki bo upravljala mesto. Demokratični Hong Kong je protestiral rekoč, da je to protustavno, ker ti ljudje niso bili izvoljeni. Kitajska je odgovorila, da to ni važno, saj bodo čez leto dni volitve. Te volitve so bile v mesecu maju, vendar je volilo zelo malo ljudi, medtem pa so spremenili volilni sistem, tako da je za nove ljudi bilo zelo težko biti izvoljeni. Ostali so večinoma stari voditelji, novih političnih predstavnikov pa je bilo zelo malo. Volilni sistem je bil tudi dosti bolj kompliciran od prejšnjega. Navadni volivec ni mogel razumeti, kako deluje celotna stvar. Sama se sicer nisem veliko poglabljala v to, vendar tudi nekateri moji hongkonški prijatelji, ki so po poklicu odvetniki, niso dobro razumeli zadeve. Po drugi strani so politične svoboščine relativne, saj je Hong Kong mesto, ki živi na denarju: če deluje gospodarstvo, deluje tudi vse drugo.

Verjetno si v štirih letih bivanja dodobra spoznala delovne in življenjske navade Hongkončanov. Morda je primerjava z našim svetom nemogoča oz. zelo težka, pa bi te vendarle prosil, da to primerjavo poskusi narediti...

Kot sem rekla prej, Hong Kong sloni na denarju in gospodarstvu. Če to deluje, uspeva tudi vse drugo. Tam je najvažnejši finančni aspekt - business. To je razvidno tako pri velikih podjetjih kot pri navadnih ljudeh. Tudi upokojeanci investirajo v borzi. Če greš zjutraj v kako banko, vidiš, da ljudje menjujejo denar iz ene valute v drugo, da kaj zaslužijo, oz. kupujejo delnice ali pa zlato. To gre od-

odvetnika do upokojenca. Tega pri nas ne vidimo. Za večino ljudi je delo zelo važno, saj je povezano z dobičkom in denarjem. Zato veliko delajo, imajo veliko nadur. Tu si verjetno privoščimo malo več prostega časa, navajeni smo, da ob nedeljah gremo kam ven, tudi ob sobotah, tam pa ne. Tam sem spoznala veliko vrstnikov, tudi mladih družin z otroki: oba starša delata tudi do desetih ali enajstih zvečer, za otroke pa skrbi varuška. Zdi se mi nekoliko žalostno: če bi bila mama, bi mi bilo žal, da ne bi skoraj nič bila prisotna doma. Vendar nimaš veliko izbire med kariero in drugim. Kariera pomeni boljšo službo in tudi stanovanje, stanovanja pa so zelo draga: če ne delata oba zakonca, je bolj težko priti do stanovanja. Po drugi strani je kvaliteta življenja boljša, vendar je vse zelo drago, medtem ko ti davki vzamejo le 15% plače. To je v primerjavi z našo stvarnostjo zelo malo, zato je verjetno tudi veliko ljudi, ki peljejo svoje kapitale v Hong Kong, ki je verjetno tudi zaradi tega tako bogato mesto. Vendar je življenje drago: če npr. greš v restavracijo v center mesta, moraš samo za steklenico vina odšteti kakih 80.000 lir. Morda pa ta primerjava ni tako pravična, saj je tam vino zelo drago, pivo pa, če damo drug primer, ne.

Kako ste tam občutili nedavno finančno krizo azijskih držav?

V Hong Kongu pravzaprav ni bilo tako slabo. Hong Kong nima nobenih dolgov z drugimi državami, tako da je državna uprava priskočila na pomoč tržišču. Kriza se je občutila kvečjemu na področju turizma: v Hong Kong je vedno prihajalo veliko številno turistov, saj se vsa letala ustavijo tam in je bilo vedno veliko ljudi, ki so prihajali kupovat, sedaj pa jih ni bilo oz. jih je bilo precej manj (npr. Indonezijci). Krizo je občutili tudi na področju zaposlovanja. Brezposelnost znaša 3%, kar je največ, odkar so začeli meriti odstotek brezposelnosti. Za naša merila to ni velik problem, zanje pa je, saj je brezposelnost vedno znašala manj kot 2 oz. tudi manj kot 1%.

Hong Kong ni tvoja edina izkušnja s tujino. Poleg študija na Zavodu Združenega sveta v Devinu, kar že pomeni pomemben stik z drugimi stvarnostmi, si opravila univerzitetni študij v Londonu, verjetno pa si že prej

veliko potovala. V čem misliš, da ti je študijska in delovna, skratka življenjska izkušnja v tujini najbolj pomagala oz. koristila? Kaj pa stik z drugimi kulturami?

Ta izkušnja mi je po mojem mnenju dala največ v tem, da sem spoznala druge kulture in druga mišljenja. Naučila sem se v večji meri sprejemati druga mišljenja: morda se z njimi ne bom strinjala, vendar imam širši pogled na svet. Potem ko sem končala univerzo v Londonu, sem pošiljala prošnje za delo po svetu: to me ni prav nič čudilo, ker sem si pravila: če dobim delo, bom za nekaj časa pač šla. Privlačilo me je, da bi šla, da bi videla nove stvari, pa tudi si nisem delala prevelikih problemov, čeprav je bilo daleč in je bilo težko iti od doma. Sedaj pa sem zelo zadovoljna, da sem šla, da sem se tudi seznanila z različnimi kulturami. Tudi sedaj bi šla še pogledat nove kraje, ker me zelo zanimajo nove kulture. Mislim, da se z neko kulturo najbolj spoznaš, če živiš dalj časa v stiku z njo. Saj je lepo biti turist, vendar če ne greš obiskat koga, ki živi v določenem kraju oz. ne živiš dalj časa tam, ne spoznaš vsega.

Kako pa si se kot Slovenka znašla v povsem tujem okolju?

Problemov nisem imela. Občasno sem morala komu razložiti, da sem Slovenka z italijanskim potnim listom. Večkrat so me vprašali, kaj to pomeni. Mislim, da veliko ljudi ne pozna, kaj in kje je Slovenija; potem, da jim moraš še to razložiti, da imaš italijanski potni list in da si član slovenske manjšine... Rečejo ti, da so tvoji starši iz Slovenije; potem jim moraš povedati, da ni prav tako in da so bile pri nas po vojni razmere take. Hudo sploh ni bilo nikoli. Nikoli se nisem znašla, da bi me zmerjali oz. grdo gledali name, ker sem Slovenka. Sprejeli so me vedno z zanimanjem, saj je bilo to zanje čudno in novo. Ko pa hodiš po svetu, vidiš, da je toliko skupnosti, ki so v podobnem položaju ali pa še v slabših razmerah, kot smo mi. V mesecu marcu je npr. skupina naših dijakov šla za en teden na obisk k nekemu plemenu, ki ne živi daleč od Hong Konga (kakih deset ur avtomobila). So sicer Kitajci, ki pa govorijo svoj jezik, ki je drugačen tako od mandarinske kot od kantonske kitajščine. Kitajska država te ljudi zanemarja: nimajo šol, nimajo denarja. Njihovi otroci, če imajo srečo, hodijo v šolo do desetega leta itd.

Sedaj si zopet doma, v Trstu. Potem ko si okusila življenje v različnih krajih sveta, kaj ti pomeni stik z domačim krajem, okoljem, jezikom? Kakšne načrte pa imaš za prihodnost?

Načrtujem, da bom ostala vsaj leto dni v Trstu. Sledila bom tečaju pedagogike na univerzi v Ljubljani, s katerim bi lahko potem poučevala na šolah v Sloveniji. Medtem se bom pozanimala, če lahko dobim delo tukaj ali v Sloveniji oz. v okolici. Gotovo bi želela ostati v šolskem okolju. Tudi če ne bi učila, bi se rada ukvarjala s problematiko okolja in z naravoslovnimi vedami. Sama sem se odločila, da se vrnem. V Hong Kongu so mi sicer ponudili obnovitev pogodbe. Te pa nisem podaljšala, ker sem si želela se vrniti v domače kraje. Pravzaprav je že enajst let, kar sem od doma, zato sem se odločila, da pridem domov in vidim, kaj se dogaja. Tako se bom zopet privadila tudi slovenščini, saj sem se povečini izražala le v angleščini.

BIBLIČNA RAZMIŠLJANJA
OB NEDELJSKEM EVANGELIJU

IZLUŠČI JEDRO!

ZVONE ŠTRUBELJ

19. NAVADNA NEDELJA

"Vaša ledja naj bodo opasana in svetilke prižgane, vi pa bodite podobni ljudem, ki čakajo, kdaj se bo njihov gospodar vrnil s svatbe, da mu odprejo takoj, ko pride in potrka. Blagor tistim služabnikom, ki jih bo gospodar ob svojem prihodu našel budne! Resnično, povem vam: Opasal se bo in jih posadil za mizo. Pristopil bo in jim stregel. In če pride ob drugi ali tretji nočni straži in jih najde tako, blagor jim! Vedite pa: Če bi hišni gospodar vedel, ob kateri uri pride tat, ne bi pustil vlomiti v svojo hišo. Tudi vi bodite pripravljeni, kajti ob uri, ko ne pričakujete, bo prišel Sin človekov." Peter je rekel: "Gospod, ali pripoveduješ to priliko za nas ali za vse?" Gospod je dejal: "Kdo je torej zvesti in preudarni oskrbnik, ki ga bo gospodar postavil nad svojo služinčad, da ji odmeri hrano ob pravem času? Blagor tistemu služabniku, ki ga bo njegov gospodar ob prihodu našel, da tako dela! Resnično, povem vam: Čez vse svoje premoženje ga bo postavil. Če pa ta služabnik reče v svojem srcu: 'Moj gospodar zamuja s svojim prihodom' in začne pretepati blazne in dekle, pojedati, popivati in se upijati, bo gospodar tega služabnika prišel na dan, ko ga ne pričakuje, in ob uri, za katero ne ve; presekal ga bo na dvoje in mu dal delež z neverniki. Kajti tisti služabnik, ki spozna voljo svojega gospodarja, a ničesar ne pripravi in ne dela po njegovi volji, bo hudo tepen. Tisti pa, ki je ne spozna in stori kaj takega, kar zasluži udarce, bo malo tepen. Od vsakega, ki mu je bilo veliko dano, se bo veliko zahtevalo, in komur so veliko zaupali, bodo od njega toliko več terjali." (Luka 12, 35-48)

S PRIŽGANIMI SVETILKAMI PRIČAKUJMO GOSPODA

Evangelij 19. navadne nedelje nam posreduje sklop treh Jezusovih prilik, ki imajo skupen naslov *Budni služabnik*. Rdečo nit, ki povezuje priliko o gospodarju, ki se ponoči vrne s svatbe in najde služabnike budne in pripravljene (prva prilika), drugo priliko o tatu, ki ponoči vdre v hišo in jo oropa, in zadnjo priliko o zvestem in modrem oskrbniku, odkrijemo v Jezusovih besedah: Bodite pripravljeni! Vaša ledja naj bodo opasana in svetilke prižgane!

Zanimivo je, da je v tem evangeljskem odlomku navzoča tema noči v pozitivnem in negativnem pomenu. Sveto pismo večkrat noč uporablja kot negativni simbol kaosa, zla, niča, smrti, zločina, strahu in preizkušnje. Najbolj strnjeno o tem spregovori preizkušani Job, ko pravi: "Oni so med nasprotniki svetlobe (...) Pred zoro vstaja morilec, ki ubija ponižanega in ubožca, in ponoči oživi kakor tat! Tudi prešušnikovo oko čaka na somrak in pravi: »Nobeno oko me ne sme videti«, in si zakriva obraz. Ponoči vdirajo v hiše, podnevi pa se zaklepajo, saj ne marajo svetlobe" (Job 24, 13-16). V tem smislu je noč ozadje Jezusove prilike o tatu, ki nepričakovano oropa gospodarja, ki ga sploh ne pričakuje. Podoben nepričakovani roparjevi akciji je prihod Boga na svet. Kdor ga budno ne čaka, bo ob Njegovem prihodu nepripravljen, grenko presenečen.

Še bolj pa je v Bibliji navzoča tema noči kot čas pričakovanja in priprave na božji poseg. V judovski rabinjski tradiciji govorijo o štirih nočeh, ki so pripravljale velike odrešenjske dogodke. Prva noč je bila pred stvarjenjem sveta, preden je Bog izgovoril prvo stvariteljsko besedo: Bodi svetloba! Druga pomembna noč je bila pred sklenitvijo zaveze z Abrahamom. Prva Mojzesova knjiga jo uvede na slovesen način: "Sonce je zašlo in legel je mrak..." (1 Mz 15, 17). Tretja noč je napočila v Egiptu, ko je Bog rešil izraelsko ljudstvo sužnosti. "Tisto noč..." večkrat poudarja knjiga Eksodusa. "Opolnoči je Gospod udaril vse prvorojence v egiptovski deželi..." Tisto noč je napočila svoboda, začetek odrešenjske poti. Četrta noč bo ob koncu sveta in človeške zgodovine, ko bo zasijal večni dan božjega kraljestva.

Ta pozitivna, odrešenjska vsebina noči je navzoča v drugih dveh prilikah Lukovega evangelija. Jezusov apel "Bodite pripravljeni" je vabilo k čuječnosti za odločilne in neponovljive božje posege v človekovo življenje in v zgodovino človeštva. Tisti, ki prihaja, je On sam. Kristjan naj bi ga pričakoval "s prižgano svetilko", to je s trdnim prepričanjem, da bo z zoro napočil Njegov dan, in z neomajnim upanjem, da mu On sam pripravlja banke božjega kraljestva. Kot pri zadnji večerji bo tudi takrat pristopil in postregel s hrano in pijačo Življenja.

DESET ZAPOVEDI, KAKO NAJ SE OTROCI NE VZGAJAJO

V knjigi *Perchè sia Amore* - Da bi bila Ljubezna, ki jo je za videmsko knjižno založbo Edizioni Segno napisal Carlo Amedeo Pasotto, je objavljen tudi zanimiv članek, pravzaprav deset "zapovedi", katerih naj se starši strogo držijo, če hočejo, da se bo njihov otrok pokvaril in bo zašel na kriva pota.

Deset pravil za starše, ki nameravajo pokvariti svoje otroke, je napisal duhovnik Chino Pezzoli, ki je na čelu Zveze družin zasvojencev z mamili, človek torej, ki je vse življenje posvetil mladim ljudem, ki so si uničili mladost in življenje, obenem pa so skoraj vedno uničili tudi svoje družine.

Pravila za starše, ki hočejo pokvariti otroka, so naslednja:

I. Že od samega otroštva mu dajte vse, kar hoče imeti, nič mu ne sme manjkati. Zelo važno je, da že od malega ve, da ga bosta morali družina in družba vzdrževati.

II. Če zakolne, grdo govori, če vam naduto in nevzgojeno odgovarja, če ne uboga, če se upira vašim napotkom, ne smete nič reči. Potrpite in se mu nasmehnite! Vedno se mora čutiti pomembnega, zanimivega, vedno v središču pozornosti!

III. Ne dajte mu nobene človeške in duhovne vzgoje, počakajte, da se bo sam odločil za svoje obnašanje v družbi. Pravzaprav mu morate reči, da ga nočete obremenjevati s pravili in življenjskimi vodili, ampak da ga prepuščate samega sebi in njegovim željam. Tako bo lahko poskusil vse.

IV. Pospravite za njim vse stvari, ki jih pušča okrog: knjige, čevlje, obleke. Naredite vse, kar bi moral sam storiti, da se bo navadil zvrčati na druge odgovornosti in se bo naučil, da mu vedno strežejo drugi.

V. Ko govorite v njegovi prisotnosti o njegovem obnašanju, se morate kregati med seboj, enkrat naj ga brani eden, drugič pa drugi, njegove napake morate jemati kot otročarije, ki jih je treba razumeti! Tako bo kmalu razumel, da je njegova družina strpna in pripravljena sprejeti vsako njegovo stranpot.

VI. Vašemu otroku dajte ves denar, po katerem vas vpraša, ne dopustite, da bi ga sam zaslužil, saj ima vendar še čas za žrtve! Povejte mu tudi, da ne želite, da bi sam živel tako, kot ste živeli vi. Tako bo zanj vsak dan praznik, zabava. Bodite ponosni, da vaš otrok ne počne ničesar, ampak se samo zabava!

VII. Vaša hiša naj bo bogata, v kuhinji naj nikdar ne manjka hrane, otrok naj ima

ogromno oblek, poskrbite za glasbo in televizijo! Mama naj mu pripravlja odlična kosila, naj mu kupuje modna in draga oblačila, naj čisti kopalnico za njim, naj mu pospravlja posteljo, da se bo njen ljubljeneček lahko odpočil po zabavi in neprespanih nočeh!

VIII. Vedno ga zagovarjajte pred sosedi, pred učitelji, tudi pred policijo, pred partnerjem, ki ga (jo) je zapustil(a), in tudi pred delodajalcem, ki ga (jo) je odslovil! Vedno ga zagovarjajte, ker so vsi proti vašemu otroku! Njegova samovšečnost bo tako postala življenjski slog, s katerim se bo vsem predstavljal!

IX. Če se bo zgodilo, da bo zabredel v resne težave s pravico ali s kako drugo osebo, ga opravičujte in recite, da so bili krivi za pogrešeno dejanje njegovi prijatelji in družba, v katero hodi! Pred njim na glas povejte, da se zavedate njegovih težav in jih razumete! Tako se bo navadil, da ga nikdar ne bo pekla vest in se ne bo nikdar ničesar kesal!

X. Če vas bo pozneje, čez leta, vaš otrok preziral in zaničeval, če vas bo poniževal in ne bo imel do vas nobenega spoštovanja, kaj šele, da bi vas cenil, vzkliknite že znani stavek: "Vse sva zgrešila!"

(PREV. JUP)

"DAJMO ŽIVLJENJU NOVO UPANJE!"

V soboto, 22. t.m., bo na to temo tradicionalno romanje treh dežel v Bovcu. Začelo se bo s slovesno mašo v štirih jezikih pred cerkvijo Device Marije v Polju, ki jo je močno poškodoval potres (na sliki). Somaševanje škofov in duhovnikov ob 11. uri bo vodil ljubljanski nadškof Franc Rode. Srečanje treh dežel je verska prireditev, ki jo že 16. leto izmenjaje prirejajo krajevne cerkve v Celovcu, Vidmu in Ljubljani. Redno se jih udeležuje več kot 5.000 ljudi. Letošnje srečanje pripravlja ljubljanska škofija. Udeleženci bodo s svojim obiskom na potresnem področju tamkajšnjim ljudem pokazali svojo solidarnost, pomoč in podporo, vse v duhu skupne krščanske vere, ljubezni in medsebojne povezanosti.

Z ŽIČNICO DO SVETIH VIŠARIJ,
KJER SE SREČUJEJO
VERNIKI TREH NARODOV

KABINSKA ŽIČNICA v Ovčji vasi obratuje vsak dan od 20. junija do 13. septembra. Nato pa še 19./20. in 26./27. septembra ter 3./4. oktobra.

URNIK: delavniki 9.00 - 17.15; nedelje in prazniki 8.30 - 18.15.
Posebne ugodnosti za organizirane skupine (min. 25 oseb): povratna karta 14.000 lir.

Sv. maša: delavniki ob 12. uri; nedelje in prazniki ob 9.30, 10.30, 12., 15. uri

telecabina
MONTE
SANTO
DELL
LUSSARI

INFORMACIJE TEL. 0428/2967 - 64982. FAX 0428/40455

VLADIMIR SOLOVJEV: DUHOVNI TEMELJI ŽIVLJENJA

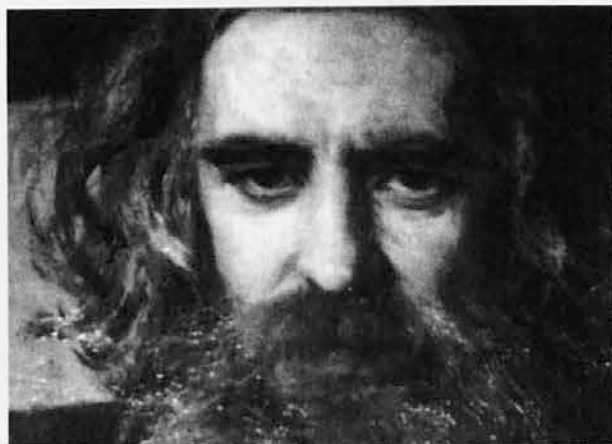
"BOGOČLOVEŠTVO" V SRCU KRŠČANSTVA

DANIJELE DEVETAK

Lipa Na Zahodu malo poznamo rusko duhovno izročilo, v katerem so nekateri veliki misleci skušali združiti v sintetične vizije sveta vzhodno kontemplativnost in zahodno racionalnost. Eden takih avtorjev, ki ga zahodni svet začeni odkrivati in vedno bolj ceniti, je Vladimir Solovjev (na sliki), filozof, teolog in pesnik, ki je pustil veliko sled v vseh kasnejših ruskih teologih. V razmeroma kratkem življenju (1853-1900) je prešel od ateizma do osebnega spreobrnjenja ter se nato posvetil pretežno filozofiji. S preroško močjo se je zazrl v pomembnost vesoljnega telesa vernih in si prizadeval za združitve katoliške in pravoslavne Cerkve. Človek z izostrenim čutom pravičnosti je pel o pomenu ljubezni in lepote. Primerjamo ga lahko z renesančnimi misleci, saj sta ga odlikovali neizmerna želja po znanju in enciklopedična izobrazba. Poznal pa je tudi tesnobo in nemir modernega veka, ki se je zazrl v "prazno nebo".

BOGOČLOVEŠTVO

Rimska založba Lipa, pri kateri delujejo strokovnjaki kulturnega središča Aletri, je letos spomladi začela izdajati novo zbirko publikacij iz cerkvene modrostne tradicije Elijev plašč. V tej zbirki je izšla

tudi Solovjevova knjiga *I fondamenti spirituali della vita* (Duhovni temelji življenja, 1882-84), zajeta in aktualna teološka sinteza. Delo ima moč evangelijskih tekstov, ki jih komentira, tako da ga je teolog Von Balthasar označil za "najbolj univerzalno spekulativno stvaritev novega veka." Najbolj genialna intuicija Solovjeve misli je, kot razglablja največji živeči pravoslavni teolog na zahodu Olivier Clément v spremni besedi, t.i. bogočloveštvo, sodelovanje med Bogom in človekom. To temelji na viziji Boga, ki se je učlovečil, da bi človek postal Bog. Prenovljeno krščanstvo se ne more več omejevali na pasivno češčenje Boga, pravi Solovjev, ampak mora postati aktivno sodelovanje božanskega in človeškega dejavnika, v katerem človek po-

duhovlja snov. To je gotovo srčika razprave, ki postavlja pod drobnogled tri - po klasičnem pojmovanju - osnovne drže krščanstva (molitev, miloščina in post), poleg teh pa še vizijo krščanstva, Cerkve in družbe v luči prvega poglavja Janezovega evangelija. Solovjev uvaja svoje pisanje s trditvijo, da je smisel sveta v miru, skladju in enotnosti vsega in vseh, kajti v tem najdemo dobro, lepo in resnično. Enotnost pa ne more biti abstraktna misel, ampak je živa moč Boga, ki je prisoten v svetu.

MOLITEV, MILOŠČINA IN POST

Kot prodoren poznavalec duševnih nagibov uokvirja Solovjev razmišljanje o molitvi v besede očenaša. Vera brez del je mrtva, pravi; molitev, ki ne išče svojega in je zato učinkovita, pa je začetek

nastane premirje, končen mir. Cinični vojaški strategij govori o človeku kot bremenu za druge. Prav zato so nastale protičloveške mine, ki človeku razmrcvarijo noge, mu odnesejo prste, ga oslepijo ali kakorkoli drugače pohabijo.

Na svetu je danes nad sto milijonov min, ki skrite čakajo na človeka, da bo stopil nanje in bodo eksplodirale. Vseh oblik so, še najbolj podle so tiste, ki imajo obliko metulja, otroške igrače, naličnega peresa, majhnega uporabnega predmeta. Izvedenci pravijo, da so samo v zadnji vojni v Bosni in Hercegovini poskrili v naravi več kot milijon min, katerih večine še niso našli in jih niso še razstrelili ali kako drugače onesposobili. Nevarne mine čakajo svoje žrtve na nekaj žitnih poljih v Afganistanu, Afriki, Južni Ameriki, Kambodži, Kurdistanu, povsod tam, kjer se je kdaj bila kaka vojna. Največkrat prav otroci in ženske stopijo na mino, ta v trenutku spremeni njihovo življenje v pekel.

Humanitarne organizacije se borijo proti izdelovalcem protičloveških min, med njimi je ena največjih izdelovalcev prav Italija, v kateri živimo. Sramota je, da take vrste mine sploh obstajajo, sramota je, da Italija velja v svetu kot odlična izdelovalka smrtonosnih protičloveških min. Sramota je, da v svetu čaka na žrtve več kot sto milijonov min!

vsakega pravega delovanja, saj gre za skupno delovanje Boga in človeka. Človek potrebuje vsakdanji kruh (bistveno hrano) za telo in duha, prav tako potrebuje odpustitve, da pusti za sabo temo in hodi v luči. V davnih časih je človek iz strahu pred Bogom daroval krvave daritve; strah se je počasi spremenil v češčenje, nato v ljubezen. Sad ljubezni do Boga in njegove milosti do nas je naša zastojška pomoč, ljubezen do soljudi. Kot se Bog obnaša z nami, tako se mi obnašamo do drugih: to je smisel miloščine. "Zastonj ste prejeli, zastonj dajate..." Solovjev zavrača nasilen socializem in ekonomski liberizem, ki ponižujeta šibke in izrinjene. Zgraža se tudi nad nekaterimi državami, v katerih zakoni prepovedujejo beračenje in tako še bolj "zmanjšujejo šivankino uho, skozi katero bodo morali vsotopiti bogataši v Božje kraljestvo." Post kot pomembna razsežnost krščanstva najde svoj pomen v obvladovanju vrojnih nenasitnih naravnih teženj. Post je duhoven in razumski (odpovedati se oblači in slavi), pa tudi čuten kot drža spoštovanja do narave.

KRŠČANSTVO, CERKEV IN DRUŽBA

Drugi del knjige slika krščanstvo. Avtor ugotavlja, da v svetu prevladuje zlo. In vendar nevidna moč prek vesoljnih sil in genetskih zakonov združuje svet v harmonično enotnost in mu daje smisel. Človek je razpet med težnjo po zločinskih nagibih in intuicijo vesoljnega smisla, ki se je razodel v učlovečenju Boga-človeka Kristusa: to je "vseidnost", božja moč, ki se postavlja proti človekovim egoističnim težnjam. Nato se Solovjev na kratko zaustavi pri zakramentih, ki so vidna znamenja Božjega, seme neminljivosti. Zanimivo je poglavje o Cerkvi - Kristusovem telesu; sestavljajo jo ljudje, ki so kot taki pač omejeni. Božja moč pa lahko dela čuda tudi prek šibkosti ljudi. Božje v Cerkvi je to, kar ima vesoljni značaj, kar se ne zapira v osebne ali narodne meje. V zadnjem poglavju ponazarja Solovjev ideal krščanske države, ko se zaslanjan v preteklost upa v teokratsko simbiozo ruskega carstva in papeške stolice. Civilna in duhovna oblast naj bi bili ločeni, toda prva naj se navdihuje v vrednotah druge. Velik poudarek daje avtor krščanskemu načelu moralne solidarnosti in bratstva.

Knjiga, sicer polna gostih misli, se zaradi klene logike miselnih prehodov in lepega jezika (prev. Maria Campatelli in Mariana Prokopovč) bere kar z lahkoto. Iz vsake vrstice izžareva buren duh, ki je okusil nekaj izredno lepega in želi to skozi svojo omikano in genialno osebnost posredovati drugim. Solovjevovo krščanstvo je odprto in goreče; išče smisel in gotovosti v dobi pretresov in negotovosti. Predvsem pa išče način, da bi v bogočloveštvu prerajeni kristjani preobrazili kulturo, družbo in svet.

To je sedaj - tudi po zaslugi založbe Lipa, ki je knjigo izdala - tudi na nas vseh.

SVETNIK TEDNA

4. AVGUSTA

SILVESTER ČUK

JANEZ MARIJA VIANEJ, ARŠKI ŽUPNIK

"Dragi moji župljani, potrudimo se, da pridemo v nebesa," je vernikom v Arsu, zakotni hribovski vasi v Franciji, ponavljal njihov župnik Janez Marija Vianej. "Tam bomo gledali Boga. Kako bomo srečni! Vsi bomo šli v procesijo, če postane župnija dobra, in vaš župnik bo šel pred vami." Tega izrednega duhovnika, o katerem je hudobni duh po ustih neke obsedenke izjavil: "Če bi bili na svetu samo trije taki, kot si ti, bi bilo moje kraljestvo uničeno!", je papež Pij XI. leta 1929 postavil za zavetnika vseh dušnih pastirjev.

Podlago za svetništvo je Janez Marija Vianej prejel v domači hiši v vasi Dardilly nedaleč od Lyona. Tam se je rodil 8. maja 1786. Globoko je spoštoval in iskreno ljubil svojo mater, o kateri je dejal: "Bila je tako modra - in krepost preide iz materinega srca na otroka. Ona je z vsemi močmi podpirala njegovo vročo željo, da bi postal duhovnik. V šoli mu je šlo zelo trdo. Generalni vikar lyonske škofije, ki ga je izpraševal pri izpiti, je o njem dejal: "Zna manj kot drugi, a v dušnopastirski službi bo dosegel največ... Cerkve ne potrebuje samo učenih duhovnikov, temveč tudi in še bolj pobožne in svete!" Po novi maši je bil najprej kaplan pri svojem vzgojitelju in dobrotniku župniku Balleyu, po njegovi smrti pa je bil prestavljen v Ars. To je bila vasica, ki je štela le 230 duš, svojega duhovnika pa je imela zaradi gradu, v katerem je živela pobožna družina. "V Arsu ni veliko božje ljubezni," mu je rekel generalni vikar, ko mu je izročil dekret, "a vi jo boste tja prinesli."

V Ars se je odpravil 8. februarja 1818. Dan je bil oblačen in Janez Marija Vianej je moral za pot v Ars uprati nekega pastirčka. Ta mu je pokazal pot, Vianej pa se mu je zahvalil z znamenitimi besedami: "Ti si mi pokazal pot v Ars, jaz pa ti bom pokazal pot v nebesa." Ko je prišel v Ars, je šel najprej v cerkev, ki je bila silno zanemarjena in jo je sklenil čimprej obnoviti. Ljudje so kmalu opazili, da njihov župnik veliko časa premoli, malo spi in živi zelo spokorno. Sprva po dva ali tri dni ni nič jedel, potem si je za ves teden skuhal lonec krompirja. Pokoril se je za spreobrnitev svoje župnije. Poskrbel je tudi za verski pouk otrok in odraslih - z veroukom in pridigami. Boril se je zoper štiri poglavitne razvade: nedeljsko delo, popivanje, preklinjanje in ples. In zmagal je! Zaradi tega je bil mnogim trn v peti. Njegovi uspehi so "šli na živce" tudi hudobnemu duhu, ki ga je zadnjih 35 let življenja na vse načine mučil.

Glas o njegovi svetosti se je širil in kmalu so se pričela množična romanja v Ars. Ljudje so prihajali od blizu in daleč predvsem zato, da bi pri svetem župniku opravili spoved. Vianej je prebil v spovednici vsak dan po dvanajst do šestnajst ur. Nekateri duhovniki so bili zaradi njegovih uspehov nevoščljivi in so ga škofu tožili, da je nor. Škof pa jim je odgovoril: "Vsem svojim duhovnikom bi želel nekoliko te norosti!" Od vseh duhovniških opravil je najbolj cenil sveto mašo. "Nisem rad župnik, a zelo sem vesel, da sem duhovnik, da morem maševati," je dejal.

Izredni napor, združeni s spokornostjo, so izčrpavali njegove moči. Potem ko je prejel zakramente za umirajoče, je Janez Marija Vianej 4. avgusta 1859 brez smrtnega boja izročil svojo dušo Bogu. Na njegovem pogrebu se je v Arsu zbralo nad 300 duhovnikov in velika množica vernikov. Papež Pij X. ga je leta 1905 razglasil za blaženega, Pij XI. pa ga je leta 1925 prištel med svetnike in ga leta 1929 postavil za vzornika in zavetnika vseh dušnih pastirjev.

■ Lokalni primorski program iz koprškega studia se začne vsak dan ob 16. uri. Ob 16.45 so obvestila o kulturnih in cerkvenih dogodkih na Primorskem in v zamejstvu. Vsak ponedeljek ob 16.15 je nova oddaja *Primorskih min* sedem: vse o dogodkih na Primorskem v zadnjem tednu!!! Oddajo vodi Marko M. Izbora osebnosti Primorske. Pokličite in povejte svoj predlog na tel. št. 00 386 66 281

113 in 00 386 66 281 114. Vsak četrtek ob 17.15 popotniška oddaja *Naš mali svet*, ki jo pripravlja Tino M. Vsak drugi in četrti petek zvečer v mesecu Karavana prijateljstva, ki jo pripravlja Alberto P. Ob petkih med 16. in 19. uro pripravljamo ob enem iz obbeh studiov, koprškega in ljubljanskega. Radio Ognjišče lahko poslušate na Ukv frekvencah 107,5 - Sveta gora (na Gorškem in v Furlaniji) in 91,2 - Tinjan (na Tržaškem).

NEVZDRŽNO RAZKOŠJE REVNIH DEŽEL

PROTIČLOVEŠKE MINE, SRAMOTA ČLOVEŠTVA

Mina, dve mini, deset min, sto min, tisoč min, sto tisoč min, milijon min, sto milijonov min, še več min... Grozljivo je to naštevaje, še bolj grozljivo pa je dejstvo, da te suhe številke govorijo o protičloveških minah, ki so raztresene po svetu in vsako leto povzročajo med ljudmi ogromno gorja, saj ubijajo veliko ljudi, še več pa jih za vse življenje pohablja in tako prikršajo za normalno življenje. "Protičloveške" se nekatere mine imenujejo zato, da jih

laže ločimo od drugih eksplozivnih teles, ki človeku služijo tudi za dobre stvari, saj jih človek uporablja v gradbeništvu in premogovnikih. Večina vojaških min pa je protičloveških; njihova naravnost pošastna lastnost je v tem, da so napravljene tako, da ob eksploziji človeka samo pohabijo in ga ne ubijejo. Cinični vojaški taktiki so namreč izračunali, da je ranjeni človek v vojni večje breme nasprotniku, kot pa je mrtvec, še večje breme pa postane za družbo, ko

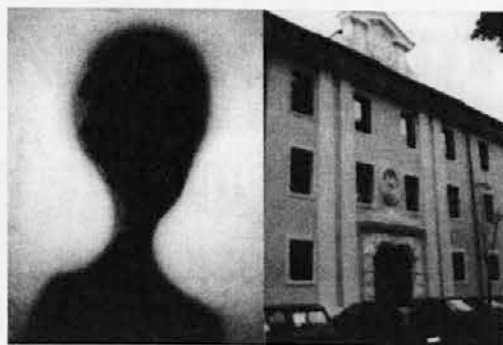
INTRAMUROS-MED ZIDOV

SLIKARJI ZA UPANJE

LIKOVNIKI Z OBEH STRANI MEJE

SODOBNA UMETNOST V GORICI IN OKOLICI

JURIJ PALJK

Mihec - Čo, bi te lahko čakal! Kuod si hodu, da te ni blo dva tedna zgot?

Jakec - Sen biu na dopusti, ne, sej sen ti reku, da bom šou na ferje. Sej veš, kaku je, muoje stare kosti rabeju numalo sunca nu "šabjatur", ki če ne, me use boli in taku sen šou v Gradež.

Mihec - A, ma kaj taku star si, da si tou poskusit, kaku se boš počutu zasut zs zemlju?

Jakec - Ma, da te ni sram taku govorit. Znaš, da si prou hudičevo žleht.

Mihec - Ben, ben, ne zameri! Sej znaš, da te štemam in šacam in da ti ne želini neč slabga. Taku sen se tou numalo pohecat. Ti, ma veš, da si marsikej zamudu zde, te dni, ki te ni blo na spregled?

Jakec - A ja? Ma kej, povej mi, dej, ki me firbec martra.

Mihec - Eh, si zamedu, si zamedu, ...ben, denmo reč občinski svet tle pod nami in ti rečem, da je blo prou zabavno jeh poslušat te naše tržaške občinske može, kaku si jih dajejo. Pole si zamedu, si zamedu... kregarjo za sestavo deželne vlade..., pole...

Jakec - Ma lepa reč. Tu pej ni neč nouga. Praveš, da so se na zadnji občinski seji, ki je nisen čou, kregali. U naprej bi ti lahko povedu, da bo taku. Prou neč nistem zamedu in pole... velika vročina je bla tle na našen županstvu, kukr v Gradeži pr murji.

Mihec - Ja, prou praveš. Vroče pej je letos. Vroče in soparno, da se komej diha. Kej češ. Po celem sveti je zs vremenem križ. El ninjo, se reče temu, da boš vedu. Tu je taku. Se spuneš, da je pred leti en vulkan na Filipinih trko cajta bruhu pepel nu saje, da je za več mescu zatemnil nebu in da je tu vplivalo na ohladi-tev Tihega oceana. Tu je spremenilo vreme po celen sveti. Piha čudno močen veter, ki prnese šajune nu hudu uru nu trko držja, da so pousud razen ku po Krasi prave poplave. Drguod pej, kamr so bli vajeni bolj milega vremena, je taka suša, da zi mescu ni blo kanca džja. Si lahko predstavljajš. Sen čou pravit enga merikanskega raziskovalca, da je tu primer, kaku su lahko zginli dinozauri, zato, ki se je zgodilo nekaj taga, da se je zatemnilo nebu in je ratalo mres, da so rastline umrle in so te žvali umrle od lakoti. Nekaj taga je pravu. Nu pole...

Jakec - Ma kašen el Ninjo, ma kašen efekt šera. Tu bo konec sveta. Tu ti jest poven. Kadr sen biu jest majhen, ...sej znaš, da je bla velika mižerja in je hodilo okuli dosti petlarjev. Ben, eden od teh je zmeren prerokavu nu je pravu, da se bo odprlo eno žrelo u zemlji in se bo iz žrela dvignil dim, kukr, da bi se kadilo zs kamina in da bo od dima potemnelo sunce in nebu. Nu pole, da boju prše take čudne živali, ki boju pikale ledi, da boju prosili za soju smrt, ma ne boju umrli in taku naprej. Zmerez pej je koncu teku: "ja, ja! Mila nu non piu mila, nu še, nu še!"

Mihec - Mila? Ma kaj tista od Glasbe po željah?

Jakec - Eko, sn znou, da me nankr ne poslušajš, znaš kaj, jest gren nekej popit, če češ prit zmanu, zi, ki še zdrauniki praveju, da je treba poleti dosti pit.

Mihec - Ja, ma praveju, da vodu.

Jakec - Znaš kej, nej vodo pije žaba u luži. Jest bom popiu an špic, ti pej, kr češ.

6

ČETRTEK
6. AVGUSTA
1998

Umetnost ima številne obraze in govori mnoge jezike. Združuje posameznike in narode in zmore premagati velike ovire. Ko je človeku najbolj hudo, je umetnost tista, ki zmore prinesiti veselje in izvabiti nasmehe na ustnice. Tudi zato, ker lepote in lepote, upanja in morda tudi veselja podarijo ljudem Posočja, ki v dneh po potresu še vedno potrebujejo sočloveka in njegovo skrb. Štiri mesece pred zimo in prav toliko časa po velikonočni nedelji, v kateri so se krajci ob Soči zatresli, se bo v Klužah, trdnjavi iz 1. svetovne vojne, odprla razstava *Intramuros - Med zidovi*. Enomesečna razstava, ki bo trajala do 15. septembra bo predstavila dela osmih slikarjev in enega fotografa: Bojana Štoklja, Marka A. Kovarčiča, Nataše Krhen, Katerine Toman in Damijana Kracina, Aleksija Kobala, Tobiasa Putriha, Silvestra Plotajsa - Sicoea in Boruta Krajnca.

Ideja o tem se je porodila slikarjema Aleksiju Kobalu in Damijanu Kracini, ki sta hotela specifičnost trdnjave združiti še s simbolnim pomenom za ljudi v Posočju. Vsa razstavljena dela bodo namreč v času prireditve ponujena v odkup, zbrana sredstva pa bodo namenjena popotresni obnovi. Slikar Aleksij Kobal je tako že tudi poiskal družino, ki ji bodo ta sredstva namenjena za popravilo strehe, akcijo pa je združil pod imenom *Slika za upanje / streho / med zidovi*.

Trdnjava Kluže je bila kot razstavni prostor izbrana zaradi svoje lege, saj stoji na tromeji Slovenije, Italije in Avstrije, kar še bolj poudarja povezanost med ljudmi, državami in narodi, obenem pa kot taka nudi tudi idealen prostor za kulturno središče teh dežel. Vloga trdnjave kot pomembnega objekta je znana tudi že iz prve svetovne vojne, pobudnik ideje o kulturnem dogajanju Damijan Kracina pa poudarja, da bi v trdnjavi lahko prirejali koncerte, projekcije filmov, gledališke predstave, predavanja, delavnice, simpozije, razstave in podobne dogodke. Kluže bi tako s širšo okolico lahko postale kulturno in turistično središče tega dela Evrope, obenem pa bi ponujale edinstveno možnost povezovanja na tromeji.

Umetniki, ki bodo sodelovali na razstavi *Intramuros - Med zidovi*, so svojo postavitev popestrili še s projekcijo filma Andreja Zdravica, gledališkim dogodkom Saše Jovanoviča in koncertom, vsi dogodki pa bodo strnjeni v nekoliko obsežnejšo otvoritev razstave. Sobota, 15. avgust, bo tako krajem ob Soči prinesla nekoliko živahnejši utrip, Kluže bodo svojo skrivnostno podobo zamenjale za multikulturno prireditev, razstavljena dela pa bodo vabila, da lepote ne bo mogoče prezreti.

Morda bo vse to zmoglo privabiti vsaj nekaj nasmehev več in prineslo nekaj drobnih radosti tistim, ki so tega v teh časih še kako potrebni.

- KLARA KRAPEŽ

Včeraj zvečer so v palači Alvarez v Gorici v ulici Diaz svečano odprli zanimivo likovno razstavo sodobnih goriških umetnikov *Contemporanea 98 / Sodobna umetnost 98*. To je le ena od mnogih likovnih prireditev, ki jih bo odbornišтво za kulturo goriške pokrajine organiziralo vse do meseca oktobra letos, ko naj bi se tudi razstava zaključila.

Že sam naslov likovne prireditve *Contemporanea 98 / Sodobna umetnost 98*, ki je na vseh plakatih in vabilih, uradno torej, v obeh jezikih sedanjih narodov ob meji, slovenskem in italijanskem, nam pove, da gre za nov in pošten način priprave kulturnih prireditev. Slovenski jezik se torej pojavlja že v naslovu prireditve in to je za goriško stvarnost gotovo novost, ki govori tudi o odprtosti uprave goriške pokrajine.

V palači Alvarez so včeraj, v sredo, 5. t.m., ob 19. uri odprli razstavo v prenovljenih prostorih in na njej predstavili likovnike z obeh strani meje, ki so s svojim delom močno označili

zadnjih dvajset let pri nas na Goriškem, saj med njimi najdemo imena slikarjev, kot so: de Gironcoli, Franko, Dugo, Di Iorio, Jussa, Klanjšček, Tutta, Valič. Samo dve uri kasneje, ob 21., pa so v Gradišču v galeriji Spazzapan odprli razstavo likovnikov zadnje generacije, med njimi najdemo imena: Baldan, Bernardis, Busan, Crico, de Locatelli, Devidé, Di Stasio, Drascek, Figar, Kosič, Leghissa, Marc, Mrakich, Paulin, Sirok in Suelzu. Za likovno galerijo moderne umetnosti Spazzapan, ki naj bi na Goriškem predstavljala sodobno umetnost, a je bila doslej zvečine zaprta, je to velika in pomembna prireditev, ki kaže, da se lahko tudi pri nas prirejajo razstave, ki so več kot le vpljudnostne razstave sodobne umetnosti. Likovna prireditev pa ima velik pomen tudi za vso goriško skupnost in tudi za slovenske umetnike pri nas, ki so na obeh prireditvah zastopani.

Projekt *Sodobna umetnost 98* je zamišljen kot velika in prekomejna prireditev, ki naj bi prikazala sodobniku delovanje sedanjih likovnih umetnikov na obeh straneh meje, zato bo sledilo tudi nekaj prireditev v Sloveniji, v Štanjelu in v drugih krajih v goriški pokrajini. Odbornica za kultu-

NAGRAJENI SCENARIJ

Goriška nagrada Sergio Amidei je v Italiji edino priznanje, namenjeno izključno scenaristom. To je še danes zapostavljena figura, ki mu ljudje ne priznavajo posebnih zaslug pri izdelavi filma. Nekoč, v tridesetih in štiridesetih letih, so na primer v Franciji ljudje običajno ob nedeljah zahajali gledat filme priljubljenih scenaristov in književnikov - Préverta, Jeanson, Aurencheja. Režiserja sploh niso imenovali, saj je bil samo služabnik do potankosti izdelanega scenarija. Danes smo priča še nadaljnjemu premiku, ki filma ne bo popeljal na pot umetniške kvalitete: glavni akterji filmov postajajo igralci z medijsko odmevnostjo. In vendar so se prav med Italijani rodili nekateri nenadomestljivi mojstri scenarija, ki so v petdesetih letih prispevali k svetovnemu slovesu italijanske kinematografije. Neorealizem, ki so ga tedaj imenovali preprosto "kronika", je kamero prenesel iz umetnih scen na ulico, med ljudi. Nagrado Amidei osmišljajo s svojo podporo tudi nekateri, ki so bili v preteklosti soudeleženi pri tej človeški in umetniški pustolovščini, sodelavci in prijatelji Sergia Amideia, Solkanca po materi iz družine De Bartolomei, značajnega, strogega in jezljivega možakarja, ki je za filme Rossellinija in De Sica 'napisal' izredno občutljive slike.

Letos je žirija Amideievih somišljenikov prepoznala najboljši scenarij v filmu Roberta Benignija *Življenje je lepo - La vita è bella*, ki je v izvirni obdelavi strašne zgodovinske resnice koncentracijskih taborišč izničil Benignijevo nepomirljivo komično masko in namesto nje upodobil tragični absurd, da je bil človek sposoben tako grozljivega dejanja. Zaslugu za scenarij filma ima italijanski pripovednik, domač filma, Vincenzo Cerami, ki je med festivalom obiskal Gorico.

IDE

IZŠLA NOVA ŠTEVILKA MLADIKE

Pred kratkim je spet prišla med zamejske bralce (a ne samo mednje) revija Mladika. Tokratna številka je dvojna (5-6), platnico pa krasijo fotografije s proslav 130. letnice šole v Trebčah in 200. letnice šole na Opčinah.

Uvodnik je posvečen zgoščeni analizi izidov nedavnih volitev za obnovo deželne vlade Furlanije-Juljske krajine in goriškega občinskega sveta. Pisec z zaskrbljenostjo ugotavlja vse večje razprševanje slovenskih glasov na razne italijanske stranke, kar je posledica vključevanja lepega dela Slovencev v italijanske, zlasti levičarske, stranke. Tako politika je po mnenju Mladike slepa, saj vodi manjšino v folklorno skupnost, ki bo lahko še pela in govorila po slovensko, o sebi pa ne bo mogla odločati. Zato je po mnenju nepodpisane uvodničarja pomembno tudi, da se organizirajo predvsem tisti liberalno-laični oz. levičarski krogi slovenske manjšine, ki se ne nevarnosti zavedajo, a se ne javno izrečejo. Pri tem Mladika postavlja kot primer Slovensko levico, ki so jo konec 60-ih let ustanovili pripadniki nekaterih levičarskih komponent, kot npr. Boris Pahor, Ubald Vrabec, Stanko Pertot, Vekoslav Španger in drugi.

Po uvodniku si lahko preberemo novelo z naslovom *Alina*. Delo je napisala Tarcisia Galbiati, na literarnem natečaju Mladike pa je prejelo tretjo nagrado. Zora Tavčar je z daljšim prispevkom počastila dva jubilarja, ki letos praznujeta 85 let, in sicer pesnika Vinka Beličiča in pisatelja Borisa Pahorja. Zatem si v uspešni rubriki *Iz arhivov in predalov*, ki jo urejuje Ivo Jevnikar, lahko preberemo drugi del

spominov bivšega primorskega palca Stanislava Simčiča. Bruna Pertot nadaljuje svoje literarno opisovanje domačih rastlin in zelišč, ki so jih nekoč redno uporabljali, danes pa so pozabljena: tokrat je na vrsti cimeta (*Cinnamomum ceylanicus*). Bruna Ciani Štekar se v svoji rubriki *V iskanju ljubezni* sprašuje, kam v šolo ljubezni, njenemu razmišljanju pa sledi prispevek o knjigi *The Beach, The History of Paradise on Earth*. Knjigo je napisala ameriška Slovenka Lena M. Lenček; ta govori o morskih kopalnih pečinah: med temi omenja tudi barkovljansko plažo. V tokratni številki Mladike je objavljeno tudi večje število literarnih in likovnih ocen izpod peresa raznih avtorjev, največ pa Magde in Martina Jevnikarja. Objavljene so tudi pesmi Miše Shaker, ki so prejele tretjo nagrado na literarnem natečaju Mladike. Poleg tega pa si lahko preberemo še običajne Mladikine rubrike *Mogoče vas bi zanimalo zvedeti, da...*, *Pod črto in Antena*: zlasti slednja je v tej številki zelo bogata. Mladika objavlja tudi deklaracijo, ki so jo sprejeli na ustanovnem zboru Združenja svobodnih partizanov.

Skupaj z Mladiko je tudi tokrat izšla njena mladinska priloga Rast. Poleg uvodnika Iztoka Cergola, ki je posvečen usodi slovenske klasične gimnazije in liceja v Trstu, si lahko preberemo še vrsto drugih prispevkov, kot npr. intervju Jadranke Cergol z Rokom Opletom, članek Tomaža Susiča o civilni službi sredi mladih, članek Štefana Kržišnika o letošnji Dragi mladih, prispevek Brede Susič o delovanju Slovenskega odra in gledališke skupine Slovenskega kulturnega kluba ter pogovor Nadie Roncelli s tržaško študentko Magdaleno Pahor, ki se je udeležila simpozija Strategije prihodnosti: dimenzije krščanske odgovornosti, ki je potekal v Szombathelyju na Madžarskem.

IŽ

"STEKLENICA" IVKA SPETIČA - MAGAJNE

RAFKO DOLHAR

Med letošnjim junijem zasedanjem Zdrženja primorskih književnikov je bila na romantičnem dvorišču premskega gradu tudi manjša razstava novjših knjig primorskih avtorjev.

Največ knjig je razstavila založba Fontana, ki je med manjšimi primorskimi založbami najbolj aktivna. Poleg knjig izdaja namreč tudi literarno revijo Fontana, ki je prišla že do 27. številke.

Prijatelj Ivo Spetič - Magajna mi je ob tej priložnosti poklonil svojo najnovejšo, še provizorično vezano zbirko kratke proze: *Steklenica*. Takoj ko sem knjigo vzel v roke, je moja pozornost privabil uradni zapis o knjigi, t.i. kolofon: *Izdala založba Žbrinca d.o.o.; lektoriranje: Jožica Planinc; spremna beseda: Boža Breclj; naslovnica: Jože Rosa; prelom: Studio Rolih, Ilirska Bistrica; tisk: Tiskarna Mljač, Divača; naklada: 200 izvodov, Sežana 1998. Po mnenju Ministrstva za kulturo republike Slovenije se od knjige plačuje 5% davek od prometa proizvodov.*

Gre torej, če mi dovolite to definicijo, za čisto domač primorski knjižni izdelek. Vem, da je v Sloveniji v zadnjih letih nastala cela poplava nekaj sto večjih ali manjših založb, tudi družinske narave. Med njimi je tudi nekaj založb v naši najbližji okolici, na Primorskem: od Fontane v Kopru preko Žbrince v Sežani do založbe Branko v Novi Gorici. Zanimalo me je zato, kako je z založbo s prikupnim imenom *Žbrinca*, ki ima tudi za svoj logos stilizirano kraško košaro za prenašanje listja za steljo. Ugotovil sem tako, da založba Žbrinca ni muha enodnevica, saj že od leta 1994 izdaja zbornik *Kraški koledar* in tudi več knjig proze in poezije.

Seveda bi se veljalo ob tem pojavu zamisliti o parcelizaciji že itak majhnega slovenskega knjižnega trga. Tudi naklada dvesto izvodov nas ne sme čuditi, saj je znano, da ob velikih distribucijskih stroških ni prav veliko število tistih, ki dosežejo celotno slovensko ozemlje. Očitno je torej, da tudi manjše založbe, lokalnega pomena,

upravičijo svoj obstoj, posebej no če dajo med bralce literarne izdelke dostojne kvalitete. Za to, da pridejo knjige vsaj med potencialne primorske bralce na obeh straneh meje, pa bi morala, kot je bilo na tem mestu že poudarjeno, poskrbeti tudi dejavnost Zdrženja primorskih književnikov.

Ivko Spetič, diplomirani pravnik, je po rojstvu iz Ilirske Bistrice, velik del svoje mladosti in tudi sedanjosti pa je preživel in še preživlja v Gornjih Vre mah, v zeleni Vremski dolini. Tu stoji rojstna hiša njegovih stricev Franceta in Bogomirja Magajne. Njima, ki sta ga spodbujala k pisateljevanju, posveča

Ivko Spetič svojo zadnjo knjigo. Prof. Boža Breclj v spremni besedi med drugim piše: "Črtice oz. njegovo literarno snovanje so plod dolgoletnega opazovanja ljudi in teh krajev. Kratke črtice, zgodbe, slike, podobe, prigode nekih doživljajev in dogodkov so v pisateljevi zasnovi zaživele pred nami v vsej svoji iskrenosti."

Knjiga obsega 193 strani manjšega formata. V njej je 48 kratkih črtic, ki so razdeljene na 16 homogenih sklopov. Med njimi so vremske pravljice, med ljudmi slišane zgodbe o krajevnih posebnostih, groteske in humoreske. Spomini iz pisateljevega življenja obsega-

POTOPIS ZAHODNJAKA

RUSIJA NA PRAGU NOVIH ČASOV

DRAGO ŠTOKA

V tretje sem bil v Moskvi, tokrat z bivšimi deželimi svetovalci iz naše dežele, Veneta, Lombardije in Doline Aoste. Prvič sem bil tu v daljnem letu 1975, nato oktobra 1986. Takrat je bila tu še Sovjetska zveza, danes nam vodiči o tej pokojni državi neradi govorijo. Če le morejo, se vprašanjem o razliki življenja danes in v Sovjetski zvezi ognejo. Razlika pa vendarle je in še kako zaznavna!

"Kako prazen in žalosten je danes Rdeči trg, ko ni več vrste ljudi pred Leninovim truplom in vojakov-stražarjev, ki bi čuvali Lenina v Mavzoleju! Tako sam je tam notri in ob desetih zvečer ga pustijo samega, zaklenejo ga". Naša vodička iz Italije (še vedno se ji toži po starih in dobrih časih!) se skoro razjoče ob tej ugotovitvi. Lenina zares zapro ob desetih zvečer in vojakov, ki bi ga vso noč čuvali, ni več. Tudi spomenika neznane mu vojaku ni več v bližini Mavzoleja na Rdečem trgu: prenesli so ga na drug trg in tu večna luč sveti neznanemu vojaku, ki je padel za svojo domovino: rusko, ne sovjetsko! "V treh letih smo zgradili, na novo zgra-

dili cerkev, ki jo je Stalin porušil zato, da so tanki imeli prost vhod na Rdeči trg. Danes je prav tako in prav na istem mestu kot nekoč." Vodička Irina nam rada govori o novih cerkvah, ki nastajajo, o samostanih, ki jih hite obnavljati. Sama je postala ver na šele pred desetimi leti, ko je bilo komunizma konec: prej na vero in cerkev sploh pomisliti ni smela. Danes pa je prosta, ona in vsa njena družina, tudi sin in hči sta verna. Govori nam, kako so bili pod komunizmom v strahu, kako so se bali prestopiti prag cerkve, bali so se celo soseda. Danes pa so svobodni in nič slabega se jim ne zgodi, če gredo v cerkev. Globoko verni so danes Rusi, bolj kot mi, zahodnjaki, doda Irina. Samo v bivšem Zagorsku, osrednjem ruskem romarskem središču, študira danes v semenišču nad 600 mladih fantov... Veliko globlje smo verni kot vi na Zahodu, vneto in prepričano zaključuje Irina in mojim kolegom - nekateri so med njimi še vedno komunisti - ta njena izjavanja niso všeč. Skušajo ugovarjati, toda Irina ima v avtobusu v rokah mikrofona in vanj govori, kot se ji zdi prav in pametno. Mi, navadni turisti, lahko samo

Junij 1998: avtor članka med Jelcinovimi zagovorniki na trgu pred gledališčem Boljšoj

molčimo in poslušamo njena izvajanja. Ko je šla v svoji gorečnosti vendarle predaleč (mi zahodnjaki smo pač v verskih zadevah bolj mlačni!), pa se naš vodja, komunist iz Veneta, hrupno zgane in Irino utiša.

Tako je naše verske debate konec! A le v avtobusu. Debat o teh zadevah se potem nadaljuje v Suzdalju, Jaroslavu, Rostovu na Volgi, v bivšem Zagorsku, povsod tam, kjer so nam cerkve in samostane na stežaj odpirali, nam razkazovali umetnosti, ki so bile doslej domačim in tujcem prikrite; za celih 60 let so bile prekrasne ikone, čudovite freske, umetniško obdelani oltarji in prižnice domačemu in tujemu očesu zakriti in prepovedani. V prostorih, kjer so bile še včeraj kine-dvorane ali kinoatleji, gledališča ali shrambe, se danes lahko prosto giblje domač in tuj obiskovalec in zre v umetnine, ki so se rešile pred razpadom in pokončanjem. Tudi to je čudež, čudež časa in človeka, ki je znal pred stoletji ustvariti tako odporne umetnine.

Ruski človek je danes šele na pragu novih časov. Vse ga še čaka: ekonomski napredek, mirnejše življenje, določeno blagostanje. Vse to je še pred njim, saj mu osemdeset let določenega režima še ni ubilo duše in volje do življenja. Seveda, danes je v zameno za disciplino, ki je bila na trgih in ulicah v dobi komunizma, mnogo nereda, tudi kriminala, mnogo beračenja in popivanja, mnogo prostitucije in kraje, tudi domače mafije je mnogo, toda kako bi lahko bilo - po taki strahoviti spremembi v obdobju Gorbačova in Jelcina - drugače? Človek ni pripravljen na take čeznočne, strahovite spremembe,

POLJUDNOZNANSTVENI ETIMOLOŠKI SLOVAR

LUCIJA OGOREVC-FEINIG

Že sredi junija 1997 so v Ljubljani na tiskovni konferenci v dvorani Slovenskega etnografskega muzeja predstavili novo pridobitev v vrsti slovenskih slovaropisnih del, namreč *Slovenski etimološki slovar*, katerega avtor je slovenski jezikoslovec Marko Snoj.

Bezljajev, (žal) še nedokončani, znanstveni *Etimološki slovar slovenskega jezika* Slovenci sicer že imamo, doslej pa še nismo imeli tovrstnega poljudnoznanstvenega slovarja.

Kot pravi avtor na samem začetku uvoda, je ta slovar namenjen vsakomur, ki ga zanima, zakaj se reče kruhu kruh, vodi voda, vinu vino in ne dru-

gače, od kod so v slovenščino prišle besede *aperitiv*, *gangster*, *garsonjera* in kateri so njihovi prvotni pomeni.

Snojev slovar je zasnovan tako, da zajema osrednje besedišče, v katerem so zajete predvsem domače besede in stare izposojenke iz sosednjih jezikov, pa tudi pogostejše tujke, ki jih je slovenščina sprejela proti koncu 19. in v začetku 20. stoletja. Iz tega je razvidno, da bi v slovarju zmanjkali kakšne specifične obirske, rožanske, podjunske ali žiljske besede, saj je slovar drugače koncipiran in bi si želeli, da si jih je avtor prihranil za kako dopolnjeno izdajo. Ob robu naj bo omenjeno še to, da je Marko Snoj sodeloval in da še sodeluje pri Bezljajevem etimološkem slovarju.

Sam slovarski del ima 769 strani in v 8583 geselskih člankih obravnava 26087 slovenskih besed ter jih osvetljuje z dobrimi 60.000 tujimi.

Slovar bogati tudi izčrpno kazalo (130 strani), v katerem je mogoče poiskati tudi tiste besede, ki niso samostojne iztočnice. Če nas zanima npr. izvor besede "zafarbat" in njena besedna družina, nas bo kazalo napotilo na iztočnico *farba*, kjer bomo izvedeli, da je beseda prevzeta iz srvnem. (srednjevisokonemške) *varwe*, nem. *Farbe* v enakem pomenu, od koder je prek češke *barva* kasneje izposojena tudi slovenska *barva*. Nadaljnje informacije o besedi *barva* pa bomo našli pod geslom *barva*, na kar smo opozorjeni s kazalko dalje glej *barva*.

Slovarskemu delu je na 25 straneh dodan še uvod, v katerem so poleg zasnovne in namena slovarja na kratko predstavljene razvoj slovenščine, terminologija ter načela in zakonitosti, po katerih se ravna etimolog. Slovar bogatijo nadalje preglednica indoevropskih jezikov, dve shemi razvoja indoevropskih glasov, slovarček nekaterih strokovnih izrazov, seznam literature in krajev, razlaga znamenj, uporabljenih v slovarju, ter grafična ponazoritev zgradbe geselskega članka.

Uporabnik-nejezikoslovec bo hvaležen zlasti za kratek zgodovinski oris slovenščine in drugih jezikov ter za preglednico indoevropskih (kentumskih in satemskih) jezikov. Tukaj bo zvedel marsikaj o slovanskih jezikih, ki sodijo prav tako kot večina jezikov, ki se danes govorijo v Evropi, Iranu, Pakistanu in severni Indiji, v skupino indoevropskih jezikov. Zaradi prodora angleščine in španščine, v manjši meri portugalske, francoščine in nizozemske, se pa ti jeziki govorijo tudi v Ameriki, Avstraliji, Južni Afriki, na tihomorskih otokih in drugje in je zato prav indoevropska jezikovna skupina največja na svetu.

Slovenski etimološki slovar je izdala založba Mladinska knjiga v Ljubljani. Cena v to-larjih je 12.290; seveda pa ga lahko kupite tudi v Celovcu v obeh slovenskih knjigarnah, kjer boste dali zanj med 900- in 1100 šilingov.

NAROČAM KULTURNO-DRUŽBENO REVILJO ZVON

Letno naročnino 50.000 lir bom poravnal(a) po prejeti položnici ali računu.

IME IN PRIIMEK

ULICA

KRAJ

TELEFON

DATUM

POŠTA

PODPIS

Naslov knjige, ki jo želim brezplačno prejeti:

**KULTURNO
DRUŽBENA
REVILJA**

NA TRŽAŠKEM 30. IN 31. JULIJA

SLOVENSKI MATURANTJE IZ AMERIKE NA OBISKU PRI NAS

Konec preteklega tedna se je na Tržaškem, Goriškem in v Kanalski dolini mudila skupina devetinštiridesetih mladih Slovencev iz Amerike, ki so obiskali Slovenijo in zamejstvo.

To so bili dijaki, ki so pred kratkim uspešno zaključili dopolnilni pouk v slovenščini in so jim zato kot nagrado priredili obisk Slovenije in zamejstva. Kot rečeno, je mladih vseh skupaj 49 (19 iz Argentine, 23 iz Kanade in 7 iz Združenih držav Amerike), spremlja pa jih pet profesorjev (eden iz Argentine in po dva iz Kanade in ZDA).

To je že osmi obisk matične domovine in zamejstva, ki ga za dijake iz Amerike prireja izseljensko društvo Slovenija v svetu, sofinancira pa ga slovenska država. Maturantje so v Slovenijo prišli že pred nekaj tedni in so obiskali Ljubljano in Dolenjsko (Novo Mesto, Otočec, Krško), na Tržaško pa so dospeli v četrtek, 30. julija, zvečer, ko so prišli v opensko Marijanišče, kjer so prespali. V petek, 31. julija, so si ogledali nekaj značilnih točk tržaške pokrajine, kot so Repentabor, Vejna, miramarski grad, sprehajali pa so se tudi po tržaškem mestu. Naslednji dan, v soboto, 1. avgusta, so si ogledali

dali Goriško, začeni z Dobrodo in okolico, v nedeljo, 2. avgusta, pa so se udeležili srečanja treh Slovencev na Sv. Višarjah. Po tem obisku pri Slovencih v Italiji (skupina maturantov je bila že pred kratkim tudi na Koroškem) so dijaki in profesorji zopet šli v Slovenijo, kjer so imeli na sporedu tudi obisk Štajerske in Notranjske ter vzpon na Triglav.

Maturante in profesorje je vseskozi spremljal predsednik društva Slovenija v svetu Boštjan Kocmur, ki nam je med drugim dejal, da so med Slovence v Italiji zopet prišli po dveh letih odsotnosti. V prejšnjih letih namreč niso utegnili obiskati zamejstva, letos pa jim je to uspelo, zaradi česar so seveda zadovoljni. Gospod Kocmur je tudi izrazil upanje, da bodo letošnji maturantje, ko bodo čez nekaj let morebiti zasedali pomembna mesta, lahko kaj več znali narediti, če bodo poznali problematiko zamejskih Slovencev.

ODMEVNE KULTURNE POBUDE "ŠALOM TRST"

BOGAT NIZ PRIREDITEV, POSVEČEN TRŽAŠKI JUDOVSKI SKUPNOSTI IN NJENI VLOGI

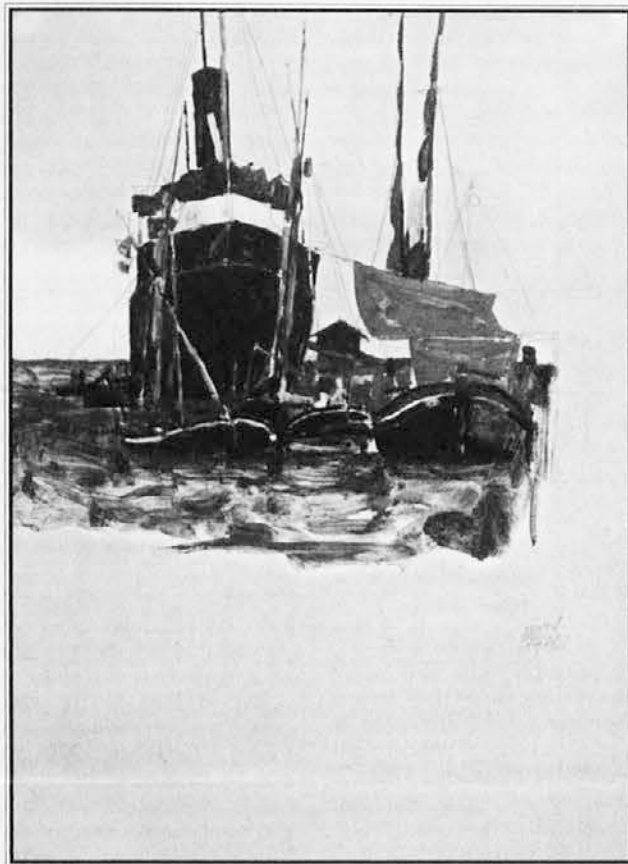
IVAN ŽERJAL

Konec prejšnjega tedna je prišla v živo pobuda, poimenovana Šalom Trst. Gre za sklop najrazličnejših kulturnih manifestacij (razstav, koncertov, recitalov idr.), s katerimi hoče tržaško mesto - ob 50-letnici nastanka izraelske države - počastiti vlogo, ki jo je imela krajevna judovska skupnost v kulturnem, družbenem in gospodarskem razvoju Trsta.

Osrednja manifestacija iz niza Šalom Trst je prav gotovo razstava z naslovom Svetovna pota. Berlin, Dunaj, Praga, Budimpešta, Trst: židovski intelektualci in evropska kultura od 1880 do 1930. Razstavo so slovesno odprli v četrtek, 30. julija, v nekdanjih konjušnicah miramarskega gradu ob prisotnosti predstavnikov tržaške judovske skupnosti in najpomembnejših zastopnikov krajevnih uprav ter sveta kulture in gospodarstva, začeni z županom Riccardom Illyjem in podžupanom Robertom Damianijem.

Razstava Svetovna pota prikazuje petdesetletno obdobje od 1880. do 1930. leta, ki je za evropsko, zlasti srednjeevropsko kulturo ključnega pomena, to tudi zato, ker so to obdobje v bistveni meri izoblikovali tudi izobraženci židovskega rodu. Tako nas multimedialno zasnovana razstava popelje skozi pet mest, ki so s svojimi židovskimi skupnostmi dala svoj pečat srednjeevropski kulturi: pot se začne v Trstu, nato pelje skozi Dunaj, Budimpešto, Prago, konča pa se v Berlinu.

Kot rečeno, je razstava Svetovna pota zasnovana multimedialno, s panoji in z avdiovizualnimi pripomočki (filmskimi dokumentarci, glasbo) ter z rekonstrukcijo tipičnih "srednjeevropskih" ambientov (dunajske kavarnе, ambulatorija za psihoanalizo itd.). Poleg tega so na ogled izbrana dela najpomembnejših likovnikov iz tistega obdobja (Gustava Klimta, Egona Schieleja, Oskarja Kokoschke, Marca Chagalla in drugih), ki so jih za to priložnost dali na posodo prestižni evropski muzeji in galerije. Pri založbi Electa je izšel tudi obsežen, izčrpen in bogato opremljen katalog (njegova cena znaša 65.000 lir). Razstava bo odprta do 8. novembra.

Egon Schiele, Parnik in jadrnica v tržaškem pristanišču, 1912, akvarel, cm 48,5x32, Graphische Sammlung Albertina, Dunaj. To sliko so prireditelji izbrali za simbol razstave Svetovna pota v miramarskih konjušnicah.

Omeniti gre še vrsto drugih razstav, ki so jih odprli v petek, 31. julija, v raznih tržaških muzejih in ki prikazujejo zgodovino tržaških židovskih družin, umetnikov, izobražencev, gospodarstvenikov itd. V ponedeljek, 3. avgusta, so v občinski galeriji odprli fotografsko razstavo z naslovom Jakobovo oko: gre za vrsto fotografskih posnetkov, ki prikazujejo vsakodnevno življenje, prizorje in dejavnost, kratka utrip tržaške židovske skupnosti v današnjem času. Av-

tor je Gabriele Crozzoli, tržaški fotograf, ki je med drugim že izdal nekaj samostojnih publikacij, v sklopu agencije Kroma pa sodeluje tudi z našim časopisom. Crozzoli je v lanskem in letošnjem letu ujel v svoj objektiv najrazličnejše trenutke življenja tržaških Židov. Iz tega enoletnega dela je nastal izbor 36 barvnih posnetkov (kar je tudi posebna simbolika, saj ima številka 36 velik pomen v židovskem verskem izročilu), ki prikazujejo verske obrede v sinagogi, bivši židovski geto, židovske šole, polne centre in dom za ostarele, poroke, nabiranje oljk, kratka prizore iz vsakodnevnega življenja in tudi

slovesnosti. Odprtja razstave, ki bo na ogled do 1. septembra, se je udeležilo veliko število ljudi, poleg avtorja pa sta spregovorila še tržaški podžupan Damiani in rabin Piperno, pel pa je tudi vokalni tercet židovskega zbora Jašar.

Vrsta drugih razstav bo posvečena 50-letnici ustanovitve izraelske države in izseljevanju Židov v Palestino. Na ogled bodo najrazličnejši eksponati, od slik do znamk, pisem, spominskih kolajn, nabožnih predmetov, tiskovin idr. Niz manifestacij Šalom Trst predvideva poleg razstav še vrsto drugih prireditev, ki bodo potekale skoraj do konca tega leta: pomembno mesto imajo tu koncerti židovske glasbe (od 12. do 18. oktobra bo npr. v Trstu slovit Moni Ovadia, ki bo s svojim nastopom odprl sezono 1998/99 tržaškega stalnega gledališča), recitali, dramska dela, filmi idr.

Trst se je torej bogato oddolžil svoji židovski skupnosti, ki je, kot je marsikdo povedal, veliko prispevala k razvoju našega mesta v vseh smislih. Na odprtju razstave Svetovna pota je župan Riccardillo med drugim dejal, da se ta pobuda uokvirja v načrt občinske uprave, da se ovrednotijo posamezne verske in narodne skupnosti, ki predstavljajo bogastvo Trsta in njegovega ozemlja.

Illy je tudi napovedal, da se za prihodnje leto namerava oblikovati podobna pobuda v počastitev kake druge skupnosti. Videli bomo, katera. Vendar ne bi bilo slabo, da bi kak večji sklop manifestacij posvetili slovenski prisotnosti v Trstu, saj nismo Slovenci nič manj zaslužni od drugih narodnih skupnosti za razvoj Trsta. Na ogled sta bili že razstavi, posvečeni slovenski ustvarjalnosti v Trstu in mojstru Lojzetu Spacalu, v Ljudskem vrtu so odkrili Kosovelov doprni kip, predstavili so italijanski prevod Pahorjeve Nekropole itd. Morda je res napočil čas, da se slovenski doprinos k razvoju Trsta prikaže izčrpnije in nazorneje v vseh njegovih niansah. Vendar je pri tem, kot sicer pri vsaki stvari, veliko odvisno tudi - ali predvsem - od nas samih.

RAZSTAVA O RIBIŠTVU NA TRŽAŠKEM

13. t.m. bodo v Prosvetnem domu na Opčinah odprli razstavo z naslovom Ribišstvo skozi stoletja v Tržaškem zalivu.

Razstava se uokvirja v tradicionalni niz prireditev pod imenom Tabor (v tem primeru Tabor 98), ki ga vsako leto v času Velikega šmarna prireja istoimensko opensko slovensko kulturno društvo. Drugi prireditelj je Narodna in študijska knjižnica v Trstu, razstavo pa je pripravil in uredil kapitan Bruno Lisjak Volpi, avtor uspešne knjige Slovensko pomorsko ribištvo skozi stoletja od Trsta do Timave, ki je pred tremi leti izšla pri založbi Mladika v Trstu.

Namen razstave je prikazati občinstvu navade in dejavnosti, v tem primeru ribiške, ki so za vedno izginile oz. gredo v pozabo. S to pobudo želimo tudi pritegniti pozornost javnih in zasebnih ustanov z namenom, da bi se postavil muzej o ribištvu ali pa stalna razstava. S tem bi se ohranil del bogate kulturne dediščine primorskih Slovencev v tržaški in devinsko-nabrežinski občini. Nadalje bi se ovrednotila deloma pozabljena pomorska zgodovina našega naroda. Primerno o-

vrednotena pobuda bi po zgledu francoskih, nizozemskih in skandinavskih obalnih mest imela lahko pozitiven turistični odmev.

Kaj pa bo na ogled na razstavi? Ogledali si bomo lahko dokumente, stare listine, slike, fotografije (mnoge smo že imeli priložnost videti v knjigi kapitana Lisjaka o pomorskem ribištvu), pa še plovila v originalu in v modelih ter ribiške potrebščine (mreže ipd.), ki pripadajo nastajajoči muzejski zbirki Narodne in študijske knjižnice. Razstavo bodo, kot že rečeno, odprli 13. t.m., na ogled pa bo do 20. septembra.

BLIŽA SE 15. AVGUST: REPENTABOR SPET VABI

Marijino češčenje se bo v tem poletnem času kot vsako leto za Veliki šmaren preselilo na Repentabor k Mariji Vnebovzeti.

Zaradi delavnosti in lju-bezni domačinov do svoje-ga svetišča in praznovanja je v zadnjih dvajsetih letih to slavlje dobilo nov čar in navdih. Kdor pač ostane v teh dneh doma in ni šel na letne počitnice, bo zagotovo

prišel na Repentabor. Tako postaja to praznovanje vse bolj verski in narodni praznik našega človeka.

Začel se bo že 13. avgusta. Na predvečer bo maša ob 19. uri. Zvečer pa bo slovesna otvoritev razstave

Černigojevega Križevega pota z bogatim kulturnim programom. To razstavo prireja pokrajina v sodelovanju z občino in župnijo v okviru že lanske pobude Pokrajina skupaj.

Na sam praznik, 15. avgusta, je poudarek na verskem doživljanju. Prva jutranja romarska maša bo ob 8. uri. Osrednjo jutranjo slovesnost ob 10. uri bo pod repentabskimi lipami vodil tržaški škof Evgen Ravignani. Popoldanski romarski shod bo ob 17. uri na prostem. Po sveti maši bodo pete litanije v cerkvi. Po-

dnevi bo pri jutranji in popoldanski pobožnosti priložnost za sveto spoved.

V nedeljo, 16. avgusta, je praznik sv. Roka, župnijskega zavetnika. Redna sveta maša bo ob 10. uri, večerna pa ob 19. uri. Po maši bo godba iz Nabrežine, kjer tudi praznujejo sv. Roka, s svojo glasbo razveseljevala zbrane obiskovalce.

Vse dni bo župnijsko občestvo preko svojih najbolj aktivnih sodelavcev skrbelo, da bo vsakdo postrežen tudi s kraškimi dobrotami.

GLASILO SKLADA MTIJA ČUK

TUDI TOKRATNI ŠKRAT JE VSEBINSKO ZELO RAZNOLIK IN ZANIMIV

Pred časom smo na kratko poročali, da je izšla nova, dvojna številka Škrata, glasila Sklada Mitja Čuk. Tudi tokratni Škrat, ki nosi številko 5-6, vsebuje več zanimivih prispevkov, ki jih je res vredno prebrati.

Razprave o stanju slovenskega jezika ni nikoli konec. Verjetno vsem, ki se z njim kakorkoli ukvarjajo, ni (ali vsaj ne bi smelo biti) vseeno, kaj se s slovenščino dogaja in kako se naš jezik razvija. Zanimati jih pa tudi, koliko je jezik pomemben za ohranjanje narodne identitete. Ravno vprašanje slovenskega jezika so uredniki Škrata posvetili največjo pozornost, in to kar s štirimi prispevki: z uvodnim *Dvopičjem* Jelke Cvelbar, z odlomkom iz knjige Janka Kosarja *Duhovna zgodovina Slovencev*, z objavo prvega dela oddaje o jeziku kot vrednoti in identiteti, ki je bila pred časom na sporedu na valovih Radia Trst A, in z objavo članka Zore Tavčar *Štiri desetletja s slovenščino v zamejstvu* (članek je avtorica objavila v *Zborniku* Inštituta za slovensko narodopisje - *Traditiones* 26 pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti). Objavljeni prispevki nam potrjujejo nekatera temeljna dejstva: jezik - in z njim način, kako ga negujemo in uporabljamo - je najvidnejši razpoznavni znak pripadnosti narodnemu telesu; jezik je torej vrednota, ki se je je treba zavedati in zanjo skrbeti. To velja zlasti za tiste dele slovenskega narodnega telesa, ki živijo v okviru dru-

gih držav in so zato podvrženi asimilaciji in pritisku večinskih narodov. Vendar tudi matična domovina mora dati svoj dober zgled, kar pa se pogosto ne dogaja. Slovenščini v šoli je treba posvetiti velik trud, saj ni vseeno, kako se bo sedanjí dijak izražal v naslednjih letih, se pravi v življenju.

Med ostalimi prispevki velja omeniti razmišljanje Tanje Tomažič ob razstavi *Spomini naše mladosti*, ki so jo priredili v Goriškem muzeju na gradu Kromberk pri Novi Gorici. Razstava pravi o tem, kako so se Primorci znašli ob koncu druge svetovne vojne in kako so živeli v obdobju od konca vojne do osamosvojitve Slovenije. Avtorica članka se zaustavlja zlasti pri 40. in 50. letih, pri obdobju Svobodnega tržaškega ozemlja, ko je večina Slovencev gledala na Primorje kot na nekakšno privilegirano, saj so v tistem času prebivali v "posebnih" conah A in B. Tanja Tomažič piše tako o srečanjih Primorcev z izdelki t.i. "zahodne civilizacije", ki so jih prinašali zavezniški, zlasti ameriški vojaki, in med katerimi sta prednjačila čokolada in žvečilni gumi. To je bil tudi čas, ko je večina Primorcev ostala odrezana od naravnih, kulturnih in gospodarskih središč - Gorice in Trsta. Ob

(redkih) prehodih meje so tako prinašali na svoje domove stvari, ki se jih doma ni moglo dobiti: predvsem so tu omenjene punčke oz. "bambole", ki so postale pravi statusni simbol za primorska dekleta. Bil je to čas pristnega veselja in navdušenja ob komaj priborjeni svobodi in pridružitvi matični domovini, a tudi obdobje ideoloških pritiskov in zaprek.

V nadaljevanju predstavlja Jasna Merku programe Evropske zveze za izobraževanje. Avtorica navaja v svojem prispevku kopico informacij o projektih Socrates, Leonardo, Evridika, Arion in Narik (ter podprojekti Comenius, Erasmus, Lingua idr.). Bralec ima na voljo tudi nekaj koristnih naslovov (tudi strani po internetu), nekaj praktičnih napotkov za vključitev v projekt Comenius ter izkušnje nižje srednje šole Sv. Ciril in Metod od Sv. Ivana, ki se je v ta projekt vključila.

Zatem najdemo že dve stalni rubriki, in sicer prispevka Katje Kjuder in Tereze Srebrnič o Ciganih in izkušnjah prostovoljke v Afriki. Katja Kjuder je za to številko prispevala članek o tem, kako so skozi stoletja Cigani zdravili najrazličnejše bolezni, in to z zelišči ter s "čarovnijami". Tereza Srebrnič pa piše o svojih dogodivščinah z afriškimi mravljami, ki utegnejo postati tudi resen problem, slikovito pa nam prikazuje osebnost vaškega poglavarja Šibučhinge, ki predstavlja pravi simbol neke kulture, miselnosti in načina življenja, ki še vedno vztraja, kljub temu da so se tudi za Afriko časi v marsičem spremenili.

Proti koncu ima bralec na voljo tudi pet iger za gibalno vzgojo v razredu, ki jih je prispeval Ivan Peterlin s pomočjo ilustratorja Walterja Grudine. Zatem je daljše poročilo o delovanju Vzgojnozaposlitvenega središča Mitja Čuk s posebnim poudarkom na Specialni olimpiadi Slovenije, na kateri so se gojenci VZS Mitja Čuk dobro odrezali: zlasti gre tu omeniti Stojana Jeleniča, ki je za svoj nastop prejel zlato in bronasto kolajno. Zabeleženo je tudi odprtje novih prostorov zadruge List v ul. Vena na Opčinah, na zadnji platnici pa Škrat obvešča o datumih poletnih središč Sklada Mitja Čuk na Opčinah (od julija do septembra od 8. do 13. ure z malico ter od 17. do 28. avgusta od 8. do 17. ure s kosilom in malicama), na Proseku (od 3. do 14. avgusta od 8. do 17. ure s kosilom in malicama) in v Sovodnjah (od 17. avgusta do 5. septembra od 8. do 15. ure s kosilom in malicama).

iž

OBVESTILA

NAROČNIK IZ BORŠTA, ki je plačal naročnino dne 13. 7. 1998 na pošti v Borštu, **ni napisal imena!** Telefonira naj na tržaško uredništvo Novega glasa, tel. 040-365473.

URA MOLITVE z mašo za duhovne poklice, mladino in družine bo v četrtek, 13. avgusta, ob 18.30 v barkovljanski cerkvi. Vabita Slovenska Vincencijeva konferenca in Klub prijateljstva.

TRIDNEVNE DUHOVNE vaje za žene in dekleta bodo tudi letos v Domu blagov nad Trstom, in sicer 17., 18. in 19. avgusta. Vodil jih bo g. prof. dr. Stanko Janežič iz Maribora, ki je že pred leti zelo uspešno deloval med nami na Tržaškem. Prijave sprejemata gđc. Dora Kosovel, tel. 040-763406, in Jože Kunčič, tel. 040-220332.

DUHOVNE VAJE za duhovnike bodo v Domu blagov

nad Trstom od ponedeljka, 24. avgusta, zjutraj, do srede, 26. avgusta, popoldne. Prihod je možen že v nedeljo zvečer. Vodil jih bo mag. Stanislav Hočevar SDB. Vpis ali v domu Le Beatitudini, tel. 040-566244, ali pa pri Francu Vončini, tel./fax 040-415851, ali mobitel/tajnica 0347-2414254. Za tržaške duhovnike bo v četrtek, 27. avgusta, sledil pastoralni dan.

URADI DEŽELNEGA Združenja častnikov ter zavarovalnega zavoda INPGI in zdravstvenega zavoda CASAGIT bodo zaprti od 10. do 30. avgusta. Odprti bodo spet od 31. avgusta dalje. Deželni zaupnik CASAGIT bo na razpolago le za nujne primere, in sicer na domu.

IŠČEMV najem stanovanja. Telefonirajte na upravo Novega glasa (Trst) ali v večernih urah na tel. št. 040-942808.

15. IN 16. AVGUSTA LETOS

PRAZNOVANJE ZAVEŦNIKA SV. ROKA V NABREŽINI

Tudi letos bodo v Nabrežini počastili župnijskega zaveŦnika sv. Roka. Praznovanje bo imelo, kot je to že tradicija, tako verski kot kulturni pečat.

Spored praznovanj, ki nam ga je posredoval nabrežinski župnik Bogomil Breclj, je precej pisan in pester. Osrednje dogajanje bo na sam god sv. Roka v nedeljo, 16. avgusta. Dopoldne bo ob 9.15 slovesna maša, pri kateri bo prisoten tudi letošnji novomašnik, frančiškan p. Peter Vrabec, sicer doma iz Ljubljane, a po rodu Kraševac. Svojo novo mašo je ponovil že 19. julija v Pliskovici, 26. julija pa v Gabrjah pri Gorici (o tem dogodku smo poročali v prejšnji številki). Po maši bo evharistična procesija po vasi, pri kateri bodo sodelovali domača godba, pevke in pevci, narodne noše, skavti, baklonosci in pritrkovalci; ta se bo končala z blagoslovom pred cerkvijo. Sledila bo družabnost.

Ob 20. uri bo sv. maša za župnijo in zlasti za bolnike. Po maši bo ob 20.30 pred cerkvijo prireditev, na kateri bo nastopil tudi mešani zbor Primorje iz Ajdovščine (na sliki). Zbor Primorje je nastal pred 18 leti na pobudo uslužbenecv istoimenskega znanega gradbenega pod-

jetja iz Ajdovščine. Podjetje, ki je tudi glavni sponzor zbora, zaposluje okoli 1.600 ljudi, od katerih je približno tisoč domačinov - Vipavcev. Zbor, ki ga zadnja leta vodi Miran Rustja, je pred časom imel 11-dnevno gostovanje med rojaki v Južni Ameriki, zlasti v Argentini, a tudi v Braziliji in Urugvaju. V Nabrežini bodo ajdovski pevci sodelovali pri maši, za nastop pa je dirigent Miran Rustja izbral spored, ki sega od renesančnih skladb do slovenskih umetnih in ljudskih pesmi.

Nastop zbora Primorje pa ne bo edina točka na sporedu, ki predvideva med drugim tudi podelitev nagrad za najlepši cvetlični balkon pa še darove in dobrotke za streho župnišča. Sledila bo družabnost, ki jo bosta popestrila vesela harmonikaša.

Omeniti je še treba, da bosta v soboto, 15., in nedeljo, 16. avgusta, na trgu pred cerkvijo in v župnijski dvorani na ogled razstavi cvetličnih izdelkov (ikebane) in dobrot naše zemlje. Razstavi prireja nabrežinska občinska uprava.

V OPENSKI ŽUPNIJSKI CERKVI SV. JERNEJA

DOŽIVET KONCERT LUKE DEBEVCA IN CHRISTIANA USCATTIJA

Župnija sv. Jerneja na Opčinah in Slovenska prosveta sta v soboto, 1. avgusta, priredili v openski cerkvi res lep in doživet koncert znanega slovenskega basista iz Argentine Luke Debeveca-Mayerja, ki ga je spremljal argentinski pianist Christian Usciatti.

Luka Debevec-Mayer je že večkrat nastopil v zamejstvu, tudi že v župnijski cerkvi na Opčinah, pa tudi na Repentabru. Izoblikoval je tudi koncert v okviru sezone centra Emil Komel v Gorici v okviru lanske uspešne koncertne turneje po Evropi. Ravno tako je v zamejstvu dobro znan in cenjen argentinski pianist Christian Usciatti, ki že več let sodeluje z Debevcem in je nedvomno veliko prispeval, da se je njun duo tako uspešno uveljavil.

FOTO KROMA

Na sobotnem koncertu smo, po krajšem uvodnem pozdravu domačega župnika Zvoneta Štrublja, tisti (ne ravno številni), ki smo se ga udeležili, prisluhnili res raznolikemu in zanimivemu sporedu, ki je bil podan kakovostno in z gotovostjo. Luka Debevec-Mayer je pred začet-

kom uradnega sporeda izvedel staro srednjeveško božično pesem, nato pa nadaljeval s skladbami *Hush*, *no more* Henryja Purcella, angleškim napevom *What child is this?*, *Pietà* Signora Alessandra Stradelle, *Es ist vollbracht* Johanna Sebastian Bacha in *Nun scheint im vollen Glan-*

zer der Himmel Franza Josepha Haydna. S to skladbo se je tudi končal prvi del koncerta. Drugi del je obsegal skladbe Gabriela Fauréja (*En priere*, *Hostias* in *Libera me Domine*), Charlesa Gounoda (*Repentir*), Cesarja Francka (*Panis angelicus*) in Giacoma Puccinija (*Crucifixus*), zaključil pa se je z dvema črniskima duhovnikoma (*Nobody knows the trouble I see* in *Every time I feel the spirit*).

S sobotnim koncertom je Luka Debevec-Mayer še enkrat dokazal, da je s svojim močnim žametnim basovskim, a tudi nekoliko bariton-sko obarvanim glasom, občutljiv in dovršen interpret skladb iz različnih glasbenih obdobj. Tudi ne moremo mimo spremljevalca, pianista Christiana Usciattija, ki je svojo vlogo odigral natančno, občutljivo in nevsiljivo. To je dodobra razumelo tudi občinstvo, ki je nastopajočce vsakič nagradilo z živahnim ploskanjem, kar je prispevalo, da sta Debevec in Usciatti izvedla še dva dodatka.

VR

ŽIVLJENJE V LAŠKEM

31. JULIJ / PODPIS ČEZMEJNEGA DOGOVORA

RONKAM EVROPSKO PRIZNANJE IN KRŠT EVROPSKEGA SREDIŠČA

KARLO MUČIČ

V nedeljo, 2. julija, so v Ronkah sklenili tridnevno slavlje ob podelitvi ronški občini *Častne plakete Sveta Evrope* za tridesetletne zasluge pri uveljavljanju evropskega duha v okviru tradicionalnih prijateljskih odnosov s pobrateni- ma Metliko in Wagno (Avstrija). Ronke so letos edina do- bitnica te časti v Italiji.

Številne metliške občane so pogostile slovenske družine v Laškem, ki so gostom nudile tudi prenočišče. Bogati spored, ki je obsegal športna srečanja v nogometu in ribo- lovu ter nastop godb, gasilcev, otrok in folklornih skupin, je vključil tudi zanimivo razsta- vo v osnovnošolski telovad- nici. V tej je bila prikazana fo- tografska zgodovina srečanj do letošnje snežne olimpiade na Trbižu, so bili razstavljeni izdelki domačih obrtnikov in tistih od raznih tečajev, ki jih organizirata društvo Jadro in njen klekljarski odsek, ter sta se predstavili s svojimi zna- čilnostmi obe pobrateni obči- ni. Istočasno so se utrdile sta- re vezi in je bil tudi sklenjen septembrski obisk slovenskih osnovnošolcev iz Laškega v Metliko.

Pred nekaj dnevi pa je bilo na občini zanimivo srečanje, za katero je dala pobudo kra- jevna sekcija Ljudske stranke. Predstavljen je bil namreč na-

črt evropskega središča, ki bi ga zgradili v Romjanu in bi stal 4,5 milijard ter bi se raz- prostiral na 6.800 m². Ta stavi- ba, ki bi imela 1800 m² na dveh nadstropjih, bi vsebova- la tudi prostore slovenske os- novne šole, imela bi dvorano, namenjeno predvsem Slo- vencem, z 240 sedeži, kuhin- jo, s spalnicami za goste, večjezično knjižnico, učilnic- ce, športne prostore in druge us- luge. Kot je povedal občin- ski odbornik F. Miniussi, bi ta prostor zgradili s ciljem odpr- tega vzdušja in kulturnega so- delovanja med narodi Sred- nje Evrope. To se že kaže v dolgoletni odprti politiki ob- činske uprave; to potrjuje le- tošnje priznanje Evrope kot ti- sto iz leta 1994. Srečanja so se udeležili poleg župana E. Novellija tudi deželna sveto- valca F. Brussa ter E. Gher- ghetta, pokrajinski svetovalec L. Furlan, vodja skupine Olike P. Biasiol, razni krajevni pred- stavniki in za Slovence pred- sednika društva Jadro in Tr- biž. Sedaj bo treba seveda do- biti pravilne informacije na deželi in v Evropi za kritje pred- videnih stroškov.

Naj še omenimo, da bo v ponedeljek, 24. avgusta, za- čelo delovati tradicionalno dvotedensko predšolsko sre- dišče, ki ga organizira društvo Jadro na svojem sedežu za krajevne slovenske otroke.

V nekoliko neobičajnem času, to je sredi poletja, na predvečer splošnega polet- nega premora, so upravitelji goriške pokrajine, goriške in novogoriške občine, občine Tržič, občin Kanal, Brda, Mi- ren-Kostanjevica in predstavi- niki gospodarskih zbornic z obeh strani meje, trgovinskih, industrijskih, obrtnih, kmetij- skih ter sindikalnih organiza- cij oz. zvez iz Goriške in Se- verne Primorske v grofovi dvorani goriškega gradu sve- čano podpisali ustanovno listi- no čezmejnega dogovora za usklajeno prilagajanje no- vim razmeram, ki jih bosta narekovala vstop Slovenije v EZ in širitev evropskega pro- stora na še druge države sred- nje Evrope. Med podpisniki je tudi goriško Slovensko gos- podarsko združenje, ki ga je predstavljal predsednik Vito Primožič. Podpis v grajskem okolju z dvojezičnimi nago- vori predstavnikov osrednjih ustanov-podpisnic je bil sicer nekoliko opremljen z obred- nostjo zgodovinskega dogo- dka, treba pa bo nemudoma prestopiti s formalne ravni na konkretno, saj časa za pre- potrebno preobrazbo obme- nega gospodarskega sistema ni veliko. Podobni dogovori iz bližnje preteklosti so že osta- li samo mrtva črka. Vsi po vr- sti pa izdajajo naporno doha- janje časov, ki ne bodo priza- nesli zamudam, napakam in naivnostim. Na gradu zbra- nim upraviteljem sta danes pred očmi, morda jasni kot še

nikoli prej, sliki zaskrbljujoče- ga stanja ob posledicah od- prave carinske pregrade med Italijo in Avstrijo na Trbižu in pa med Francijo in Italijo v kraju Ventimiglia v Liguriji.

Listina, s katero so podpisi- niki sklenili sporazum, določa cilje in načine izvajanja dogo- vora. Prvi člen narekuje uva- janje "kooperacije med ob- močnimi skupnostmi Italije in Slovenije ter usklajeno in kon- tinuirano sodelovanje pri dru- žbenem, gospodarskem in prostorskem načrtovanju čezmejnega prostora". V ta namen je ustanovljen koordi- nacijski organ, "čezmejna za- veza", ki jo sestavljajo podpisi- niki dogovora. Predsedstvo in podpredsedstvo zaveze, do katerega imajo pravico pred- stavniki vseh podpisanih usta- nov, bosta zasedala izmeni- čno Italijan in Slovenec. V pr- vem mandatu bosta to Gior- gio Brandolin, predsednik go- riške pokrajine, ki je ob goriš- ki gospodarski zbornici po- budnica dogovora, in ravnatelj Gospodarske zbornice Slovenije - Območne zborni- ce za Severno Primorsko Rino Velikonja.

Razlogi za novi čezmejni dogovor, morda obsežnejši od vseh dosedanjih, so na dlani in jih podpisani ugotav- ljajo v prvem delu dokumen- ta. Potreba po reševanju pro- blemov in blažitvi naravnove- sij ob odpravljanju meje po- tiska v prvo linijo javno upra- vo ter družbene in gospodar- ske organizacije. Izboljšanje

življenjskih razmer je namreč vezano predvsem na njihovo sposobnost spreminjanja ob- mejnega območja iz obrobne predela v nenadomest- livo središče za izmenjave in gospodarske dejavnosti. Za to si bodo morali krajevni upra- vitelji prislužiti tudi podporo centralne državne oblasti; te- legrama s spodbudnimi stav- ki sta poslala italijanski minis- ter Dini in podtajnik Fassino. Evropa pa je že itak naklonje- na vsem oblikam krajevnega, čezmejnega sodelovanja in t.i. evroregijam, predelom, ki se sklicujejo na skupne zgo- dovinske in kulturne značil- nosti, "delavnicam evropske- ga sožitja". Koriščenje razpo- ložljivih evropskih sredstev (iz programov Interreg in Pha- re-Crossborder), na katere ra- čunajo podpisniki julijskega dogovora, je vezano na kon- kretne načrte skupnega inte- resa, ki jih bodo krajevni stra- tegi sposobni izdelati in zanje po potrebi "iztirili" tudi izred- na sredstva.

Poudariti gre dejstvo, da so k temu širokemu omizju pri- stopile poleg krajevnih uprav tudi gospodarske in sindikal- ne organizacije z obeh strani meje, od katerih pričakujemo strokovno izkušnost in pa zavezanost realnim potre- bam prebivalstva Goriške. Stik s t.i. bazo, to je s konkret- nim položajem ljudi in njaho- vimimi problemi, in pripravlje- nost prisluhniti vsem, ki bodo ponujali koristne pripombe ali predloge, bosta edina lah-

ko omogočala pravilno us- merjanje razvoja. Pričakuje- mo si - tudi glede na polemič- ne pripombe nekaterih žu- panov - da so komizju vablje- ni vsi in da ne bodo odklonili nikogar, ki je soodgovoren za urejanje življenja na tem o- zemlju. Slovence, ki živijo ob meji v Italiji, je tako edini o- menil novogoriški podžupan Valenčič in poudaril, da jim pritiče vloga pri soodločanju. Zaman pa bi poskušali zbrati med prisotnimi vsaj peščico predstavnikov manjšinskih organizacij.

Besedilu dogovora ne manjka treznega pogleda na bližnjo prihodnost, hkrati ka- že na enotnost ciljev in načel- no voljo po krojenju skupne prihodnosti. Med nalogami določa tudi podporo sloven- ski strani pri premagovanju o- vir za vstop v EZ. Vendar je dokument le 'posoda', v kate- ro bodo prilivali nove vsebi- ne. Še najprej se bodo mora- le ustanove, ki so odgovorne za njegovo izvajanje, strokov- no usposobiti. Toda toka zgo- dovine niso nikoli spreminja- li samo uradni dokumenti, četudi zelo dobronamerni, zato se delo šele začneja. To pa bo steklo po tradicional- nem premoru, saj napovedu- jejo prvi sestanek delovnega odbora za prvo polovico sep- tembra. V čim krajšem času se bo treba spopasti s stvar- nimi problemi in v kratkem bomo lahko presodili, ali gre tokrat zares.

IDE

NA PLEŠIVEM SLOVO OD PEPIJA KEBRA

Zares veliko je bilo znan- cev in prijateljev, tako Sloven- cev kakor Furlanov, ki so se želeli v četrtek, 30. julija, v kr- minski župnijski cerkvi in na- to na krminski božji njivi po- sloviti od očeta ugledne ple- šivske Kebrove družine 73- letnega Pepija.

Zadnji čas je bolehal na sr- cu. Vsled slabosti, kateri je verjetno botrovala velika vro- čina teh dni, je padel na pra- gu domače hiše in dobil uda- rec na glavi. Po nekajdnev- nem zdravljenju v goriški bolnišnici je v soboto, 25. ju- lija, umrl. Poslovilno bogoslu- žje je vodil domačin g. Oskar Simčič. Somaševali pa so se- danji župnik g. Paolo Bonetti, nekdanji župnik g. Pino Tre- visan in nekdanji kaplan g. Mario Malpera. Bogoslužje, ki je bilo v glavnem v sloven-

skem jeziku, je spremljal mo- škí zbor pod vodstvom Zdrav- ka Klanjščka.

Na Pepijevi zadnji poti iz Gorice proti Krminu mimo Plešivega je pokojnikov sin Edi, sicer duša slovenske kul- turne in družbene dejavnosti na plešivsko-krminskem ob- močju, želel s tremi simbol- nimi postanki, v bližini doma- če hiše, ob vinogradu in pod cerkvico na Subidi, izraziti tri zgovorno pričevalne vredno- te, ki so bile pokojniku pred- vsem pri srcu. Zelo ga bomo pogrešali.

Ženi Metodi, sinovoma E- diju in Danilu ter njunima družinama, bratu, sestri in vsem ostalim sorodnikom iz- raža slovenska plešivsko-kr- minka srenja iskreno sožalje in prisrčno duhovno bližino.

70 LET POSVEČENEGA ŽIVLJENJA

S. JUSTA DOLHAR SLAVI REDOVNI JUBILEJ

Na praznik Vnebovzvetja Marijinega bo s. Justa Dolhar obhajala 70-letnico redovne preobleke. V družbo sester Čudodelne svetinje je bila namreč sprejeta prav na Marijin praznik leta 1928.

Slavljenka se je rodila v Tr- stu in so jo krstili za Rozalijo, pri preoblecí si je izbrala ime Justa. Rodila se je 12.10.1910. Šolo je opravila v Trstu. Kot 14-letna je dobila škrlatinko in je morala živeti sama zase. V osamelosti je brala življenje sv. Terezije Deteta Jezusa, pa ji je vstala misel, da bi se tudi sama posvetila Jezusu na po- seben način, a ne med samo- stanskimi zidovi, temveč v službi bližnjega. V njeni duši je dozorel sklep, da gre k ses- tram Čudodelne svetinje, ki se posvečajo strežbi bolnikov na domu. To željo je izpolnila v Ljubljani 15.8.1928. V dru- žbi je opravljala razne službe, posebno v Vincentinumu. L. 1938 je odšla v Osijek in tam ostala 8 let. L. 1945 se je vrni- la v Ljubljano, toda že l. 1948 je morala v Trst streč bolni materi. Ko je ta umrla, je prišla v Gorico v malo semenišče pomagat šolskim sestram, ki so takrat tam skrbele za kuhin- jo. L. 1952 pa je skupaj s ses- tro Ano dobila sobo v ul. Maz- zini in začeli sta opravljati

svoje redovno poslanstvo, t.j. streči bolnikom na domu. To- da dve leti kasneje sta s po- močjo sorodnikov kupili hišo v ulici Cesare Cantu. Tam sta začeli tudi z noviciatom, saj so se priglašale nove kandi- datke. Pa se je zgodilo, da so obolele sestre Jakopič, ki so imele hišo na Korzu št. 120. Stregle so jim in ob smrti ku- pile hišo, kjer so še danes.

Sestra Justa je vedno opravl- jala kake posebne naloge: bila je ekonomka in predni- ca, posebno v Gorici. L. 1990 je pustila vodstvo drugi sestri in ostala v hiši, kjer pomaga z nasveti in drugače.

Jubilantki naj gredo naše iskrene čestitke. Bogu in Ma- rijji Vnebovzeti smo hvaležni za njeno plodovito življenje; prosimo ju, da bi nam jubi- lantko še dolgo ohranila.

KH

DRUGI JUBILEJI REDOVNIC

Že smo poročali o duhov- niških jubilejih. Ne bi bilo poš- teno, ko bi spregledali jubileje številnih naših redovnic.

V goriškem zavodu Notre Dame je 26. julija obhajala 50-letnico redovnih obljub s. Addolorata Devetak. Doma je iz Mirna in so jo krstili za Anico. Osnovno šolo je opravi- la v Mirnu, nižjo pri notre- damkah v Gorici in prav tako učiteljico. Poučevala je v za- vodu Naše Gospe v Gorici do upokojitve. Sedaj rada poma- ga vsako poletje na Sv. Višar- jah kot zakristanka.

Druga jublantka je s. Ester. Doma je iz Ilirske Bistrice, kr- stili so jo kot Marto. Bila je enajsti otrok od trinajstih. Tudi

ona je opravila vse šole v Go- rici, postala učiteljica in še ve- dno poučuje.

Tretja jublantka je s. Gra- zia Vidmar. Doma je z Otlice in so ji pri krstu dali ime Na- talija. V zavodu skrbi za ses- tre kot kuharica. Jublantka je tudi s. Vincenca Zupan, ki je praznovala 70-letnico obljub, s. Agnese Haaf pa 60-letnico; slednja skrbi predvsem za bolne sestre.

Lepe življenjske jubileje so torej obhajale notredamke, ki skrbijo predvsem za vzgojo. Iskreno jim čestitamo in želi- mo, da bi z Božjo pomočjo še dosti dobrega storile za kr- ščansko vzgojo naše mladine.

ŠTEVILNI NASTOPI DRAMSKE SKUPINE PD ŠTANDREŽ

Člani dramske skupine PD Štandrež uprizarjajo vsako leto tudi krajšo predstavo, primerno za poletne nastope na prostem. Letos so se prvič predstavili z igro *Jaz sem Ber- to* na domačem Prazniku špargljev na začetku junija. Delo je režiral Janez Starina.

V toplih mesecih maja, ju- nija, julija in avgusta so člani štandreske dramske skupine

večkrat nastopili tudi z drugi- mi veseloigrami. Prvi letošnji nastop na prostem so imeli v Rupl na Prazniku frtalje 1. maja. Z vedro igro *Čudna bo- lezen* so sodelovali v Kultur- nem domu v Novi Gorici 14. maja, v nedeljo, 24. maja, pa v Renčah. 24. junija so obo- gatili Praznik državnosti v Vi- tovljah. V juliju pa so nasto- pili v nedeljo, 26., v Lokah. Pr- vo nedeljo avgusta so se od- zvali vabilu iz Podgore, za ko- neč meseca pa imajo v načrtu še nastop v Braniku.

ZAHVALA

Vsem, ki so sočustvovali ob izgubi naše drage

ANICE CEJ VONČINA

se iskreno zahvaljujejo svojci

Gorica, 6. avgusta 1998

SLOVENSKI MATURANTJE IZ ARGENTINE, KANADE IN ZDA SO OBISKALI TUDI GORIŠKO

PRISRČNO SREČANJE Z MLADIMI SLOVENCMI Z ONKRAJ OCEANA

IVA KORŠIČ

Prevoče poletno sonce je v soboto, 1. avgusta, neusmiljeno pripekalo in sušilo tudi grla petdesetih mladih študentov - predstavnikov tretjega rodu slovenskih izseljenčev, ki so morali zaradi političnih vzrokov ali ekonomske potrebe zapustiti domačo zemljo in se naseliti v daljnih krajih Argentine, Kanade in Združenih držav Amerike.

Živahni fantje in dekleta - 19 iz Argentine, 23 iz Kanade, 7 iz ZDA - so kot lastovice prileteli čez ocean, da bi si po dobro opravljeni slovenski maturi (dijaki iz Argentine so obiskovali sobotni tečaj slovenskega jezika celih petnajst let in imeli med profesorji tudi znanega solista Luko Debevca) ogledali domovino dedkov in babic ter se spoto-

ma oglasili tudi pri zamejskih Slovencih v Italiji in Avstriji. Ta enkratni maturantski izlet omogočata društvo Slovenija v svetu in Urad za Slovence po svetu, potne stroške pa poravnajo dijaki sami. Zanjihov kratki postanek v Gorici je poskrbel Svet slovenskih organizacij.

Po obisku pri tržaških Slovencih so se prvo soboto v avgustu kljub neznosni vročini napotili še k nam s petimi spremljevalci-profesorji in predstavnikom društva Slovenija v svetu ekonomistom Boštjanom Kocmurom, ki je tudi sam argentinski Slovenec in se je pred nekaj leti preselil v Slovenijo. V Jamljah so jih sprejeli mladi iz Goriške Saša Quinzi, Daria Pavio in Federica Bello. Z avtobusom so se povzpeli na Vrh oz. na "Debelo grižo" in si ob zgodovin-

FOTO: B. MARČA

skih podatkih, ki jim jih je posredoval Saša, ogledali vojaški muzej in bližnjo okolico, ki je vsa prepojena s spomini na hude boje iz prve svetovne vojne. S te nekdane strateške vojaške točke so seveda tudi uživali razgled na mogočne Julijce, furlansko nižino, posejano z vasicami, in morje ob tržaškem zalivu.

Kazalci ure so se že nagibali proti poldnevu, ko so se nekoliko utrujeni pripeljali na goriški Travniki. Odtod so se po slikovitem Raštelu podali peš na goriški grad (na sliki). Tu so jih pričakali še drugi mladi goriški študentje: Dimitrij, Verena, Helena in Martina Brajnik, Miloš Čotar in Uroš Zorn. V prijetni družbi so poslušali Sašev bežni zgodovinski oris goriškega mesta in grajskih gospodov, za tem pa so si ogledali notranjost gradu. Medtem ko so koraki odmevali po grajskem tlaku, sta mi dekleti iz Argentine Monika, ki ima sorodnike v Dolenjskih toplicah (njena mama je Slovenka, oče pa Argentinec),

in Saša Urbančič, ki ima starše Slovence (oče je iz Čateža, mama pa iz Moravč), povedali, kako sta si srčno želeli obiskati rojstne kraje staršev. Veliko sta namreč v teh letih slišali in se učili o Sloveniji, zato sta nestrpnost čakali maturantski izlet, ki jima je končno omogočil odkriti lepote stare celine. Vse se jima je zdelo tako nenavadno: raznolika pokrajina; ozke ceste, ki jih ni sta vajeni; hiše, ki so povsem različne od argentinskih; stara poslopja, ki razkrivajo bogato zgodovino; predvsem pa življenjski ritmi, ki ni tako vrtoglavi kot pri njih. Zelo sta bili veseli tudi zato, ker sta povsod doživeli tople sprejem in prijazne obzore. Tudi Martin Pavlovčič, sin slovenskih staršev iz Argentine, in Laura Konđa iz slovenske družine iz Kanade sta izrazila svoje veliko zadovoljstvo nad izletom, ki ga vsi dijaki doživljajo kot za sluzeno nagrado po dolgoletnem študiju v maternem jeziku. To je potrdila tudi Marta Jamnik, profesorica sloven-

ščine na slovenski šoli v Kanadi, ki je med drugim dejala, da se študentje nikakor ne morejo načuditi našim krajem, ki so prepolni pomembnih zgodovinskih dogodkov. Čudijo se gradovom, plemiškim hišam, cerkvam iz raznih dob. Težko jim je dojeti te zgodovinske razliknosti in umetnostno-zgodovinske nianse.

Ker so navajeni obširnih planjav, velikih razdalj, se jim zdi neverjetno, da imamo na slovenskih tleh na "peščici" zemlje zbranih toliko lepote: gore, hribe, griče, dolince, reke, jezera, morje...

Hudomušno je tudi pripomnila, da se mladi "bojijo" hoje, skrbi jih dolga romarska pot na Sv. Višarje, čeprav zahajajo redno v telovadnice in so navdušeni telovadci. Pripomnila pa je, da jim to potovanje ostane v trajnem spominu. Tisti, ki so se ga že udeležili, zavidajo onim, ki se pripravljajo nanj. Zgodilo se je že, da se je kdo odločil za nadaljnji študij v Sloveniji, potem ko je doživel te nepozabne poletne dni v domovini svojih sorodnikov.

Po ogledu gradu so se prazni želodci začeli oglašati, zato so vsi odšli na dobro domače kosilo v briško gostišče Vogrič v Števerjan. Tam se je ob pogovoru zaslišala tudi pesem. Preden so se neobičajni izletniki pozno popoldne odpeljali v Zabnice v kočo sv. Jožefa, so si ogledali še Kulturni center Lojze Bratuž, nato jim je ostalo še nekaj časa za nakup in "potep" po goriških ulicah.

Mladi študentje - najstarejši imajo sedemnajst let - se bodo mudili v Sloveniji do polovice avgusta in obiskali sorodnike, nato pa odšli spet daleč čez ocean na svoje domove.

OBVESTILA

KULTURNI CENTER Bratuž iz Gorice pripravlja v sodelovanju z Muzejem Revoltella spominsko razstavo ob 100-letnici rojstva slikarja Avgusta Černigoja. Želimo si, da bi bila razstava čimbolj popolna s pregledom vseh del, ki so v zamejstvu. Zato naprošamo lastnike Černigojevih del, naj nas informirajo in dela posodijo za razstavo. Za informacije pokličite na telefonski številki 0481/531445, 0481/533177, ali po faxu 0481/534549.

GIBANJE 23. december bo priredilo v soboto, 8. t.m., ob 18. uri spominsko slovesnost v vasi Ustje na Vipavskem, kjer so italijanski vojakovi l. 1942 zverinski pobili več vaščanov in zažgali vas. Govoril bo dr. Borut Korun.

V NEDELJO, 9. avgusta, bo na Vrh sv. Mihaela ob 10. uri slovesnost v čast zavetniku vasi sv. Lovrencu: sv. maša, "ofer" za cerkev, procesija, blagoslov in pritrkovanje. Po maši bo družabnost. Vabljeni!

ŽUPNIJA SV. Andreja v Štandrežu vabi na romanje na Sv. Višarje v nedeljo, 30. t.m. Cena za prevoze in hrano znaša 50.000 lir. Informacije in vpisovanje: Ema Lupin (tel. 0481-21361) ali župnišče (tel. 0481-21849).

ŽUPNIJA SV. Andreja sporoča, da bosta v mesecu avgustu samo dve sveti maši: ob 9. uri (slovenska) in ob 10. uri (italijanska). To velja tudi za praznik Marijinega Vnebovzeta.

ČESTITKE

V soboto, 1. avgusta, sta se poročila **ANAMARIJA** in **DARIO**. Čestitata jima dramska družina iz Števerjana in Športno združenje Olympia.

ANAMARIJA in **DARIO**, ki sta stopila na skupno življenjsko pot, čestitajo in želijo veliko sreče sorodniki in prijatelji.

Župnijski svet Štandrež čestita svojemu organistu in tajniku **SILVANU** in ženi **FEDERICI** ob rojstvu prvorojččka **Samuela**.

ANGELU JURENU z Vrha sv. Mihaela, ki je v sredo, 5. avgusta, slavil 92. rojstni dan, voščijo hčeri, zet in vnuki z družinami.

Iskreno čestitamo **SILVANU** in **FEDERICI** ob rojstvu prvorojččka **SAMUELA**, novorojenčku pa želimo, da bi zrasel v zdravega in pridnega dečka. Nono, nona, stric in pranon.

DAROV

ZA CERKEV v Rupi: Danilo in Ana ob poroki 200.000 lir.

ZA SOVODENJSKO cerkev: namesto cvetja na grob Francke Nanut-Monti Milena in Ladi 50.000; N.N. 300.000; Jožica z družino 50.000 lir.

ZA MISIJON Ernesta Saksida: N.N. 300.000 lir.

ZA KOČO sv. Jožefa: ob obletnici smrti mame Helene in očeta Gildota Podveršiča sin France z družino 100.000; Sivi Medved 500.000 lir; Marija Kogoj 50.000 lir.

ZA ZBOR Rupa-Peč: Jolanda Pahor iz Fare 50.000 lir.

ZA CERKEV na Subidi: Edi Keber v spomin na pokojnega očeta 500.000 lir.

ZA MOPOZ Mirko Filej: namesto cvetja na grob mame Pavle družina Cotič 150.000 lir.

UDELEŽENCI SREČANJ 98 NA MATAJURJU

Na sliki vidimo udeležence goriškega poletnega centra Srečanja 98 z družinami na vrhu Matajurja med izletom po Beneški Sloveniji 4. julija letos. Kakih 60 pretežno mladih izletnikov je po lepotah Trinkove zemlje spremljal Riccardo Ruttar.

PRENOVLJENA KOČA SV. JOŽEFA V ŽABNICAH

SLOVENSKO POČITNIŠKO SREDIŠČE POD SV. VIŠARJAMI

V soboto, 1. t.m., se je v so-parnem in vročem popoldnevu pred kočo sv. Jožefa v Žabnicah zbralo precej prijateljev in ljubiteljev narave, ki so tako ali drugače navezani na slovensko kočo.

Domenjeno je bilo, da bodo ob 16. uri blagoslovili prenovljeno kočo, za zgraditev katere se je zavzel že pred veliko leti msgr. Franc Močnik, ko je v 50. letih na Goriškem začel s pastoralnim delovanjem med študenti in slovensko mladino. Prav o tem je na srečanju pred sodobno obnovljeno kočo spregovoril zbranim upravitelj koče sv. Jožefa dr. Danilo Čotar, ki se lahko pohvali tudi s tem, da je koča v preteklosti vedno poslovala z dobičkom, pa čeprav je večkrat, pravzaprav skoraj

vedno, brezplačno gostila veliko slovenskih ljudi, ki radi uživajo tišino gozdov in se v čudoviti naravi radi odpočijejo. Dr. Čotar je zbranim prijateljem skromno povedal, kako je dvajset let upravljal kočo. G. Marjan Markežič, ki mu je pri obnovi veliko pomagal, je dejal, da je upravitelju res uspelo prihraniti v zadnjih letih sedem milijonov lir, ki so jih uporabili za prenovu.

Zaradi bližnjih gradenj počitniških hiš je bilo namreč možno napeljati vodo, plin, tako da je koča sv. Jožefa sedaj preskrbljena tudi s plinom in prepotrebno pitno vodo, po katero je bilo treba prej z vedrom k hladnemu izviru, ki pred kočo še danes govori o tem, da smo sredi gora. Ljudje, ki so skrbeli za prenovu

koče, so tudi poskrbeli, da so sedaj v njej lepa kopalnica s prho, urejena kuhinja in nove stopnice, ki vodijo v večjo sobo, kjer je dvajset ležišč. Da je koča sedaj sodobno počitniško središče, v katerem lahko preživijo svoje počitniške dni mladi in tudi drugi prijatelji koče, priča tudi dejstvo, da so na dan blagoslovitve prenovljene koče v njej prespali mladi maturantje iz Argentine in obeh Amerik, ki so prišli na izlet v naše kraje.

Ker msgr. Franc Močnik v Žabnicah ni mogel priti, je kočo blagoslovil msgr. Kazimir Humar; ob njem je stal g. Marjan Markežič, človek, ki vedno poprime za delo, kjer je to potrebno, in ga ni sram s krampom delati tam, kjer drugi običajno odnehamo. G.

Marjan je zbrane tudi nagovoril, da smo podpisali spominsko listino zahvale, ki jo bodo v naslednjih dneh izročili pobudniku koče msgr. Močniku. Dr. Čotar se je v svojem kratkem nagovoru spomnil začetkov koče, ko je msgr. Močnik kupil za petdeset tisoč lir zemljo in na njej v pičlih dveh mesecih leta 1955 dal zgraditi današnjo stavbo. Namen koče je bil, da bi v njej mladi našli streho nad glavo med počitnicami, ki so že od samega začetka imele tudi duhoven pomen, saj so bile vedno več kot le golo veseljačenje. Z veseljem lahko rečemo, da je le dobra in močna, vztrajna volja prijateljev koče sv. Jožefa ohranila počitniško kočo potomcem, tako da je danes to kraj, kjer se lahko

zbirajo naši pevski zbori, skavti in vsi tisti ljudje, ki so kakorkoli povezani z našimi organizacijami, koča pa je tudi primeren kraj za duhovne vaje.

Svečane in skromne blagoslovitve prenovljene koče se nas je udeležilo več kot sedemdeset prijateljev, vsi pa smo se po blagoslovu in molitvi za vse prijatelje, ki so bili in so še danes kakorkoli povezani s kočo sv. Jožefa, zadržali na prijetni družabnosti v čudovitem biseru narave pod Sv. Višarjami. Okrog Jožeta, ki je strokovno rezal prsut, je bilo veselo...

Razšli smo se šele takrat, ko je sonce zadnjič osvetlilo Marijino svetišče na Sv. Višarjah in se je dan že prevešal v noč. Ko smo odhajali, smo vsi vedeli, da se bomo v kočo sv. Jožefa v Žabnice še vrnili, ker nas nanjo veže kup lepih spominov, ker je v Žabnicah lepo.

Veseli pa smo bili tudi dejstva, da so se blagoslovitve prenovljene koče udeležili številni Slovenci, ki živijo v Kanalski dolini, in žabniške šolske sestre, ki so od vedno v tesni in prijazni povezavi z dejavnostjo koče in ljudmi, ki vanjo prihajajo.

JUP

OŽIVLJANJE KULTURNE TRADICIJE BENEČIJE

ZA NAJMLAJŠE SONCE SIEJE IN DIN DON

ERIKA JAZBAR

Založba Lipa iz Špetra se lahko ponaša že z marsikatero zanimivo publikacijo za otroke in ne samo zanje. Tokrat predstavljamo knjižno novost, s katero bo razveselila in obenem poučila najmlajše bralce oz. poslušalce, ki bodo lahko segli po lepi slovenski knjigi.

Sonce sieje je naslov "drugi bukvi za te male", za katero je poskrbel študijski center Nediža, k njenemu izidu pa so pripomogli ministrstvo za kulturo Slovenije, Dežela F-Jk in Komisija pri Evropski uniji. Pred približno letom dni je isti center objavil podobno publikacijo z istim naslovom, v njem pa je zbral pregovore, navade, recepte, uspanke, prizore iz vsakdanjega življenja, skratka vse, kar bogati naše ljudsko izročilo iz Nediških dolin. Tekste sta takrat zbrali učiteljici dvojezičnega šolskega centra pri raznih "informativnih" oz. predstavnikih starejše generacije, ki so posredovali svoje spomine in omogočili, da se ljudsko izročilo ohrani pri otrocih.

Tokratna publikacija se nam predstavlja na skoraj 120

zelo prikupnih straneh. Za ilustracije je namreč poskrbel otrokom zelo dobro poznana Luisa Tomasetig, ki je obogatila in popestrila tudi omenjeno knjižno novost, ki nas popelje v vsakdanje življenje beneške družine in stare poklice naših prednikov v Nediških dolinah. Tekste, ki jih je pripovedoval Giovanni Corren, so posneli na trak, za jezikovno plat pa je poskrbel Mjuta Povasnica, ki je podobno nalogo opravila že pri prvi izdaji knjige. *Sonce sieje* se nam predstavlja v slovenskem nediškem dialektu in je namenjeno - kot rečeno - najmlajšim rodovom, tistim torej, ki v vsakdanjem življenju in v šoli utrjujejo svoje znanje in posledično navezanost na slovenski jezik in našo kulturno tradicijo.

Vrnimo se k publikaciji. "Bukva" se deli na več vsebinskih sklopov: vsakdanje življenje beneške družine, Nediža, stara dela (mlinar, kovač, šivilja, košnja), okolje, živali (polhi, polži, modrasi), drevesa (kostanj, oreh), za vsakega pa so uredniki poskrbeli za pravljico, legendo ali pesmico. Skratka, knjižna novost je lahko zelo zanimiva za otroke, ki bo ob domišljiji in lepih slikah spoznal ljudsko tradicijo svoje zemlje, obenem pa se lahko marsikateri predstavnik starejše ali srednje generacije zazre v svoje spomine.

Zadruga Lipa in Societat filologije furlane pa sta poskrbeli tudi za drugo prikupno knjižico z naslovom *Din don, pesmice za te male*. V njej so zbrane pesmi in igre v treh jezikih, ki jih govorijo ljudje v teh krajih, to so slovenščina, furlanščina in italijanščina. Publikaciji je priložena tudi kaseta, na kateri lahko poslušamo tri mlajše pevke ob klavirski spremljavi Davida Clodiga; te veselo pojejo tradicionalne pesmi treh izročil. V uvodnih besedah knjižice lahko beremo: "Muoremo začeti že zdaj da se bojo naši te mali parvadli živiet kupe z družimi an jih sparjet z odprto glavo an odrtim srcam".

Prva nedelja v avgustu je spet privabila na tradicionalno višarsko srečanje Slovence iz različnih dežel sveta, večina pa jih je prišla iz Furlanije-Juljske krajine, avstrijske Koroške in Slovenije. Prireditelj si je ob spodbudi zaslužnega dolgoletnega duhovnika v Belgiji pokojnega g. Vinka Žaklja zamislil Svet slovenskih krščanskih izseljencev v Evropi (SSKIE), da bi se rojaki, raztreseni po stari celini, spoznavali, se povezovali in tesneje sodelovali pri kulturnem, narodnem in verskem osveščanju Slovencev po svetu. Od razpustitve SSKIE (1995), ki je imela svoj sedež v Parizu, so organizacijo prevzeli Rafaelova družba v Ljubljani in nekateri izseljenki duhovniki iz evropskih držav.

Letošnje srečanje se je za pogumnejše začelo ob 8. uri zjutraj s peš-romanom in križevim potom ob kapelicah na poti k višarski Mariji. Udeležili so se ga predvsem slovenski

IZ TREH SLOVENIJ NA SV. VIŠARJE

maturantje iz Argentine, Kanade in ZDA; s svojim živim sodelovanjem pri križevem potu, ki ga je vodil g. Janez Rihar, so molitvam in premišljanjem vdahnili novo razsežnost.

Ob 10.30 pa je bilo v Slovenskem domu - kot se sedaj reče nekdanjemu Ehrlichovemu domu - tradicionalno predavanje, ki ga je letos imel beneški Slovenec, duhovnik in kulturni delavec msgr. Marino Qualizza. Spregovoril je o življenju beneških Slovencev, med katerimi je danes zavela nova pomlad. Kot je optimistično povedal, je najvidnejši znak tega narodnostnega preporoda dvojezična šola v Špetru, zausstavljal pa se je tudi pri spodbudnem dejstvu, da v Beneški Sloveniji ni več prisotno gospodarsko izseljevanje, ki je v tem stoletju strašno obubožalo to področje v vseh pogledih. Mladi danes ostajajo doma in prav pri njih vlada največ zanimanja za slovensko kulturo in jezik.

Najlepši povezovalni trenutek srečanja je bila sv. maša, ki

jo je s številnimi slovenskimi duhovniki iz različnih koncev Evrope daroval koprski škof msgr. Metod Pirih. V svojem nagovoru je povedal, da imajo Svete Višarje - in Marijino svetišče še posebej! - prav posebno mesto v srcu slovenskih vernikov, ki so na to romarsko pot izredno navezani. Vesel je bil tudi dejstva, da žabniško župnijo spet vodi slovenski duhovnik, msgr. Dionisio Matevčič, ki je do nedavnega opravljal pastoralno delo v Špetru.

Sledila je družabnost na prostem, kjer je lahko vsakdo poiskal znanca ali prijatelja in se z njim zapletel v prijeten pogovor. Sijajno vreme je dan naredilo še bolj prazničen.

Čeprav je bila udeležba številna (predvsem iz Slovenije), je marsikdo pogrešal prijatelje ali znanca iz zahodnoevropskih držav, odločno premalo pa je bilo tudi Slovencev z Goriškega in Tržaškega. Nam je ustvarjanje skupne, duhovne Slovenije res tako malo pri srcu?

KOROŠKA

V BELJAKU SE JE KONČAL TRADICIONALNI PRAZNIK

V nedeljo, 2. t.m., se je zaključilo žegnanje po vsej Avstriji, v Beljaku že 55. *Villacher Kirchtag*, ki so ga prvič priredili 1. avgusta 1936.

Tega dne se v Beljaku vsako leto spominjajo na cesarja Friedricha, ki je dovolil mestu, da ima letni Jakobov sejem teden pred 25. julijem in po njem. Med tradicionalnim praznovanjem je na sporedu pester glasbeni in plesni program, z nastopom pevskih skupin, ki izvajajo ljudske pesmi tako Koroške kot Avstrije in bližnjih držav.

Sobotni praznični dan se je začel že ob sedmih zjutraj, ko je *Bauerngman* (skupina, ki jo sestavljajo najpomembnejši meščani) v družbi deklet, oblečenih v narodno nošo iz Zilske doline, vabila ljudi na praznik. Sledili so prvi koncerti raznih krajevnih, državnih in mednarodnih ansamblov na šestih različnih odrih, ki so bili posejani po mestnih ulicah. Koncerti so se nadaljevali do prvih popoldanskih ur, nakar se je 92 skupin (skupno kakih tri tisoč ljudi) srečalo pred evangeličansko cerkvijo.

Tu so se združili v sprevod, na katerem je sodelovalo tudi sedem skupin iz Slovenije (na sliki), kakih deset pa jih je prišlo iz Furlanije-Juljske krajine. Med temi sta bili tudi dve postavi iz Kanalske doline: trbiška *Kanaltaler Kulturverein* in *Ojsternik* iz Ukev. Mimohod je trajal približno poldrugo uro, nakar sta se začela ples in glasba. To je bil čas za zabavo, ples, a tudi pokušnjo tipične *Kirchtagssuppe* (kisljaha s smetano, mesom in žitaricami s koščkom potice) in dobrega beljaškega piva (zaradi katerega mnogi napačno označujejo *Kirchtag* kot praznik piva). Opolnoči so bili na vrsti ognjemeti, do treh zjutraj je deloval velik Luna Park.

Rahlemu dežju okrog dveh zjutraj ni uspelo pregnati vselej množice. Čim so obiskovalci zapustili prireditvene prostore oz. pešpoti v središču Beljaka, je nastopila čistilska služba, ki je že čez nekaj ur vrnila mestu svoj prvotni blešč. Za cerkvijo Sv. Jakoba se je letošnje beljaško žegnanje mimo zaključilo s *Kirchtagom* za otroke.

EVROPA NARODOV (30)

VIDA VALENČIČ

DANSKA MANJŠINA V NEMČIJI (3)

Pred meseci sem se zotopila v pogovor z danskim novinarjem, ki mi je pojasnjeval, kako se skandinavski način novinarskega poročanja razlikuje od nemškega. "*Flensborg Avis* (dnevnik danske manjšine v Nemčiji) bo interpretiral dogodke in poročal o tem, kar bo, ne pa o tem, kar se je že zgodilo. In tudi, če pride kancler Kohl v Südschleswig (na Nemškem, op. p.), bomo danski novinarji o tem obisku pisali le v primeru, da Kohl izjavi ali naredi kaj pomembnega, ne pa zgolj dokumentirali njegov obisk." Skandinavski duh je prisoten tudi v tem razmišljanju. Interpretirati dogodke, predvsem pa predvideti posledice in razplete nedvomno pomeni ubrati težavnejšo pot, skandinavski pragmatizem pa to narekuje.

Omenjeni *Flensborg Avis* izhaja vse od daljnega leta 1869, predstavlja pa osrednji danski medij v Südschles-

wigu. Danska manjšina se je osredotočila predvsem na tiskano besedo, medtem ko se glede radijskih in televizijskih programov - do zdaj - zadovoljuje s sprejemanjem programov iz matice. Sploh pa sta oba dela danskega naroda, tako zamejski kot matični, dobro povezana. Dotok informacij, programov, knjig in filmov je odličan, tako da npr. številne kinodvorane v nemškem Flensburgu predvajajo danske filme v originalu, gledališke skupine iz matice redno gostujejo, trafike in knjižarne pa so dobro založene z danskim čtivom.

Povezava obeh delov danskega naroda je tesna na vseh področjih: v kulturi, ekonomiji, šolstvu. Danska manjšina je v vsakem oziru spoznala veliko pred raznimi projekti Erasmus, Evrošolami ipd. pomen spoznavanja svojega bližnjega in premostitve meja. Že vrsto let potekajo redne šolske izmenjave z matico. Tako vsako poletje družine na Danskem gostijo kakih 1.100 danskih šolarčkov iz Südschleswiga z namenom seveda, da bi slednji spozna-

li matico, predvsem pa svoje brate. Istočasno danske družine v Nemčiji gostijo (manjšo) skupino otrok iz Kopenhagna, da bi ti spoznali, kako živijo danski zamejci. Če to ni primer skandinavskega pragmatizma...

Zanimivo pa je predvsem, kako se ti stiki pletejo s prostovoljnimi delom in požrtvovalnostjo na obeh straneh meje. Učinkovit primer takega čezmejnega sodelovanja, predvsem na kulturnem področju, prav gotovo predstavlja organizacija *Graensforening* ("Obmejno združenje"), ki na podlagi prostovoljnega dela skrbi za raznovrstne kulturne in šolske izmenjave ter, med drugim, krije 20% stroškov danskih šol v Südschleswigu (ostalih 80% krijejo prispevki obeh držav).

Sicer so tla za Dance v Nemčiji nedvomno postlana z boljšo zakonodajno preprogo kot drugod. Stalen in ploden stik manjšine s svojo matično državo je izrecno omenjen že v Deklaraciji iz leta 1955, ki urejuje status danske manjšine v Nemčiji in nemške manjšine na Danskem. Tako določilo o pravici manjšin do gojenja stikov z matico dejansko predstavlja pravo izjemo

v podobnih pravnih dokumentih v veljavi drugod po Evropi, v katerih je to vprašanje gladko ignorirano. Vse te prednosti, seveda ob široki odprtosti tega naroda do sveta, ki ga obkroža, botrujejo dejstvu, da danska manjšina živi vse prej kot izolirano. Vez, ki jih je stakla, ne tečejo le čez mejo, temveč se pletejo tudi na tesnem in stalnem stiku z nemškimi sosedi. V Südschleswigu tako skorajda ni javnega srečanja, na katerem ne bi bili prisotni predstavniki tako enega kot drugega naroda. Nemci in Danci v Südschleswigu namreč sodelujejo na vseh možnih področjih. V šolstvu so npr. ubrali posebno pot. Šolska poslopja imajo danske in nemške razrede, medtem ko so izključno danske šole prisotne le na podeželju in to le, če visok odstotek prebivalcev zaprosi zanje. V našem zamejstvu so razmere različne in tak šolski sistem z mešanimi razredi bi bil po vsej verjetnosti neizvedljiv. Koristno pa se je zamisliti ob dejstvu, kako je tej relativno maloštevilni skupnosti (štela naj bi kakih 50.000 pripadnikov) uspelo ustvariti idealne pogoje za svoj obstoj predvsem na osnovi dobrososedskih odnosov in stalnih stikov tako z nemškimi sosedi kot z matico.

DAUJE

POTREBA PO POSREDOVANJU EZ

NAMESTO PLAČILA DOLGOV HRVAŠKA ZAOSTRILA ODNOS S SLOVENIJO

MARJAN DROBEŽ

Odnosi med Slovenijo in Hrvaško niso na nobenem področju dobri. Državna meja med njima ni določena, s težavami in celo občasnimi izsiljevanji iz Zagreba izvajajo sporazum o prosti trgovini med državama. Že dolgo pa je med Slovenijo in Hrvaško tlel spor o upravljanju, vzdrževanju in stroških jedrske elektrarne Krško (na sliki), ki je skupna last sosednjih držav. Ta spor se je v zadnjih mesecih pogloobil, ker Hrvaška ni plačevala elektrike, ki jo redno in v dogovorjenih količinah dobiva iz omenjene jedrske elektrarne.

Slovenija si je plačilo poskušala zagotoviti s tem, da je prekinila dobavljanje elektrike po dveh daljnovodih, ki Krško povezuje z Zagrebom oz. s hrvaškim elektrogospodarskim sistemom. Toda Hrvaška se je odzvala tako, da je še zaostрила kampanjo proti JEK oz. proti Sloveniji ter jo obtožila izsiljevanja, ne da bi priznala svoje dolgeve in jih plačala. Zdaj grozi, da bo spor o zapletu z JEK predložila v reševanje Evropski uniji, t.j. mednarodni arbitraži, zadevo pa naj bi pomagala reševati tudi Mednarodna agencija za atomsko energijo na Dunaju.

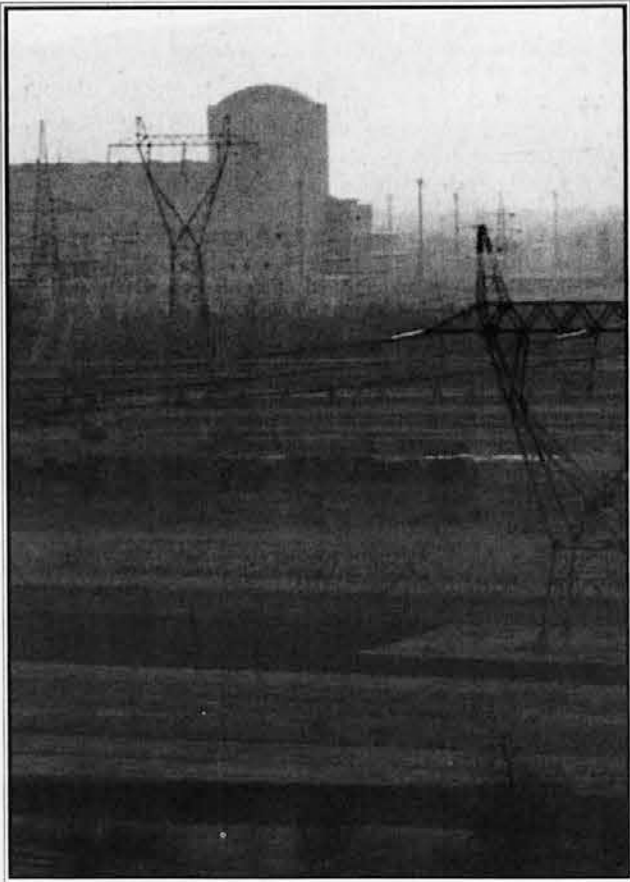
Kljub poudarjanju, da gre za spor, ki je čisto strokovne narave, kar sta izjavila tudi predsednik vlade Drnovšek in zunanji minister Frlec, v obeh državah priznavajo, da bi omenjeni primer lahko povzročil poslabšanje odnosov med Slovenijo in Hrvaško. Pri tem je očitno, da Slovenija ni mogla v nedogled dopuščati, da Hrvaška ne poravnava dolgov za elektriko in ne izpolnjuje dogovorov o vzdrževanju in obnovi jedrske elektrarne. Morda bodo zaplete vendarle kmalu rešili, pri čemer naj bi posredovala tudi predsednika slovenske in hrvaške vlade oz. zunanja ministra obeh držav. EU se v sporu ne opredeljuje, ker gre pač za zadevo v okviru dveh držav, ki ni v kakršni koli pristojnosti omenjene evropske integracije. Kljub temu pa ni nepomembna očitna težnja Avstrije, ki zdaj predseduje EU, da bi spor o JEK izrabili predvsem kot dokaz za to, da bi morali jedrsko elektrarno zapreti. Težnje po zaprtju JEK se zlasti v Avstriji (a tudi v deželi Furlaniji-Juljski krajini) namreč že dalj časa ponavljajo.

POMEMBNA DOSEŽKA SLOVENIJE

V Sloveniji so razmere na raznih področjih kritične, na primer, kar zadeva denacionalizacijo, s katero bi lastnikom vrnila hiše, stanovanja, lokale, gozdove in kmetijske površine, torej nepremičnine, ki jih je odvzel režim, vzpostavljen po letu 1945.

Takoj po poletnih počitnicah bo imel državni zbor novo izredno sejo, na kateri bo obravnaval domnevne nepravilnosti in zamude pri popotresni obnovi Posočja ter morebitno odgovornost ministra za šolstvo in šport dr. Slavka Gabra za "korupcijo v vrhu

šolstva". Izredno zasedanje parlamenta sta zahtevala Lojze Peterle in Janez Janša, pobudo pa je podprlo 25 poslancev iz obeh opozicijskih strank. Kar zadeva domnevne nepravilnosti v šolstvu, omenjajo primer nekega dijakca, ki je po intervenciji "iz viso-

V SLOVENIJI KMALU TRI NOVE SKUPNOSTI ZA ZASVOJENCE Z MAMILI

Don Pierino Gelmini, znani italijanski duhovnik in ustanovitelj Skupnosti Srečanje, komun, v katerih sprejemajo in se posvečajo fantom in dekletom, zasvojenim z mamilami, se je v četrtek in petek prejšnjega tedna mudil v Sloveniji. Obiskal je skupnost, ki deluje v frančiškanskem samostanu na Kostanjevici v Novi Gorici in se v njej "z delom in ljubeznijo" zdravi 70 udeležencev mamil. Iz helikopterja si je tudi ogledal tri kraje, v katerih naj bi že v kratkem ustanovili tri nove komune, in sicer Čadrg pri Tolminu, Razbor pri Sevnici in Vreme blizu Divače. S temi in z dodatnim centrom za žensko skupnost nekje v okolici Ljubljane bo po njegovi izjavi tudi v Sloveniji vzpostavljena osnovna mreža skupnosti za zdravljenje odvisnikov.

Don Pierino Gelmini je v preteklih 36 letih v Italiji ustanovil 160 centrov, v drugih državah pa nadaljnjih 60 komun za zdravljenje odvisnikov od drog. Njegova metoda pomoči in zdravljenja je izvirna in uspešna. Izhaja iz vere v človeka, fante in dekleta uči preprostega, a duhovno bogate-

ga življenja in jim pomaga v premagovanju težav z dokazovanjem, da se moč za kaj takšnega skriva v njih samih. V Ljubljani je povedal: "Ni človeka, ki ga ne bi bilo mogoče rehabilitirati, pri čemer človeka pri delu ne sme voditi želja po uspehu, temveč ljubezen. Ponosen sem, da je v vseh teh letih v naših komunah znova zaživelo okoli 250 tisoč mladih, medtem ko se v obstoječih centrih zdravi še kakih 25 tisoč." V pogovoru z direktorjem slovenske policije je dejal, kako nemodro je, da gredo mladi zaradi mamil v zapor, "ki ni šola za življenje, ampak za zločine," ter spregovoril o praksi v Italiji, kjer zasvojenici lahko kazen odslužijo v Skupnosti Srečanje.

Med obiskom v Sloveniji se je odločno izrekel proti legalizaciji droge, pri čemer je tudi velik nasprotnik metadona. Ta sintetična droga ima po njegovem "uničevalni predznak", saj bo, če bodo v Italiji nadaljevali sedanjo prakso, pripomogla k temu, "da bomo v državi do leta 2.000 imeli milijon popolnoma porušeni mladih".

M.

kih krogov" opravljal maturo, česar pa zaradi dveh slabih ocen, ki jih je imel v zadnjem razredu gimnazije, ne bi smel.

Toda Slovenija v teh dneh beleži tudi dva pomembna dosežka, ki sta sad njene zunanjepolitične usmeritve in dejavnosti ter ugodne gospodarske rasti. Slovenija je nestalna članica Varnostnega sveta OZN, v mesecu avgustu predseduje omenjenemu organu, ki je najpomembnejše politično in operativno telo svetovne organizacije. Med tem mandatom bo Varnostni svet razpravljal tudi o resoluciji glede krize na Kosovu. Predsednik Odbora za mednarodne odnose v slovenskem parlamentu Jelko Kacin pa je med obiskom v Črni gori izjavil, da bo Slovenija v Varnostnem svetu Zvezni republiki Jugoslaviji poskušala "pomagati", da bi se ta država lahko vrnila v mednarodne organizacije in ustanove.

Druga pomembna novica prihaja iz Statističnega urada Slovenije. Ta je namreč ugotovil, da so bile maloprodajne cene v juliju v primerjavi s prejšnjim mesecem v povprečju nespremenjene. Vendar to pomeni, da je bila rast cen v primerjavi z decembrom 1997 še vedno 4,9 odstotna. Če naj bi se izpolnila napoved vlade, da bo rast cen življenjskih potrebščin, s katero merimo inflacijo, letos največ 8 odstotna, potem se lahko življenjske potrebščine do konca leta v povprečju podražijo le še za 3,1 odstotka.

PRVIČ ODVZEM ČLOVEKOVH ORGANOV ZA PRESADITEV

V Splošni bolnišnici dr. Franca Derganca v Šempetru pri Novi Gorici so dosegli izjemen uspeh. Sredi julija so prvič odvzeli organe mrtvega dajalca za presaditev (transplantacijo), kar so opravile ekipe ljubljanskega Kliničnega centra, dunajske Univerzitetne kirurške klinike in šempetrske bolnišnice. Doslej so take posege izvajali le v Kliničnem centru v Ljubljani in v mariborski bolnišnici.

Slovenski parlament je že začel razpravo o presajanju človekovih organov, zakon pa naj bi bil sprejet še letos. Z njim bodo določili načela in postopke za presajanje organov. V Sloveniji bo ustanovljen center, ki se bo vključil v evropski transplantacijski center, Euro-transplant. Čeprav zakona še ni, v Sloveniji človekove organe, namenjene presaditvi, odvzema na osnovi posebnega pravilnika o ugotavljanju smrti, ki je celo strožji kot v nekaterih drugih evropskih državah. Organe lahko odvzamejo samo tistemu, ki je v življenju pisno v to privolil, ali pa so dovoljenje dali njegovi svojci.

Zdravniki iz šempetrske bolnišnice so o svojem podvigu obvestili tudi kolege v Splošni bolnišnici v Gorici, s katerimi uspešno sodelujejo.

M.

SLOVENIJA

ŠEMPETER-VRTOJBA

NOVA OBČINA BO TESNO SODELOVALA TUDI S SLOVENSКИMI OBČINAMI V ITALIJI

Predstavniki Svetov krajevnih skupnosti Šempeter in Vrtojba so na častniškarski konferenci dne 29. julija sporočili nove podrobnosti o ustanavljanju nove občine Šempeter-Vrtojba ter o njeni usmeritvi. Sodeč po najnovejših podatkih, bo občina po narodnem dohodku na prebivalca na petem mestu med vsemi slovenskimi občinami, njeni dohodki pa naj bi znašali skoraj milijardo tolarjev na leto. Za novo občino naj bi bila pomembna zlasti industrijska podjetja ter mednarodni mejni prehod Vrtojba-Štandrež, ki se uveljavlja v blagovnem prometu.

Na konferenci sta predsednika krajevnih skupnosti v Šempetru in Vrtojbi, Bogdan Kragelj in Darjo Fornazarič, poudarila, da bo nova občina poskušala imeti dobre odnose in razviti čim boljše sodelovanje zlasti s sosednjima občinama Novo Gorico in Mirnom-Kostanjevico.

V Šempetru in Vrtojbi predlagajo, naj bi Nova Gorica čimprej postala sedež pokrajine in bi tako pomenila drugo stopnjo lokalne samouprave. Nova občina bo ohranila in poglobila tudi mednarodne stike, ki sta jih v prejšnjih letih vzpostavili krajev-

ni skupnosti v Šempetru in v Vrtojbi. Šempeter je pobraten z občino Romans ob Soči, Vrtojba pa z občino Medea v Furlaniji. Na konferenci pa so pobudniki za ustanovitev nove občine Šempeter-Vrtojba zatrdili, da se zavzemajo tudi za tesno sodelovanje s prebivalci in raznimi organizacijami v Štandrežu, želijo pa tudi vzpostaviti stike z goriško občino. Šempeter je bil namreč več stoletij del Gorice.

M.

V NEKDANJI VOJAŠNICI BO NOVA OSNOVNA ŠOLA

V Vipavski dolini nekdanje vojašnice preurejajo v mirnodobske namene. Edina vojašnica, ki jo uporablja slovenska vojska, je v Vipavi. Državna sekretarka v obrambnem ministrstvu Marija Ribič se je s krajevnimi oblastmi v Ajdovščini dogovorila, da bo ta občina odkupila del prostorov v nekdanji vojašnici Srečka Kosovega in jih preuredila v novo osnovno šolo, ki je za središče Zgornje Vipavske doline nujno potrebna. Sedanja stavba osnovne šole v centru Ajdovščine je namreč za 1.300 učencev že zdavnaj postala pretesna. (M.)

S KULTURO BOGATA PRLEKIJA

TABOR SLOVENSКИH KRŠČANSКИH DEMOKRATOV

V nedeljo, 2. avgusta, je v Ljutomeru na Štajerskem (na sliki iz ok. 1930) oziroma v Prlekiji potekal 9. tabor Slovenskih krščanskih demokratov. Stranka je to mestece izbrala zato, ker je bil prav v tem kraju pred 130 leti organiziran prvi vseslovenski tabor, ki je pomenil uvod v celo vrsto narodobudnih shodov tudi drugod na Slovenskem.

Letošnji strankarski shod Slovenskih krščanskih demokratov v Ljutomeru je bil res množičen, saj se ga je udeležilo nad 10.000 ljudi, uspešen pa je bil tudi v organizacijskem pogledu, kljub izredno hudi vročini. Potekal je na tamkajšnjem hipodromu, poleg domačinov iz Prlekije so se ga udeležili tudi člani in simpatizerji stranke iz ostale Slovenije, med častnimi gosti pa so bili tudi predstavniki zamejskih Slovencev. Uvod v

tabor so bile različne okrogle mize v predhodnih dneh, ki so obravnavale številne aktualne politične, družbene in gospodarske teme.

Osrednja točka 9. tabora SKD je bil govor predsednika stranke Lojzeta Peterleta, spregovoril pa je tudi Tine Vič, predstavnik zdomstva, sicer pa podpredsednik stranke. V kulturnem sporedu so sodelovali pesnik in recitator Tone Kuntner, domači moški oktet in ljutomerska godba na pihala. Na taboru so prebrali tudi dva dokumenta: Jože Osterc resolucijo o potrebi sprejetja zaščitne kmetijske zakonodaje v luči približevanja Slovenije Evropski zvezi, tolminski župan in poslanec SKD Ivan Božič pa izjavo o nujnosti hitrejših državnih ukrepov v korist potrepsencem v Posočju.

V.

13

ČETRTEK
6. AVGUSTA
1998

POLETNA REZ IN PRIPOGIBANJE MLADIK

KORISTNA UKREPA V SADJARSTVU

Poletna rez in pripogibanje mladik sta zelo koristna ukrepa v sadjarstvu, saj z njima urejemo rast sadnega drevja in tudi izboljšamo t.i. diferenciacijo brstov, kot s tehničnim izrazom pravimo oblikovanju cvetnih brstov pri rastlinah. To pomeni, da bomo tudi s poletno rezjo oz. s pripogibanjem primerno skrbeli za enakomerno rodnost dreves. Nujno je, da odstranimo vse bohotivke, to je tiste enoletne poganjke, ki iz vej poženejo naravnost v vertikalno in tako črpajo moč ostalemu delu veje. Te bohotivke pustimo le v primeru, da želimo pomladiti drevo. Prav tako odrežemo vse tiste poganjke, ki poženejo iz korenin ali iz debla, še zlasti, če silijo izpod mesta, kjer je bilo sadje cepljeno.

Sadjarji morajo vedeti, da se oblikovanje rodni brstov začne že takoj, ko preneha intenzivna rast, nadaljuje pa se nato do prvih hujših mrazov. Pri oblikovanju rodni brstov je pomembno, da ima rastlina dovolj hrane. Bujno rastoča drevesa porabijo hrano za rast, za oblikovanje rodni brstov pa hrane lahko zmanjka. Poganjki, ki rasejo na lanskolletnem lesu, bi morali v na-

slednjem letu roditi, če pa silijo preveč v višino, gre vse v rast in nimajo dovolj hrane za razvoj brstov, ki bi na spomlad cveteli.

Tiste veje, ki so nam odveč, lahko torej že zdaj odrežemo. Rane se poleti lepo celijo. Krošnja bo imela več svetlobe in še hrana se bo bolje porazdelila. Poleg tega lahko rodnost izboljšamo tudi s pripogibanjem enoletnih vej, ki navadno silijo v višino. S tem da jih pripognemo, tudi oblikujemo krošnjo, kar je važno še zlasti pri mladih drevesih. Ko pripogibamo mladike, omejujemo bujnost rasti, v poganku pa ostane več hranljivih snovi, ki jih rastlina uporabi za nastanek cvetnih brstov. Poganjke najbolj enostavno pripognemo tako, da jih z rafijo ali vrstico privežemo za deblo ali nosilno vejo. Vzava naj ne bo trda, saj ne smemo prekiniti pretakanja sokov. Pri mladih drevesih pa mladike privežemo za količek ali kamen, da ne bi obremenjevali debelca.

Pri starejših drevesih krošnjo oblikujemo predvsem z zimsko rezjo, s katero tudi spodbujamo rast. Stara drevesa lahko pomladimo, tako da jim pustimo nekaj boho-

tivk, iz katerih bomo oblikovali nove krošnje. Vendar bomo tudi te veje, ko bomo drevo z zimsko rezjo obrezali in mu dali novo ogrodno obliko, primerno nagnili pod primeren kot, navadno je to kot 45 stopinj. Nato pa glede oblikovanja krošnje s tako pomlajenim drevesom ravnamo kot z novo posajenim.

KNJIŽNE NOVOSTI

O LETNIH ČASIH

POSEBEN ALMANAH

Letos spomladi je Mladinska knjiga izdala knjigo za vsakdanjo rabo, *Almanah letnih časov*: ilustriral jo je Johannes Wawra, odlomke iz Hildegardinih del pa je prevedel Anton Štrukelj. Na 240 straneh navaja napotke za zdravo življenje.

Hildegarda je bila izjemno nadarjena in znamenita naravoslovka, mističarka, pesnica in zdravnica iz Bingen, ki je živel v 12. stoletju in spada med velike ženske osebnosti zahodne Evrope. Odlikovala se je v medicini, botaniki, astronomiji: bila je res univerzalen duh.

V knjigi so po mesecih zajete jedi, izreki, priporočila. Tako na primer so v januarju dodani tudi žitni mlini in izdelki iz moke, začimbe itd., v februarju so ilustrirani nekateri t.i. strupi v kuhinji, ki se jih moramo popolnoma izogibati.

Vsak mesec je predstavljen posebej. Na začetku je koledar s svetniki, opisi ljudskih in s krščanstvom povezanih običajev. Hildegarda svetuje recepte živil, ki jih je priporočljivo uživati v posameznih mesecih, omenja bolezni, povezane z letnimi časi, in naravna zdravila.

V zaključnem delu knjige bo morda za nekatere zanimivo poglavje o zdravljenju z zlatom, ki ga tudi v uradni medicini včasih uporabljajo proti revmatizmu.

GD

ITALIJANSKO PRAVO

ŠE O REFORMI OPOREČNIŠTVA

DAMJAN HLEDE

Reforma oporečništva, ki jo je uvedel zakon št. 230 z dne 8. julija 1998 (objavljen v uradnem listu št. 163 z dne 15. julija t.l.) in ki je bila v glavnih obrisih že predstavljena v NG prejšnjega 25. junija, prinaša mnogo zanimivosti predvsem, če jo pozorno pogledamo pod drobnoogledom. Mednje spadajo brez dvoma pravila, ki na novo urejujejo možnost posameznih ustanov za razpolaganje z oporečniki (ponavljamo, da novi zakon odpravlja vse prejšnje zakone, ki so urejevali civilno službo in predstavlja torej sedaj edini vir njene pravne ureditve).

Če so doslej posamezne ustanove, ki so se želele posluževati oporečnikov, morale biti včlanjene v eno izmed večjih ustanov (pravnih oseb), ki so v ta namen sklenile pogodbo z obrambnim ministrstvom, bo odslej drugače. 11. člen zakona št. 230/98 namreč pravi, da bo lahko katerakoli ustanova sklenila pogodbo z Državnim uradom

za civilno službo pod sledečimi pogoji:

a) odsotnost pridobitniških ciljev;

b) institucionalna dejavnost v enem izmed naslednjih sektorjev: asistencija, prevencija, zdravljenje in rehabilitacija, vključitev v družbo, vzgoja, promocija kulture, civilna zaščita, razvojno sodelovanje, formacija na področju mednarodne trgovine, ekološka zaščita, zaščita in uporaba umetniškega in naravnega bogastva, varstvo in povečanje gozdnega bogastva;

- organizacijska sposobnost in možnost vključitve oporečnikov;

- vsaj triletno delovanje;

V roku šestih mesecev od vstopa v veljavo novega zakona bo moral predsednik ministrskega sveta izdati izvajalne norme in besedilo za pogodbe z ustanovami. Točno šest mesecev po vstopu v veljavo pa bo postal operativen omenjeni državni urad za civilno službo.

ŠPORT

JADRANJE

FOTO KROMA

ARIANNA 21. NA SVETU, FURLANI NA EP, MOČILNIKU POKAL SIRENA

Naša najboljša jadralka, članica Tržaškega pomorskega kluba Sirena Arianna Bogatec (na sliki) se vrača s svetovnega prvenstva razreda Evropa v nemškem kraju Travemünde z 21. mestom na 144 jadralk iz 40 držav (najboljša v vrstah Italije). Imela je veliko smole, saj je tik pred prvenstvom tako poškodovala svoj čoln, da z njim ni nastopila. Z novim plovilom je bilo pač vse težje. Arianna se bo sedaj od petka, 7. t.m., pripravljalna na italijansko prvenstvo, ki bo prve dni septembra v Gradežu, 13. istega meseca pa bo Križanka odpotovala na 20-dnevne priprave v Avstralijo, kjer bodo čez dve leti olimpijske igre.

Na moškem delu svetovnega prvenstva je bil Arianin klubski kolega Miran Guštin v istem razredu 92. na 111 tekmovalcev.

Najuspešnejši član seslanskega kluba v razredu optimist Jaro Furlani ves teden sodeluje na evropskem prvenstvu v Splitu. V torek, 4. t.m., je odlično začel, saj je bil prvi v svoji skupini na prvih dveh regatah, na tretji pa peti. Žal pa je bil diskvalificiran, ker je startal prehitro. V Splitu ga spremlja društveni trener Maurizio Benčić.

V nedeljo, 2. t.m., je Sirena priredila društveni pokal. V razredu Evropa je ob odsotnosti društvene olimpijke Arianne Bogatec (na predolimpijskih regatah) vseeno slavil predstavnik domačega društva Močilnik, medtem ko je bila njegova društvena kolegica Janja Del Linz 3. na skupni lestvici in seveda najboljša na ženski.

ATLETIKA

CLAUDIA COSLOVICH NA EVROPSKEM PRVENSTVU

Na evropskem atletskem prvenstvu v Budimpešti bo od torka, 18. t.m., tekmovala tudi zamejska metalka kopja. Brhka Claudia bo že prvi dan nastopila najprej v kvalifikacijah. Že naslednjega dne bo na sporedu finale, v katerem upamo, da se bo Claudia tudi uvrstila. Še več, po zadnjih rezultatih - državnem naslovu in 2. mestu na rimskem mednarodnem tekmovalju *Golden gala*, bi si od nje lahko celo pričakovali kolajno. Srečno!

POTREBNI BODO UKREPI

V SLOVENIJI PREVEČ VINA IM MLEKA

V Sloveniji objavljajo zaskrbljujoče podatke in ugotovite o vinski krizi ter o upadanju prodaje mleka in mlečnih izdelkov. Med vzroki takih gibanj navajajo zmanjševanje prodaje, ki je posledica zniževanja življenjske ravni prebivalstva, konkurence iz tujih držav, pa tudi previsokih cen domačih proizvodov.

Janez Vrečer, direktor Poslovne skupnosti za vinogradništvo in vinarstvo Slovenije, poudarja, "da se bo vinska kriza z vsoto ostrino pokazala ob naslednji trgatvi. Samo v prvih petih mesecih tega leta se je prodaja vina zmanjšala za dobrih 15 odstotkov. Kriv je tudi delež t.i. sivega trga, na katerem se proda okoli 60% vsega vina v Sloveniji. Posebno težavo predstavlja izvajanje novega zakona o varnosti cestnega prometa, ki je zmanjšal potrošnjo predvsem v gostinstvu in na javnih prireditvah".

V svoji analizi razmer je sicer poudaril, "da izvoz vina narasča in da takšna gibanja pričakujejo tudi do konca tega leta", vendar so zaloge neprodanega vina zelo zaskrbljujoče, saj znašajo zdaj okoli 53 milijonov litrov vina. Dodajamo, da imajo velike zaloge tudi vinske kleti na Primorskem, medtem ko zasebni vinarji v Goriških Brdih svoj pridelek

še zmeraj ugodno prodajajo v Sloveniji in tudi v tujini.

V Sloveniji imajo tudi velike presežke mleka, ki znašajo približno 120 milijonov litrov letno. Zaradi visokih cen surovega mleka, ki jih je določila država, in velikih uvoznih omejitev, ki veljajo v sosednjih državah, skušajo slovenske mlekarne čim več svojih izdelkov prodati doma. Poleg tega na slovensko tržišče vstopajo tuje mlekarne, ki so dobile to možnost z vključevanjem Slovenije v EU in Srednjeevropski sporazum o prosti trgovini.

Štirinajst slovenskih mlekarn, ki zaposlujejo okoli 1.500 delavcev, vsak dan predela 1,15 milijona litrov mleka. Četrtno odkupljenih količin izvozijo v tuje države, med njimi v Italijo in na Hrvaško. Mlekarne na domačem tržišču nudijo 41 vrst mleka, 25 vrst smetane, 52 vrst jogurtov, 40 vrst skute, 76 vrst sira, 21 vrst masla in preko 250 vrst sladolev. Kriza na področju pridelave in prodaje mleka ter mlečnih izdelkov se kaže zlasti v tem, da je v Sloveniji trenutno na zalogi za več kot sto milijonov kilogramov sira in drugih mlečnih izdelkov. V mlekah nameni, da bo za prodajo omenjenih zalog potrebna pomoč države.

M.

INFORMATIKA V PODJETJIH

GABRIJEL DEVETAK

Nedavno je Visoka šola za management v Kopru izdala in založila praktično knjigo z naslovom *Informatika za managerje*, ki jo je napisal Denis Trček in obsega 149 strani.

V uvodnih poglavjih nas avtor seznanja z osnovnimi pojmi v informatiki, z njenimi tehnološkimi osnovami in z napotki o programski opremitvi. Veliko prostora posveča knjiga osnovam računalniških komunikacij, internetu in varnosti v informacijskih sistemih. Pri teh je pomembno izvajanje varnostnih storitev z uporabo tajnopisnih sistemov. Tudi kombiniranje simetričnih in asimetričnih algoritmov je v novjšem času posebnega pomena, vključno z obvladovanjem upravljanja ključev v omrežjih.

Pri upravljanju podatkovnih zbirk se je avtor osredotočil najprej na abstrakcije podatkov, povezave med njimi, na pomen modeliranja, konceptualno načrtovanje in na druge podrobnosti, ki se nanašajo na klasične podatkovne modele, semantične podatkovne modele in na sisteme za upravljanje podatkovnih zbirk. V zaključnih poglavjih pa se je dr. Trček osredotočil na načrtovanje in izgradnjo informacijskih sistemov, mrežno orientirani informacijski sistem in vprašanje zagotavljanja kakovosti v informacijskih sistemih. V dodatku knjige so še praktični primeri, to je številni sistemi, matematične osnove tajnopisnih sistemov optimizacije in linearne algebrske enačbe ter druge zanimivosti.

Zavedamo se, da informatika in informatična tehnologija povzročata v zadnjih letih revolucionarne spremembe v globalnem merilu, in to ne samo na poslovnem področju, ampak v družbi nasploh. Biti priključen na globalno računalniško omrežje postaja v poslovnem svetu nujna. Tega se vsak dan bolj zavedajo tudi podjetniki, managerji in obrtniki. Zato so se številni med njimi opremili z najnovejšo informacijsko tehnologijo in obvladajo računalništvo. Dober podjetnik in obrtnik mora biti načeloma sposoben opravljati tudi dela, ki jih opravljajo sodelavci, npr. pri računalniku. Zato bo knjiga v veliko pomoč zlasti tistim, ki se želijo na tem področju izpopolniti.

ŠPORT

ODBOJKA

KOMPETITIVNE ŠESTERKE
NA GORIŠKEM

B1-ligaš Val odslej ob nedeljah v Trziču. Olympia naj bi se borila za napredovanje v B2 ligo.

FOTO LUTJAN

FOTO BUMBACA

Jeseni se bodo začela razna deželna prvenstva, v katerih so tudi letos najbolj množično prisotne zamejske ekipe iz goriške pokrajine. Odbojarski klub Val je, kot znano, preselil svojo člansko ekipo v Trzič, kjer se je združil s tamkajšnjim društvom Fincantieri. V njegovi športni palači bo tudi igral ob nedeljah ob 18. uri. Valov športni vodja in novopečeni predsednik kluba Ivan Plesničar je pred kratkim izjavil, da so "ekipo vpisali v B1 ligo kot Val, ker za predajo ligaških pravic klubu, ki naj bi se po dogovoru imenoval Fincantieri, preprosto še ni bilo pogojev, vendar stvar teče naprej." Na pobudo Vala tudi rase zanimanje med drugimi društvi, saj so se načelno okoli ambicioznega načrta že zedinila društva, kot so Sloga, Rigutti in Nuova Pallavolo v Trstu, ter Val, Soča, Mossa in tržiška društva v goriški pokrajini. Plesničar napoveduje, da srujejo nekaj podobnega tudi na ženskem področju, a tu je stvar še v povojih. Ekipo trenira Massimo Stera, postava pa je v bistvu nespremenjena. V predalu je tudi načrt o ustanovitvi stalnega centra za odbojko na mikvi v Marini Julij pri Trziču. Člane bo tudi v prihodnji sezoni vodil potrjeni trener Paolo De Marchi (ob njem bo ostal nespremenjen štab pomočnikov), ki bo lahko računal na naslednje igralce: Snidero, Beltrame, Cola, Rigonato, Visciano, Aleš Feri, Galante in Maggiolaro (nova nakupa iz vrst Petrarce, prvi je tolkač, drugi pa podajač). Vrača se Boris Manija, ki je bil na posodo pri Olympii, novo ime pa je tudi Tognon (Mossa). Če društvo ne bo našlo ustreznih okrepitev na tržišču, bi za člansko ekipo lahko prišla v poštev tudi mlada Valovca Aljoša Orel in Boris Jelen. Val bo nastopal, najverjetneje pod imenom Fincantieri, tudi v moški C ligi. Za to šesterko pridejo v poštev lanske drugoligaši: Florenin, Buzzinelli, Graunar in Simon Černic; nekaj mlajših iz lanske D lige ter povratnik iz Sloge Radetti. Položaj Walterja

Prinčiča še ni jasen, saj ima precej ponudb. Ekipo bo vodil Dejan Luzar iz Kobarida, pomagal pa mu bo Rado Lavrenčič. Ekipo naj bi se borila za napredovanje. Ambiciozni so tudi načrti goriškega športnega združenja Olympia, ki si prizadeva za sestavo kompetitivne moške in ženske članske ekipe. Pri moških ostaja odprto vprašanje trenerja, saj ni še jasno, če bo doseženi strokovnjak Mijo Vuković sprejel ponudbo Olympie. Sicer bo društvo izbralo koga drugega. Slovenski prvoligaš Salonit Anhovo je že pred dvema mesecema objavil vest, da bo Mijo treniral pri njih, vendar kaže, da trener pogodb še ni podpisal. Igralski kader naj bi ostal nespremenjen (na sliki zgoraj), z izjemo Manija, ki se, kot rečeno, vrača k Valu. Ženska članska postava Olympie (na sliki spodaj) naj bi tudi ostala v bistvu nespremenjena s potrjeno trenerko prof. Silvo Meulja in pomočnikom Andrejem Vogričem na čelu. Bello-modre naj bi zapustila le Pittacova, pod vprašanjem pa je potrditev Škerkove in Trapuzzanove. Tej ekipi je lani le za las ušlo napredovanje. To pa naj bi ji uspelo letos, saj v prvenstvu C lige ni, vsaj na papirju, močnejših ekip. Vodstvo Olympie je zavrnilo možnost, da bi od Manzana odkupilo pravico do igranja v B2 ligo. Predsednik SZ Olympia Franko Bagon je s tem v zvezi pošteno povedal, da bodo skušali priti v B2 ligo z zmagami na igrišču. Zanimivo je, da je prav Manzano lani preprečil Olympii napredovanje, zdaj pa je baje v težavah in snuje združitve s Castenettom. Dokaz več, da umetno ustvarjena moštva nimajo dolgega življenja. To naj bo v opozorilo tudi Valu... Na Goriškem bo v moški C ligi igrala tudi sovojenjska Soča, h kateri kaže, da bodo pristopili nekateri igralci iz lanske skupne ekipe z Valom v D ligi. V tej bo Goriško zastopal Naš prapor.

PRVA PREDSTAVITEV
LAKOVIČEVEGA
ZBORNIKA 1997/98

Predsednik Združenja slovenskih športnih društev v Italiji Jurij Kufersin je v ponedeljek, 3. t.m., na Stadionu 1. maj pri Sv. Ivanu v Trstu prvič predstavil Zbornik slovenskega športa v Italiji 1997/98, ki ga je tretje leto zaporedoma sestavil časnikar Primorskega dnevnika Branko Lakovič (na sliki predstavitev). Tudi letošnji zbornik ima 340 strani in več kot 400 slik. Izdajatelj ZSSDI je natisnil 700 izvodov, ki se prodajajo po 25.000 lir; v primeru pa, da kako društvo nabavi deset ali več izvodov, cena pade za 5.000 lir. Zbornik vsebuje statistične podatke, preglednice, podatke o društvi in marsikatero zanimivost. Je dvojezičen (slovensko-italijanski) z nekaterimi poglavji v angleščini in nemščini. Novost predstavlja poglavje o Kanalski dolini.

Lakovič je na svetoivanski predstavitvi, kateri bodo sledile še promocije knjige pri zgornjem Goriškem, podal dokaj črno-gledno sliko našega športa ter izrazil razočaranje, da knjiga ne doživlja velikega uspeha pri večinskem narodu, niti pri Italijanih, ki nastopajo v naših društvih.

HOKEJ NA ROLERIJH

POLET KWINSI TRETJI V ITALIJI

Openci so uspeh na državnem finalu prvenstva 1. divizije (A lige) v Vareseju dosegli, kljub temu da so nastopili zdesetkani (na sliki poškodovani vratar Mojmir Kokorovec). Uvrstili pa so se le za poklicnimi hokejisti iz Milana in Bocna. Najprej so z 8-1 premagali luganske Red Devils, izenačili 3-3 z bocenski-mi Avalanche, izgubili 4-1 z mi-

lanskimi All Starsi ter nato v malem finalu z 9-3 premagali ekipo Hockey Versilia.

DOMAČA KOŠARKA

JADRAN: SPET VITEZ,
VREMEC IN ARENA

Bivša avstralsko-repenska zvezda in trener se pridružujeta tehničnemu vodstvu, Kristjan pa se vrača iz Čedadu na položaj krila.

FOTO KROMA

FOTO KROMA

Sedanji športni vodja Jadran Marko Ban in upravitelj športnega lokala v domu Ervatti pri Bričičkih Boris Vitez (na sliki levo) sta bila v osemdesetih letih "čarobna dvojčka fenomena Jadran". Odslej bosta spet tesno sodelovala, tokrat na "drugi strani barikade", ne več na igrišču, temveč ob njem. "Repenski kenguru" se je namreč pridružil vodstvu društva, potem ko je zadnja leta zelo uspešno treniral naraščaj njegovega matičnega društva, openskega Poleta. V tehnično vodstvo Jadrana se vrača tudi drugi bivši Poletovec in Jadranovec, Andrej Vremec, ki si je poleg treniranja Jadrana še drugod po Italiji nabiral izkušnje, tako da je postal eden največjih košarkarskih strokovnjakov pri nas. Oba sta seveda velika obogatitev za vodstvo Jadrana. Jasno pa je, da ne ogrožata trenerskega mesta, ki je pri Jadranu trdno v rokah potrjenega Walterja Vatovca. V igalskem kadru pa predstavlja pomembno okrepitev vrstitev visokega krila Kristjana

Arene (na sliki desno ob Andreju Vremcu). Pred njima playmaker Dean Oberdan, ki je z nedavnim odhodom k videmskemu B1-ligašu Bernardiju pustil v Jadranovih vrstah težko zapolnljivo vrzel, nadomestila naj bi ga Grbec ali Slavec, ki se po enoletni izkušnji v Čedadu vrača k Jadranu, potem ko se ni uspel dogovoriti s tržaškim Don Boscom. Salezijanci so mu najprej obljubljali delovno mesto v Trstu; ko pa je bilo jasno, da tega Kristjanu ne morejo zagotoviti, se je Kristjan raje zopet pridružil "modrim bojnikom".

Kot sta nam potrdila tako predsednik Jadrana Stojan Kafol kot športni vodja Marko Ban, sestava ekipe in njenega vodstva nista še dokončni, tako da si v prihodnjih tednih lahko še pričakujemo kako presenečenje. Uradni prestopni rok se je zaključil v petek, 31. julija, dodatni pa je še od 21. do 30. septembra.

OKROGLA MIZA "ŠPORT IN SOŽITJE"

ŠPORT JE UČINKOVITO
SREDSTVO ZA
UVELJAVLJANJE SOŽITJA

S tem so se strinjali domala vsi udeleženci okrogle mize v petek, 31. julija, v Bazovici (na sliki).

FOTO KROMA

To je bil uvod Praznika športa in prijateljstva, ki sta ga na vrtu bazovske Gospodarske zadruge priredili Športno združenje Sloga in Gibanje za Oliko. Najprej je bila na sporedu javna razprava o Projektu za zbiranje mladih, ki ga je izoblikovala Oliko, nato pa še okrogla miza na temo Šport in sožitje. Gre za problem, o katerem se v naših krajih govori že veliko časa, saj smo bili v preteklosti velikokrat priča tako spodbudnim dogodkom kot tudi neljubim ekscesom predvsem proti športnikom slovenske narodnostne skupnosti. Vrednoto sožitja je na nedavnem nogometnem prvenstvu izrecno podčrtala Francija s svojo večnarodnostno enajsterico. Okrogle mize so se udeležili politiki in športni delavci, vodil jo je prof. Ivan Peterlin. Med politiki so bili prisotni deželni svetovalec Roberto De Gioia, pokrajinski svetovalec SSK Vladimir Vremec, predsednik občinskega sveta Ettore Rosato ter občinska svetovalec Luciano Kavovich (Oliko) in Silvana Moro (Ljudska stranka). Šport pa so zastopali predsednik Združenja slovenskih športnih društev v Italiji Jurij Kufersin, predsednik Sloge Vojko Mijot, Zarje Mirjam Zagar, predstavnik Poleta in Gaje Bibiano Corbo ter Polisportive Opicina Giuseppe Colotti.

KOŠARKA

V ATENAH GRE ZARES

Prvenstvo se bo zaključilo v nedeljo, 9. t.m.

Na svetovnem košarkarskem prvenstvu v Atenah sta že mimo prva dva dela tekmovanja, tako da bodo že v petek, 7. t.m., četrtfinalne tekme, dan kasneje polfinali, v nedeljo pa še finalni dvoboji. Vse te tekme so izrednega pomena, ker bodo na podlagi končne lestvice znane reprezentance, ki bodo prihodnje leto nastopile na evropskem prvenstvu oz. olimpijskih igrah leta 2000 v Sydneyu. Kot znano, na tem svetovnem prvenstvu ni najboljših igralcev na svetu, ki nastopajo v ameriški poklicni NBA ligi ali v najprestižnejših evropskih klubih. Nekaterim izmed njih ameriška društva niso dala dovoljenja oz. so zahtevala od njihovih reprezentanc previsoko zavarovalnino za morebitne poškodbe. Nekateri igralci so se sami odpovedali nastopu v Atenah zaradi zajeze z gornjega praga plač v NBA ligi oz. budge-ta posameznih klubov. Povrh so nekateri zvezdniki poškodovani (Srba Divac in Danilović), drugi pa se v sklepni del prvenstva sploh niso uvrstili (Hrvat in Slovenec). Jasno je torej, da je prvenstvo prvič po letu 1992, ko so ZDA na olimpijskih igrah v Barceloni nastopile z nepremagljivim "sanjskim moštvom" - Dream teamom, veliko bolj iz-

FOTO KROMA

enačeno. Američani, ki nastopajo z igralci "tretje kategorije" (univerzitetni študentje, košarkarji 2. ameriške lige CBA ali tujci v evropskih ekipah), ostajajo vseeno glavni favoriti za končno zmago, čeprav so v Atenah že okusili prvi tesen poraz proti Litvi. Ob njih pa so se uvrstili v četrtfinale, torej se bodo borili za osvojitev najvišjih mest še Jugoslovani, Grki, Italijani, Španci, Argentinci, Rusi in Litvanci. Kar nekaj kandidatov torej. Za eno največjih presenečenj doslej je poskrbela Italija, ki je z 61-60 premagala sicer zdesetkano Jugoslavijo z odločilnima prostima metoma Slovenca Gregorja Fučke (na sliki) tik pred koncem tekme. Nekaj izidov: 1. krog: Avstralija-Argentina 62-66; Rusija-Jugoslavija 74-82 (po podaljškju), Italija-Grčija 56-64. 2. krog: Rusija-Italija 71-55, Avstralija-Litva 71-61, Jugoslavija-Grčija 70-56, Italija-Portoriko 68-63.

V Meblu spet velika, sodobno organizirana in donosna proizvodnja pohištva

INDUSTRIJA KI SE JE RAZVILA IZ TRADICIJE MIZARSTVA V SOLKANU

Tovarna pohištva v Kromberku pri Novi Gorici, ki so jo pričeli razvijati kmalu po združitvi Primorske z domovino Slovenijo (in tedanjo Jugoslavijo) leta 1948, je postopno, vendar pa uspešno in učinkovito premostila težave in zastoje, ki so bili predvsem posledica izgube tržišč in premoženja v nekdanji skupni državi. V začetku devetdesetih let se je začelo obdobje intenzivnih sprememb in preobrazbe, ki jih je javnost, tako poudarja Franko Štokelj, generalni direktor Poslovnega sistema Meblo, le stežka razumela in jim sledila. Proizvodnjo so organizirali na sodobnih izhodiščih tržnega gospodarstva, pri čemer so upoštevali spoznanja o donosnosti poslovanja, racionalnem delu in popolni odgovornosti vseh, ki so vključeni v delovni proces. Spremembe, ki so jih uvedli, niso pomenile le prilagajanja novim razmeram in pogojem na tržiščih, temveč so bile tudi priprava na poslovanje v prihodnosti. Meblo (ta beseda v esperantu pomeni pohištvo) se je preobrazil v poslovni sistem, v katerem so posamezni proizvodni in poslovni programi (vseh je 12) organizirani kot podjetja. S tem je zagotovljena prilagodljivost sistema ter njegova odprtost za sprejemanje novih podjetniških pobud. Holding Meblo pa preko pogodbenih in lastniških povezav združuje podjetja v enoten in močan poslovni sistem s petdesetletno tradicijo in uveljavljeno blagovno znamko. Meblo ostaja usmerjen v zagotavljanje celovite ponudbe pohištva in drugih izdelkov za notranjo opremo prostorov. Ob tem pa ohranja in širi tudi druge programe, kot so proizvodnja ivernih plošč (te so med najbolj kakovostnimi v Evropi, zaradi česar veliko ivernih plošč izvažajo tudi v Italijo), industrijska vata in cestna signalizacija, ter razvija nove dejavnosti. Med njimi je

v pripravi tudi zgraditev poslovnega, trgovskega in rekreacijskega centra na velikih površinah ob osrednjih proizvodnih obratih v Kromberku. Pri tem Meblo sistematično spodbuja podjetništvo in poslovna povezovanja. Zaradi tega njihov poslovni sistem ohranja svojo dinamičnost, razvoj in poslovno uspešnost.

Z MANJ ZAPOSLENIMI PETKRAT VEČJA PROIZVODNJA

Pravzaprav vse tisto, kar so v Meblu dosegli od leta 1991 dalje, pomeni pravi gospodarski čudež, kakršnih v Sloveniji ni veliko. Vsi kazalci so boljši, mnogo ugodnejši v primerjavi s stanjem, kakršno je bilo v obdobju ekstenzivne proizvodnje. Podtiki o poslovanju kažejo stalno rast proizvodnje, produktivnosti in izvoza. Lani je Meblo, denimo, izvozil že nad 40% svoje proizvodnje. Vrednost proizvodnje se je v obdobju po letu 1990 povečala za petkrat, ob tem, da se je v istem obdobju število zaposlenih znižalo od 2.600 na okoli 750 delavcev in uslužbencev. Nekdaj je v tej industriji bilo kar 800 t.i. režijskih delavcev, to je tistih, ki niso imeli pravega deleža, vloge in odgovornosti v proizvodnji. Ta delovna mesta so postopno odpravili, zdaj pa zaposlujejo samo tiste, ki so potrebni za sodobno proizvodnjo in racionalno poslovanje, kakršni zahteva domače in tuje tržišče. V tej ponazoritvi nagle preobrazbe in drugačne razvojne usmeritve velike industrije pohištva in notranje opreme navajamo še nekaj pomembnih podatkov. Letos v Meblu načrtujejo za skoraj 8,5

milijard tolarjev prodaje pohištva, opreme in drugih izdelkov. 45% te vsote bo doseženo pri izvozu v tujino. Nejpomembnejša tržišča so v Italiji, Nemčiji, državah Srednje Evrope in v Rusiji. V državah nekdanje Jugoslavije je najbolj razvito trgovanje z Makedonijo in Hrvaško. Živahni poslovni stiki dajejo rezultate tudi v Bosni in Hercegovini. S celovito ponudbo izdelkov za notranjo opremo sodeluje Meblo pri opremljanju novih turističnih kompleksov oz. objektov na Hrvaškem.

Delavci in uslužbenci industrije Meblo pa seveda tudi prebivalci drugih okolij so zelo zadovoljni, da se je ta velika in pomembna industrija, ki tvori morda največji temelj gospodarstva v Novi Gorici, ponovno začela razvijati in uveljavljati. Njena prihodnost je skrbno zasnovana in določena. Preteklost te dejavnosti, od prvih začetkov pred več kot petdesetimi leti, je na vpogled v Muzeju Mebla, ki so ga odprli v začetku letošnjega maja. O Meblu so izdali tudi posebno knjigo. Franko Štokelj, generalni direktor tega poslovnega sistema (pri izvajanju preobrazbe je včasih delal tudi po 18 ur dnevno), zatrjuje, da se bo Meblo še širilo in večalo. Zaradi tega bodo število zaposlenih postopno povečali na okoli 1.000. Sedaj najbolj potrebujejo mizarje, ki se usposabljujejo tudi v Novi Gorici. V Meblu so skratka doma ustvarjalnost, zanos pri delu in odgovornost vseh, ki so v tej industriji zaposleni. "Vsi se trudimo za dobro poslovanje in dohodek", je bilo rečeno ob našem obisku v Meblu. To pa so lastnosti, ki jih, denimo, Evropska unija zahteva od celotne Slovenije.

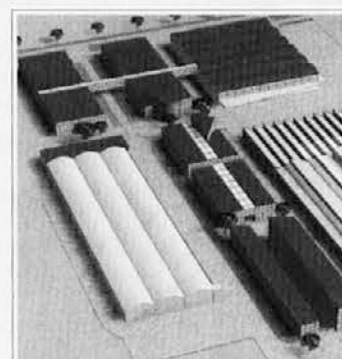
(Marjan Drobež)

OSREDNJI PROIZVODNI OBRAT MEBLA V KROMBERKU, RAZNE DEJAVNOSTI PA SO LOCIRANE TUDI DRUGOD NA GORIŠKEM.

FRANKO ŠTOKEJ, GENERALNI DIREKTOR POSLOVNEGA SISTEMA IN HOLDINGA MEblo

MAKETA POSLOVNEGA, TRGOVSKEGA IN REKREACIJSKEGA CENTRA MEblo, KI GA NA POVRŠINI 100.000 M² RAZVIJAJO OB OSREDNJEM OBRATU INDUSTRIJE POHIŠTVA IN NOTRANJE OPREME V KROMBERKU.

MEBLO

BLAGOVNI ZNAMKI POHIŠTVA IN VZMETNIC MEblo

Jogi®